

การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ธวัช สุขแก้ว

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการการปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ธวัช สุขแก้ว

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566
(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

AN APPLICATION OF KHANTI DHAMMA PRINCIPLE IN THE PERFORMANCE OF THE OFFICERS IN NAKHON SI THAMMARAT CENTRAL PRISON

THAWAT SUKKAEW

A THEMATIC PAPER SUBMTTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE
PROGRAM IN GOVERNMENT
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2023

(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY)

หัวข้อสารนิพนธ์	:	**การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช**
ชื่อนักศึกษา	:	**ธวัช สุขแก้ว**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การปกครอง**
ปีพุทธศักราช	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	:	**ดร. สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร**
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	**รองศาสตราจารย์ ดร. กันตภณ หนูทองแก้ว**

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง

คณบดีคณะสังคมศาสตร์ .....
(พระครูปลัดสุวัฑฒนพรหมจริยคุณ)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ :
ประธานกรรมการ .....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ เผือกคง)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก) .....
(ดร. สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร)

กรรมการ/อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....
(รองศาสตราจารย์ ดร. กันตภณ หนูทองแก้ว)

กรรมการ .....
(พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร, ดร.)

กรรมการ .....
(ดร. สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา)

(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

Thematic Topic	: An Application of Khanti Dhamma Principle in the Performance of the Officers in Nakhon Si Thammarat Central Prison
Student's Name	: Thawat Sukkaew
Degree Sought	: Master of Political Science
Program	: Government
Anno Domini	: 2023
Advisor	: Dr. Supreecha Chamnanphuttiphon
Co-Advisor	: Assoc. Prof.Dr. Kantaphon Nuthongkaew

Accepted by the Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Political Science (Government)

Dean of Faculty of Social Sciences .....
(Phrakhrupaladsuwatthanaphromajariyakhun)

Thematic Committee :

Chairman .....
(Assoc. Prof. Dr. Chaiwat Phuakkhong)

Member (Advisor) .....
(Dr. Supreecha Chamnanphuttiphon)

Member/Co-Advisor .....
(Assoc. Prof. Dr. Kantaphon Nuthongkaew)

Member .....
(Phramaha Ekkawin Piyaweero, Dr.)

Member .....
(Dr. Sitthipong Sitthiphataraprabha)

(Copyright of Mahamakut Buddhist University)

บทคัดย่อ

หัวข้อสารนิพนธ์ : **การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช**

ชื่อนักศึกษา : **ธวัช สุขแก้ว**

ชื่อปริญญา : **รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**

สาขาวิชา : **การปกครอง**

ปีพุทธศักราช : **2566**

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : **ดร. สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร**

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : **รองศาสตราจารย์ ดร. กันตภณ หนูทองแก้ว**

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้หลักขันติธรรม และแนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่เรือนจำ จำนวน 132 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวม 5 คนเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า :

1. การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.81, S.D = 0.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านความอดทนต่อความลำบาก ($\overline{X}$ = 4.21, S.D = 0.78) ด้านความอดทนต่อทุกขเวทนา ($\overline{X}$ = 3.78, S.D = 0.82) และ ด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ ($\overline{X}$ = 3.54, S.D = 1.01)

2. แนวทางการพัฒนา การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ประกอบด้วย (1) ควรมีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความยากลำบาก เพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน ถือเป็นการแบ่งเบาและเป็นให้กำลังใจซึ่งกันและกัน (2) ควรดูแลตนเองให้มีสุขภาพที่แข็งแรง ไม่เจ็บป่วยเพื่อที่จะได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสบายใจและสบายกาย (3) ควรจัดกิจกรรมอบรมเกี่ยวกับการให้ข้อคิดในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะการจัดอบรมเกี่ยวกับธรรมะซึ่งจะทำให้จิตใจมีความสงบ มีสติในการปฏิบัติงาน และ (4) ควรส่งเสริมและสนับสนุนเจ้าหน้าที่พัฒนาตนเองให้มีความรู้เพิ่มขึ้นเพื่อจะได้มีเลื่อนตำแหน่งหรือได้รับผลตอบแทนจากการปฏิบัติงานจากความสามารถของตนเอง

คำสำคัญ: การใช้, หลักขันติธรรม, การปฏิบัติหน้าที่

ABSTRACT

Thematic Topic	**: An Application of Khanti Dhamma Principle in the Performance of the Officers in Nakhon Si Thammarat Central Prison**
Student's Name	**: Thawat Sukkaew**
Degree Sought	**: Master of Political Science**
Program	**: Government**
Anno Domini	**: 2023**
Advisor	**: Dr. Supreecha Chamnanphuttiphon**
Co-Advisor	**: Assoc. Prof.Dr. Kantaphon Nuthongkaew**

The objectives of this research article was 1) to study an application of Khanti Dhamma principle in the performance of the officers and 2) to guideline for applying the principle of Khanti Dhamma principle in the performance of the officers in Nakhon Si Thammarat central prison. The research sample consisted of 132 of prison officers in Nakhon Si Thammarat central prison, all of whom were determined by the Kreicie and Morgan's sample size table. Five of the key informants were selected by purposive sampling. The employed research instrument were questionnaire and interview form. The statistics employed for the data analysis were frequency, percentage, standard deviation, and content analysis.

The findings were as follows :

1. The overall of an applying the principle of Khanti Dhamma principle in the performance of the officers in Nakhon Si Thammarat central prison was at high level ($\overline{X}$ = 3.81, S.D = 0.91), which specific aspects could be ranked from top to bottom as follows: tolerance for hardship aspect ($\overline{X}$ = 4.21, S.D = 0.78), patience for suffering aspect ($\overline{X}$ = 3.78, S.D = 0.82), and tolerance for pain aspect ($\overline{X}$ = 3.54, S.D = 1.01)

2. The guidelines for applying the principle of Khanti Dhamma principle in the performance of the prison officers that the prison officer 1) there should be meeting to exchange hardships to solve problems together and also considered to lighten and encourage each other; 2) there should be taking care of yourself to be healthy which no pain in order to perform duties comfortably and comfortably; 3) there should

be train activities about giving insights into practice, especially training on Dharma, which will make the mind calm and be conscious in work; and 4) encouraging and supporting to increase their knowledge so that they can be promoted or rewarded for their performance based on their abilities.

Keywords: An application, Principle of Khanti Dhamma, Performances

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้เนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ช่วยเหลือในครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางการศึกษาด้านรัฐศาสตร์ ระดับปริญญาโท

ขอกราบขอบพระคุณอธิการบดี และคณบดีคณะสังคมศาสตร์ ที่ได้อำนวยความสะดวกในการศึกษา ตลอดหลักสูตร ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ เผือกคง ที่กรุณาเป็นประธานควบคุมการสอบ ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ระดับมหาบัณฑิต หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหาในเล่มสารนิพนธ์ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ดร. สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร และ รองศาสตราจารย์ ดร. กันตภณ หนูทองแก้ว ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ได้ให้คำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาของสารนิพนธ์ ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวกด้วยดีเสมอมา ตลอดจน เพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาโททุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณครอบครัวและญาติมิตรทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ที่คอยห่วงใย ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงจบการศึกษา คุณงามความดีและประโยชน์อันเกิดจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่องสักการบูชาคุณ พระรัตนตรัย พระคุณของมารดา บิดา ครูอาจารย์ ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง และขอแผ่คุณความดีนี้ให้แก่เพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทุกรูปทุกนาม พร้อมทั้งเจ้ากรรมนายเวรในทุกภพทุกชาติด้วย เทอญ

ธวัช สุขแก้ว

สารบัญคำย่อ

อักษรย่อพระไตรปิฎกในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าจากพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย มหามกุฎราชวิทยาลัย. (2563) : โรงพิมพ์มหามกุฎราชวิทยาลัยนครปฐม ในการค้นคว้าและอ้างอิง โดยมีคำย่อและคำเต็มดังนี้

คำเต็ม	**คำย่อ**
พระสุตตันตปิฎก	
ที.ปา.	สุตฺตนฺตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค

เลขที่เกี่ยวกับพระไตรปิฎก มีดังนี้ เลขหน้าเป็นเล่ม เลขกลางเป็นข้อ และเลขหลังเป็นหน้า เลข/ข้อ/หน้า เช่น ที.ปา.(ไทย) 11/210/170-171 หมายถึง พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค พระไตรปิฎก (ฉบับภาษาไทย) ฉบับมหามกุฎราชวิทยาลัย เล่มที่ 11 ข้อที่ 210 หน้าที่ 170-171 เป็นต้น

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... จ

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ช

กิตติกรรมประกาศ..... ฌ

สารบัญคำย่อ..... ญ

สารบัญเรื่อง..... ฎ

สารบัญตาราง..... ฐ

สารบัญภาพ..... ฑ

บทที่ 1 บทนำ..... 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

1.2 คำถามการวิจัย..... 3

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย..... 3

1.4 ขอบเขตของการวิจัย..... 3

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ..... 4

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 5

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 6

2.1 หลักขันติธรรม..... 6

2.2 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน..... 16

2.3 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำ..... 22

2.4 บริบทพื้นที่ที่ศึกษา..... 48

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 50

2.6 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย..... 54

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย..... 55

3.1 ประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง..... 55

3.2 เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง..... 56

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 56

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ..... 57

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 59
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 59
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย..... 59
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 61
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล..... 62
4.2 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช..... 64
4.3 สรุปแนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช..... 69
4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เรื่อง การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช..... 71
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 80
5.1 สรุปผลการวิจัย..... 81
5.2 อภิปรายผลการวิจัย..... 83
5.3 ข้อเสนอแนะ..... 85
บรรณานุกรม..... 86
บุคลานุกรม..... 89
ภาคผนวก..... 91
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย..... 92
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย..... 94
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวมรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย..... 98
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย... 106
ภาคผนวก จ ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ และการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ..... 115
ภาคผนวก ฉ หนังสือจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์..... 125
ภาคผนวก ช รูปภาพการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ..... 127
ประวัติผู้วิจัย..... 133

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	62
4.2	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช โดยรวมทุกด้าน.....	64
4.3	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ด้านความอดทนต่อความลำบาก.....	65
4.4	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ด้านความอดทนต่อทุกขเวทนา.....	66
4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ.....	67
4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ด้านความอดทนต่ออำนาจกิเลส.....	68

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	54

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560-2579) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการประเทศ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”ประกอบด้วย 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ โดยในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง ได้มุ่งเน้นการรักษาความมั่นคง รวมถึงการพัฒนากลไกกระบวนการยุติธรรมในการสร้างความเชื่อมั่นให้กระบวนการยุติธรรม เช่นเดียวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ที่กำหนดให้ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และความยากจนลดลง และมีความมั่นคงในเอกสาร สังคมปลอดภัย เป็นเป้าหมายหนึ่งในการพัฒนา กระทรวงยุติธรรมจึงได้ทำแผนยุทธศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ โดยยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความปลอดภัยและความสงบสุขในสังคม มุ่งเน้นที่การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและการสร้างความเชื่อมั่นต่อสังคมในการดูแลผู้กระทำความผิด (กระทรวงยุติธรรม, 2560) ซึ่งเมื่อกล่าวถึงผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องขัง หมายถึง นักโทษเด็ดขาด คนต้องขัง และคนฝาก (พระราชบัญญัติ ราชทัณฑ์พ.ศ. 2560) มีหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กรมราชทัณฑ์ ภารกิจหลักสำคัญในการควบคุมการดูแลและพัฒนาพฤตินิสัยนักโทษเด็ดขาดที่ศาลพิพากษาถึงที่สุดให้รับโทษจากคุก การควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาคดี การควบคุมและป้องกันไม่ให้ผู้ต้องขังหลบหนี รวมทั้งการพัฒนาฟื้นฟูพฤตินิสัยและจิตใจของผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นคนดีหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ นอกจากนี้ยังต้องรับมือควบคุมผู้ต้องขังที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ในทุก ๆ ปี รวมถึงผู้ต้องขังแต่ละคนมีความแตกต่างทั้งด้านพื้นฐานของครอบครัว ภูมิหลังของชีวิต ตลอดจนระดับการศึกษาการเรียนรู้ รวมถึงพฤติกรรมเฉพาะบุคคลที่แตกต่างกัน ซึ่งล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้การควบคุมผู้ต้องขังมีความยากลำบากและนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ อีกมากหมาย

จากการศึกษาของ กฤตพงษ์ พัชรภิญโญพงศ์ (2562, หน้า 31) ได้กล่าวว่า การควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำมีวัตถุประสงค์จากเดิมไปเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง อบรมให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมและใช้ชีวิตอย่างปกติสุขได้ กิจกรรมที่จัดให้ผู้ต้องขังในเรือนจำจึงเป็นลักษณะของการฝึกวิชาชีพ การให้การศึกษาเพื่อฟื้นฟูและเตรียมความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจให้แก่ผู้ต้องขัง เพื่อพ้นโทษออกจากเรือนจำ แต่ในขณะเดียวกันจากข้อมูลพบว่า ปัจจุบัน กรมราชทัณฑ์ มีจำนวนผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังไว้ในเรือนจำ 268,605 คน (กรมราชทัณฑ์, 2565) (ข้อมูล ณ วันที่ 6 กรกฎาคม 2565) พบว่าเรือนจำภายในประเทศรองรับผู้ต้องขังได้ประมาณ 200,000 คน นำมาซึ่งปัญหาความแออัด รวมทั้งปัญหาอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ โดยมีอัตราส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง 1 ต่อ 42 คน (เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการในเรือนจำ 8,780 คน)

ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานที่สหประชาชาติกำหนดไว้ คือ 1 ต่อ 5 คน ส่งผลต่อการควบคุมพัฒนาพฤตินิสัยไม่ได้ประสิทธิภาพดังที่ควรจะเป็น ในขณะที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช มีผู้ต้องขังจำนวนทั้งสิ้น 3,816 คน ซึ่งเกินความจุมาตรฐานถึง 312 คน คิดเป็นอัตราส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขัง 1 ต่อ 22 คน ซึ่งเกินทั้งมาตรฐานสากลและมาตรฐาน ก.พ. (เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช, ม.ป.ป) (ณัฐพล น้อยประเสริฐ และ ศุภกร ปุญญฤทธิ์, 2563, หน้า 139)

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้คุม หรือ เจ้าหน้าที่เรือนจำ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องเผชิญหน้าและต้องควบคุมผู้ต้องขังตลอด 24 ชั่วโมงภายใต้ความความแตกต่าง การเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ มากมาย ทั้งนี้เจ้าหน้าที่เรือนจำต้องปฏิบัติงานควบคุมผู้ต้องขังให้เป็นไปตามหลักการ มาตรการสากล ถูกต้องตามขั้นตอน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้เจ้าหน้าที่เรือนจำยังต้องพัฒนาผู้ต้องขังให้เป็นคนดี มีความคิดเห็นที่ถูกต้อง มีปัญญาพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างดี เพื่อความสงบสุขในสังคมไทยเมื่อออกจากเรือนจำ ด้วยเหตุนี้ เจ้าหน้าที่เรือนจำควรนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการควบคุมผู้ต้องขัง ซึ่งหลักขันติธรรม เป็นหลักธรรม หมายถึง ความอดทน อดได้ ทนได้ เพื่อบรรลุความดีงามและความมุ่งหมายอันชอบ (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโณ), 2553, หน้า 12 ; พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตฺโต, 2551, หน้า 5) ซึ่งประกอบด้วย 1) ขันติ ความอดทน ความอดกลั้นต่อความลำบาก ตรากตรำทางกาย อันเกิดจากความร้อน ความหนาว ความหิวกระหาย และความเหนื่อยล้า 2) ขันติ ความอดทน ความอดกลั้นต่อทุกขเวทนาทางกายอันเกิดจากความเจ็บไข้ ได้ป่วย 3) ขันติ ความอดทน ความอดกลั้นต่อความเจ็บใจอันเกิดจากวาจาหยาบคาย เสียดสีคำกล่าวล่วงเกินให้เสียหาย และ 4) ความอดทนต่ออำนาจกิเลส หมายความว่า ความอดทนต่อความเจ็บใจในข้อ 3 นั้น เป็นความอดทนต่ออารมณ์ ข้างฝ่ายเพลิดเพลิน เช่น ความสนุก การเที่ยวเตร่ การได้ผลประโยชน์ในทางที่ไม่เหมาะไม่ควร เป็นต้น ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เจ้าหน้าที่เรือนจำควรนำไปสู่การปฏิบัติงานเพื่อให้การควบคุมผู้ต้องขังเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่มีปัญหาระหว่างผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่เรือนจำ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการควบคุมผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชโดยใช้หลักขันติธรรมเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การควบคุมผู้ต้องขังมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาหรือปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นภายในเรือนจำได้และสามารถพัฒนาผู้ต้องขังให้เป็นคนดีพร้อมที่จะเดินออกจากเรือนจำสู่สังคมใหม่ภายใต้การยอมรับของสังคมได้อย่างแท้จริง

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช มีผลดีในระดับใด

1.2.2 มีแนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ได้อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

1.3.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาเรื่อง การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

1. ประชากรสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช จำนวน 200 คน (เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ข้อมูล ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2565)

2. ประชากรสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนทัณฑปฏิบัติ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง ผู้บังคับแดน ผู้คุม จำนวน 5 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ความอดทนต่อความลำบาก 2) ความอดทนต่อทุกขเวทนา 3) ความอดทนต่อความเจ็บใจ และ 4) ความอดทนต่ออำนาจกิเลส

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2565 – 28 กุมภาพันธ์ 2566

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักขันติธรรม หมายถึง ความอดทน อดได้ ทนได้ เพื่อบรรลุความดีงามและความมุ่งหมายอันชอบ เป็นกิริยาที่อดทนต่อโลภะ ความอยากได้ต่อโทสะ ความโกรธเคืองจนถึงความพยาบาท มุ่งร้าย ต่อโมหะความหลงงมงายเมื่อได้ประสบกับอารมณ์ที่ยั่วให้เกิดความอยากได้ อยากล้างผลาญ อยากเบียดเบียน ก็อดทนไว้ ไม่แสดงอาการตามอำนาจแห่งโลภะ โทสะ โมหะ และ อดทนต่อทุกขเวทนา เย็น ร้อน เป็นต้น อันทำให้ลำบาก อดทน ตรากตรำประกอบการงานต่าง ๆ หรืออดทนต่อถ้อยคำที่มีผู้กล่าวชั่วไม่เป็นที่ชอบใจ

ความอดทนต่อความลำบาก หมายถึง เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ต้องมีความอดทน ความอดกลั้นต่อความลำบาก ตรากตรำทางกาย อันเกิดจากความร้อน ความหนาว ความหิวกระหาย และความเหนื่อยล้า

ความอดทนต่อทุกขเวทนา หมายถึง เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ต้องมีความอดกลั้นต่อทุกขเวทนาทางกายอันเกิดจากความเจ็บไข้ ได้ป่วย

ความอดทนต่อความเจ็บใจ หมายถึง เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ต้องมีความอดทน ความอดกลั้นต่อความเจ็บใจ อันเกิดจากวาจาหยาบคาย เสียดสี คำกล่าวล่วงเกินให้เสียหาย

ความอดทนต่ออำนาจกิเลส หมายถึง เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ต้องมีความอดทนต่อความเจ็บใจ เป็นความอดทนต่ออารมณ์ข้างฝ่ายเพลิดเพลิน เช่น ความสนุก การเที่ยวเตร่การได้ผลประโยชน์ในทางที่ไม่เหมาะไม่ควร เป็นต้น

การปฏิบัติหน้าที่ หมายถึง การปฏิบัติราชการใด ๆ ตามหน้าที่ที่กำหนดไว้โดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่ง หรือผู้บังคับบัญชาสั่งให้ปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

เจ้าหน้าที่ หมายถึง ข้าราชการพลเรือนสามัญสังกัดกรมราชทัณฑ์ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ประจำเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศชาย และ เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) 18-25 ปี 2) 26-35 ปี 3) 36-45 ปี 4) 46-55 ปี และ 5) 56 ปีขึ้นไป

อายุรับราชการ หมายถึง อายุรับราชการของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) ต่ำกว่า 5 ปี 2) 6-10 ปี 3) 11-15 ปี 4) 16-20 ปี และ 5) 21 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) มัธยมศึกษา 2) อนุปริญญา 3) ปริญญาตรี และ 4) สูงกว่าปริญญาตรี

ฝ่าย / แผนกงาน หมายถึง ฝ่ายหรือแผนกงานที่ผู้ตอบแบบสอบถามสังกัด ได้แก่ 1) ฝ่ายบริหารงานทั่วไป 2) ส่วนควบคุมและทัณฑปฏิบัติ 3) ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง 4) ฝ่ายควบคุมและรักษาการณ์ 5) ฝ่ายทัณฑปฏิบัติ 6) ฝ่ายฝึกวิชาชีพ 7) ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ 8) ฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง 9) ฝ่ายพยาบาล และ 10) อื่น ๆ

เรือนจำ หมายถึง เรือนจำกลางกลางนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

1.6.2 ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

1.6.3 เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศณีธรรมราช สามารถนำหลักขันติธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการดำเนินวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 หลักขันติธรรม

2.2 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติบัติงาน

2.3 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำ

2.4 บริบทของพื้นที่ที่ศึกษา

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 หลักขันติธรรม

2.1.1 ความหมายและความสำคัญของหลักขันติธรรม

ความหมายของขันติธรรม

ในขันติทุกะแสดงความหมายของขันติไว้ว่า “ความอดทน กิริยาที่อดทนความอดกลั้น ความไม่ดุร้ายความไม่เกรี้ยวกราดความแช่มชื่นแห่งจิต” (บุญมี แท่นแก้ว, 2542, หน้า 7-8)

พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์ได้แสดงความหมายของขันติไว้ดังนี้ “ขันติความอดทน คือทนลำบากทนตรากตรำทนเจ็บใจความหนักเอาเบาสู้เพื่อบรรลุจุดหมายที่ดีงาม” (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546, หน้า 32)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้แสดงความหมายของขันติไว้ดังนี้ “ขันติ, ขันตี น. ความอดกลั้นต่อสิ่งที่ไม่พอใจความอดทน (ป.ขนฺติ = ความอดทนเป็นบารมี 1 ในบารมี 10)” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 177-178)

เอกสารทางวิชาการที่แสดงความหมายของขันติดังที่ผู้วิจัยได้ศึกษามานิยามความหมายของขันติไว้คล้ายคลึงกัน คือ ความอดทนอดกลั้นทั้งทางกาย และทางใจต่อสิ่งที่มากระทบ

ซึ่งการแสดงความหมายของขันติในคำอธิบายศัพท์อื่น ๆ ได้อธิบายไว้ในทำนองเดียวกัน เช่น พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม ได้แสดงความหมายของขันติไว้ดังนี้ “ขันติความอดทน

อดได้ ทนได้ เพื่อบรรลุความดีงามและความมุ่งหมายอันชอบ” (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2551, หน้า 65)

ธรรมาภิธานพจนานุกรมคำสอนพระพุทธศาสนา ได้แสดงความหมายของขันติไว้ดังนี้ ขันติคือกิริยาที่อดทนต่อโลภะความอยากได้ต่อโทสะความโกรธเคืองจนถึงความพยาบาทมุ่งร้ายต่อโมหะความหลงงมงายเมื่อได้ประสบกับอารมณ์ที่ยั่วให้เกิดความอยากได้อยากล้างผลาญอยากเบียดเบียนก็อดทนไว้ไม่แสดงวิกลวิกาลอันชั่วร้ายทางกายวาจาออกไปตามอำนาจแห่งโลภะโทสะโมหะและอดทนต่อทุกขเวทนฏาเย็นร้อนเป็นต้นอันทำให้ลำบากอดทนตรากตรำประกอบการงานต่าง ๆ อดทนต่อถ้อยคำที่มีผู้กล่าวชั่วไม่เป็นที่ชอบใจ (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน), 2553, หน้า 45)

สารานุกรมพระพุทธศาสนา ได้แสดงความหมายของขันติไว้ดังนี้ “ขันติ คือความอดกลั้น เรียกตามคำบาลีในที่ทั่วไปว่า ขันติ แต่ในอาฬวกสูตร เรียกว่า ฐิติ แปลว่าความหยุดใจ” (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, 2529, หน้า 129-132)

แนวสอนธรรมะ ตามหลักสูตรนักธรรมตรี ของพันเอกปิ่น มุทุกันต์ได้แสดงความหมายของขันติไว้ดังนี้

ขันติความอดทน หมายถึง การรักษาปกติภาพของตนไว้ได้ในเมื่อถูกกระทบด้วยสิ่งอันไม่พึงปรารถนาจำแนกตามเหตุที่ควรอดทนเป็น 4 อย่าง คือ

1. ทนต่อความลำบากตรากตรำไม่แสดงความขี้แบะแง่งอน

2. ทนต่อทุกขเวทนาคือเมื่อเจ็บป่วยไม่แสดงอาการทุรนทุรายเกินเหตุ

3. ทนต่อความเจ็บใจ คือ ทนต่อความกระทบแดกดันของคนอื่น

4. ทนต่ออำนาจกิเลสคือเมื่อได้ลาภยศก็ไม่แสดงอาการตื่นเต้นตาโต (พันเอกปิ่น มุทุกันต์, 2515, หน้า 178)

เมื่อพิจารณาจากเอกสารทางวิชาการที่ได้ศึกษามา ล้วนนิยามความหมายของขันติไว้คล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยจึงขอสรุปความหมายของขันติ ดังนี้ ขันติ คือ ความอดทน อดกลั้นทางกาย ทางใจ ไม่ประพฤติล่วงละเมิดและแสดงกิริยาที่เหมาะสมเพื่อมุ่งหวังจุดหมายที่ดีงามตามหลักพระพุทธศาสนา ทำให้ผู้วิจัยจำแนกขันติความอดทนได้ 4 กรณีดังนี้

1. ขันติ ความอดทน ความอดกลั้นต่อความลำบาก ตรากตรำทางกาย อันเกิดจากความร้อน ความหนาวความหิวกระหายและความเหนื่อยล้า

2. ขันติความอดทน ความอดกลั้นต่อทุกขเวทนาทางกายอันเกิดจากความเจ็บไข้ได้ป่วย

3. ขันติ ความอดทน ความอดกลั้นต่อความเจ็บใจ อันเกิดจากวาจาหยาบคาย เสียดสีคำกล่าวล่วงเกินให้เสียหาย

4. ขันติ ความอดทน ความอดกลั้นต่อความเจ็บใจ อันเกิดจากวาจาหยาบคาย เสียดสีคำกล่าวล่วงเกินให้เสียหาย

นอกจากขันติจะหมายถึงความอดทนอดกลั้นแล้วยังพบขันติในความหมายอื่น เช่น เรียกว่า ธิติหมายถึง วิริยะความเพียรดังที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสตอบอาฬวกยักษ์ในอาฬวกสูตร ตอนหนึ่งว่า

คนผู้อยู่ครองเรือนมีศรัทธา ประพฤติธรรม 4 ประการนี้ คือ สัจจะ ธรรมะ ธิติ และจาคะ ตายแล้วย่อมไม่เศร้าโศก เชิญท่านถามสมณพราหมณ์เหล่าอื่นดูเถิดว่า ในโลกนี้เหตุให้ได้เกียรติที่ยิ่งไปได้ที่ยิ่งไปกว่าขันติก็ดีมีอยู่หรือไม่ (บุญมี แท่นแก้ว, 2542, หน้า 7-8)

ทำให้ผู้วิจัยพิจารณาว่า ขันติในพระสูตร หมายถึง วิริยะ ความเพียร มิใช่ความอดทนอดกลั้นโดยตรง ต่อเมื่อพิจารณาโดยวัตถุประสงค์แห่งความเพียรเพื่อการหาทรัพย์ แล้วย่อมแสดงถึงความอดทนต่อความลำบากตรากตรำทางกายในการประกอบอาชีพ เช่น เดียวกับขันติอันเป็นคุณธรรมที่จะนำพาบุคคลไปสู่จุดมุ่งหมาย คือ ทรัพย์ด้วยความอดทนต่อความลำบากตรากตรำทางกายในการประกอบอาชีพ

ในสุสสูสติสูตร (องฺ.ฉกฺก.(ไทย) 22/88-89/613-614) แสดงอนุโลมิก ขันติหมายถึง ข้อพินิจที่เกื้อกูลแก่การบรรลุอริยสัจ 4 ขันติในที่นี้หมายถึงปัญญาหรือวิปัสสนาญาณไว้ดังนี้ (บุญมี แท่นแก้ว, 2542, หน้า 7-8)

บุคคลประกอบด้วยธรรม 6 ประการฟังสัทธรรมอยู่อาจเพื่อก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม ในกุศลธรรมทั้งหลายได้ธรรม 6 ประการคือเมื่อบุคคลอื่นแสดงธรรมวินัยที่ตถาคต ประกาศไว้

1. ตั้งใจฟังด้วยดี
2. เงี่ยโสตสดับ
3. ตั้งใจใฝ่รู้
4. ถือเอาแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์
5. ทิ้งสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์
6. ประกอบด้วยอนุโลมิกขันติ

ขันติในพระสูตร หมายถึง ปัญญา อันจะนำบุคคลไปสู่จุดมุ่งหมายสูงสุดในตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา คือ พระนิพพาน ทำให้ผู้วิจัยพิจารณาว่า ขันติไม่ได้มีความหมายเพียงแค่ความอดทนอดกลั้นทางกาย ทางใจ หรือความอดทน อดกลั้นต่อกิเลสเท่านั้น แต่ขันติยังเป็นคุณธรรมที่สนับสนุนให้บุคคลสามารถพัฒนาไปสู่คุณธรรมในระดับสูงได้โดยอาศัยปัญญาที่ประกอบด้วยขันติจึงทำให้บุคคลสามารถอดทนประกอบกิจที่สำคัญยิ่งให้สำเร็จลงได้

จากการศึกษาความหมายของขันติ ขันตินับเป็นหลักธรรมสำคัญทั้งในระดับสามัญแห่งการดำรงชีวิต อันจะส่งเสริมให้บุคคลดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข จนกระทั่งเป็นหลักธรรมสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมระดับสูงเพื่อการบรรลุเป้าหมายสูงสุดแห่งพระพุทธศาสนา

ความสำคัญของขันติธรรม

เป้าหมายในการดำรงชีวิตของมนุษย์คือ การตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของมนุษย์เริ่มตั้งแต่ความต้องการทางร่างกายเพื่อการมีชีวิตอยู่รอด ความต้องการทางสังคมเพื่อความอบอุ่นและความต้องการทางใจ เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์ซึ่งการดำเนินชีวิตให้บรรลุเป้าหมายไม่ว่าในระดับใดล้วนต้องอาศัยคุณธรรมสำคัญที่จะส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จดังเป้าประสงค์ขันตินับเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่จะส่งผลให้สมประสงค์ในสิ่งนั้น ๆ สามารถพิจารณาได้ดังที่บุญมีแท่นแก้วแสดงไว้ในหนังสือความจริงของชีวิตดังนี้ (บุญมี แท่นแก้ว, 2542, หน้า 7-8)

1. ความต้องการทางชีววิทยาอันเป็นความต้องการทางร่างกายเป็นความต้องการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เช่นอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาว่าความต้องการปัจจัย 4 เพื่อนำมาตอบสนองความต้องการพื้นฐานของร่างกาย ทำให้มนุษย์ต้องแสวงหาปัจจัย 4 ด้วยการประกอบอาชีพสร้างรายได้ไม่ว่าจะเป็นอาชีพกรรมกรผู้ใช้แรงงานที่ต้องอดทนต่อความร้อน ความหนาว ความลำบากตรากตรำความเหนื่อยยาก จึงจะได้รับค่าจ้าง หรือกระทั่งอาชีพที่มีความสะดวกสบายทางกาย ยังอาจต้องอดทนทางใจเมื่อได้รับคำตำหนิจากผู้บังคับบัญชา หรือถูกเพื่อนร่วมงานดูถูกดูหมิ่น ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าในการประกอบอาชีพใด ๆ ก็ตามต้องอาศัยความอดทนเป็นคุณธรรมสำคัญ

2. ความต้องการทางสังคมเพราะโดยพื้นฐานมนุษย์เปนสัตว์สังคมชอบอยู่รวมกันเพื่อความอบอุ่นใจเพอสงเคราะห์อนุเคราะห์กันทำให้มีการแต่งงานมีคู่ครองมีบุตรสืบสกุล ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาว่า แม้มนุษย์มีความต้องการสังคม เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นแต่การอยู่ร่วมกันย่อมหลีกไม่พ้นการกระทบกระทั่ง ขัดแย้งไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นในครอบครัวสังคมระดับเล็กที่สุดหรือสังคมที่ใหญ่ขึ้นเป็นชุมชน จนกระทั่งระดับประเทศ

3. ความต้องการทางใจอันเป็นความต้องการที่ลึกซึ้งอยู่เบื้องหลังความต้องการด้านอื่น ๆ อาจแบ่งย่อยได้ดังนี้

1) ความต้องการความอบอุ่นความปลอดภัยและหลักประกันชีวิต

2) ความต้องการความดีความสมบูรณ์อันเป็นสิ่งที่ดีงาม

3) ความต้องการบรรลุจุดหมายปลายทางชีวิต

4) ความต้องการความสุขพิเศษต่องการความสุขที่แท้จริง

5) ความต้องการที่พึ่งอันประเสริฐ

6) ความต้องการปรัชญาชีวิต

ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาว่า ความต้องการทางใจ ซึ่งเป็นความต้องการอันลึกซึ้ง ย่อมอาศัยความอดทนเพื่อนำพาตนเองไปสู่จุดมุ่งหมายสูงสุดที่อยู่ภายใน ไม่ว่าจะเป็นความต้องการทางใจที่ต้องปรนเปรอด้วยวัตถุสิ่งของทางโลก อาทิ ความต้องการครอบครัวที่ดี สมบูรณ์อบอุ่นปลอดภัย มีหลักประกันชีวิต บุคคลต้องอดทนประกอบอาชีพเพื่อสร้างความมั่นคง สร้างความสมบูรณ์ตามที่ตนเองปรารถนาจนกระทั่งการบรรลุความใฝ่ฝันสูงสุดของชีวิต ย่อมต้องอาศัยความอดทนเพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่ใฝ่ฝันให้ประสบผลสำเร็จ ไม่ว่าจะต้องพบกับอุปสรรคอย่างไร หรือความต้องการทางใจ ที่ตอบสนองด้วยความเติมเต็มทางจิตใจ โดยอาศัยหลักศาสนาเพราะความสุขพิเศษความสุขที่แท้จริง ไม่จำเป็นต้องไขว่คว้าแสวงหาจากภายนอก เพียงแค่เข้าใจสรรพสิ่งตามความเป็นจริง ย่อมพบกับความสุขที่แท้จริงได้อันจะยังเป็นที่พึ่งอันประเสริฐแม้ในยามสิ้นชีวิต รวมถึงความต้องการปรัชญาชีวิตเพราะมนุษย์อยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่และสลายไป มนุษย์ย่อมต้องอาศัยความอดทนเพื่อยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พร้อมกับรู้จักเรียนรู้เพื่อเข้าใจสิ่งเหล่านั้น ้าไม่มีความอดทน บุคคลย่อมทำตามความต้องการของตนเอง ไม่ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักศาสนา สุดท้ายไม่สามารถเข้าใจธรรมชาติหรือปรัชญาชีวิตได้

เมื่อพิจารณาจากเป้าหมายของชีวิตที่สำเร็จได้ด้วยอาศัยความอดทน ขันตินับเป็นคุณธรรมสำคัญ ที่บุคคลควรนำมาประพฤติเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ดีงาม แม้เพียงแค่การรักษาความเป็นมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ก็ต้องอาศัยความอดทน ดังที่ท่านพุทธทาสภิกขุได้กล่าวไว้ว่า “แม้ความเป็นคนนี้ก็ไม่น่าสนุก น่าเอือมระอา เพราะเป็นที่ตั้งของความทุกข์ ถ้าไม่ยึดถือว่าเป็นคนเสียได้ ก็จะไม่เป็นทุกข์...ไม่ว่าจะเป็นอะไรก็ต้องมีความทุกข์ตามแบบของความเป็นชนิดนั้นๆ เพราะว่าความเป็นอะไร ๆ นี้ มันต้องทนเป็นทนดำรงอยู่” (พุทธทาส อินทปัญโญ, 2552, หน้า 86-87) ขันติความอดทนจึงเป็นคุณธรรมสำคัญ ที่มาพร้อม ๆ กับการเกิดขึ้นของสรรพสิ่งทั้งหลาย เพราะเมื่อสิ่งใดเกิดขึ้น สิ่งนั้นย่อมพยายามรักษาความดำรงอยู่แห่งตนเองด้วยการอดทน ทั้งทางกายภาพ ทางสังคม และทางจิตใจ รวมถึงใช้ความอดทนพยายามสร้างสิ่งสนับสนุนรอบข้างที่จะเกื้อหนุนให้ตนเองดำรงอยู่อย่างผาสุก

2.1.2 ประเภทของขันติธรรม

ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้จำแนกประเภทของขันติธรรมไว้อยู่ 4 ประเภท คือ (บุญมี แท่นแก้ว, 2542, หน้า 9-10)

1. ความอดทนต่อความลำบาก หมายความว่า คนทำงานมาก ๆ แล้วได้รับความลำบากเหน็ดเหนื่อย หิวกระหาย หรือ ถูกแดด ลมฝนกระทบ ย่อมได้รับความลำบากนานับประการ คนที่ไม่มีขันติ เมื่อเผชิญกับความลำบากตรากตรำ มักจะทอดทิ้งการงานเสีย เป็นคนมือบาง เท้าบาง ทำอะไรทิ้ง ๆ ขว้าง ๆ แต่ผู้มีขันติย่อมอดทนต่อสิ่งเหล่านี้ กัดฟันทนทำงานของตนให้สำเร็จ

2. ความอดทนต่อทุกขเวทนา หมายความว่า ทนต่อทุกขเวทนาอันเกิดจากการเจ็บไข้ได้ป่วย คนที่ขาดขันติ เมื่อถึงคราวเจ็บไข้ได้ป่วย มักจะแสดงมารยาทอันไม่สมควรออกมา เช่น เจ็บปวด

ไม่พอจะร้องก็ร้อง ไม่พอจะคร่างก็คราง มีอาการกระบิดกระบอน เป็นคนเจ้ามายา โทโสโมโหง่าย บางคนอ้างความเจ็บป่วยเป็นเลิศ กระทำความชั่วต่าง ๆ ก็มี แต่ผู้มีขันติย่อมรู้จักอดกลั้นทนทาน ไม่ปล่อยตัวให้เสีย หรือตกไปในทางชั่วดังกล่าวนั้น

3. ความอดทนต่อความเจ็บใจ หมายความว่า เมื่อถูกผู้อื่นกระทำล่วงเกินให้เป็นที่ขัดใจ เช่น ถูกด่าว่า หรือสบประมาท ผู้ขาดขันติ ย่อมเดือดดาลแล้วทำร้ายตอบ ด้วยการกระทำอันร้ายแรงเกินเหตุ เช่น เหน็บแนมด้วยวาจาหยาบคายหรือก่อความวิวาท สร้างเวรกรรมไม่สิ้นสุด เป็นทางนำมาซึ่งความหายนะแก่ตัวและครอบครัว แต่ผู้มีขันติ ย่อมรู้จักอดทนสอนใจตัวเองหาวิธีแก้ไขให้เรียบร้อยเป็นผลดีด้วยความสงบ

4. ความอดทนต่ออำนาจกิเลส หมายความว่า ความอดทนต่อความเจ็บใจในข้อ 3 นั้น เป็นความอดทนต่ออารมณ์ ข้างฝ่ายเพลิดเพลิน เช่น ความสนุก การเที่ยวเตร่ การได้ผลประโยชน์ในทางที่ไม่เหมาะไม่ควร เป็นต้น

อารมณ์ที่น่ารัก น่าพอใจ ดูก็ไม่น่าจะต้องใช้ความอดทนอะไร เพราะไม่ทำให้เราลำบาก แต่ที่ต้องใช้ความอดทน เพราะทำให้เราเสียหายได้ คนที่ไม่มีขันติ มักจะทำกรรมอันน่าบัดสีต่าง ๆ ได้ เพราะอยากได้สิ่งที่ตนรัก เช่น รับสินบน ผิดลูกเมียเขา เห็นเงินตาโต รู้มาก เห่อเหิม เมาอำนาจ ขี้โอ่ โอ้อวด เป็นต้น ก็การอดทนต่ออำนาจกิเลสเหล่านี้ ว่าโดยย่อ ๆ คือ อดทนต่ออำนาจความอยากนั่นเอง

2.1.3 บริบทของหลักขันติธรรม

ขันติไม่เพียงแต่เป็นคุณธรรมที่หล่อเลี้ยงชีวิตสรรพสิ่งให้ดำรงอยู่ ขันติยังนำพาบุคคลทั้งหลายให้บรรลุเป้าหมายในการดำรงชีวิตทั้งทางกายภาพ ทางสังคม และทางใจ รวมถึงการบรรลุประโยชน์สูงสุดในพระพุทธศาสนา คือ พระนิพพาน ก็ด้วยอาศัยขันติ หนึ่งในคุณธรรมสำคัญกระทั่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทรงบำเพ็ญขันติธรรมเพื่อสร้างสมบารมีในการตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าดังแสดงในพุทธวงศ์

เมื่อพระทีปังกรพุทธเจ้าทรงมีพุทธทำนายว่าในกัปอันประมาณมิได้นับจากกัปนี้ไปสุเมธดาบสจักเป็นพระพุทธเจ้าจากนั้นสุเมธดาบสได้พิจารณาพุทธการกธรรมธรรมที่เป็นเครื่องบ่มพระโพธิญาณประกอบด้วยทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมบารมี ปัญญาบารมี วิริยบารมี ขันติบารมีสัจจบารมี อธิษฐานบารมี เมตตาบารมี อุเบกขาบารมี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2546, หน้า 34)

เมื่อพิจารณาจากพุทธการกธรรม ธรรมเครื่องบ่มพระโพธิญาณของพระโพธิสัตว์ซึ่งจะบริบูรณ์ด้วยอาศัยคุณธรรมทั้ง 10 ประการ จะขาดพร่องคุณธรรมใดคุณธรรมหนึ่งมิได้จึงนับได้ว่าคุณธรรมทั้ง 10 ประการ มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ขันติ ความอดทนจึงเป็นหลักธรรมที่สำคัญหมวดหนึ่งในพระพุทธศาสนา ที่สามารถสร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นกับตนเอง และบุคคลอื่น

จากการศึกษาความหมายและความสำคัญของขันติทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ขันติ ความอดทน อดกลั้นทั้งทางกาย และทางใจต่อสิ่งที่มากระทบโดยแสดงกิริยาที่เหมาะสมจนกระทั่งการ

อดทนต่อกิเลส ไม่ล่วงละเมิด เพื่อจุดหมายที่ดีงาม ทำให้ผู้ประพฤติขันติเป็นที่รักของคนทั่วไป ไม่สร้างเวรภัย ไม่ดุร้าย ไม่ก่อโทษ ไม่หลงลืมสติเมื่อต้องพบกับความตายและย่อมไปสู่สุคติ รวมถึงขันติยังเป็นคุณธรรมที่นำสู่การบรรลุธรรมสูงสุดในพระพุทธศาสนาเป็นหนึ่งในบารมี 10 ประการ ของพระโพธิสัตว์เพื่อการตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ขันติจึงเป็นทั้งคุณธรรมระดับสามัญในการดำรงชีวิตประจำวันและคุณธรรมของผู้ที่ได้รับการฝึกดีแล้วสำหรับพัฒนาตนเองไปสู่ความดีงามที่ยิ่งขึ้นฉะนั้นขันติจึงเป็นคุณธรรมที่ก่อประโยชน์แก่ผู้ประพฤติตั้งแต่ระดับโลกิยะไปจนกระทั่งระดับโลกุตตระ

โดยพื้นฐานแล้วขันติเป็นคุณธรรมอันเป็นคุณสมบัติประจำตัวของปัจเจกบุคคลดังตัวอย่างจากวิทยานิพนธ์เรื่องการศึกษาวิเคราะห์ขันติในพุทธศาสนาเถรวาทดังนี้

นายแดงเป็นกรรมกรประกอบอาชีพรับจ้างก่อสร้างทั่วไป เป็นเรื่องธรรมดาของผู้ใช้แรงงานหนักซึ่งทำอยู่เป็นประจำ บางครั้งการทำงานเกิดความผิดพลาดบกพร่อง ถูกตำหนิด้วยถ้อยคำรุนแรง ถูกเพื่อนร่วมงานเย้ยหยัน แต่ไม่มีปฏิกิริยาอย่างใด...ต้องเผชิญกับปัญหาชีวิตภายในครอบครัว ผลตอบแทนจากค่าจ้างแรงงานไม่เพียงพอสำหรับใช้จ่ายภายในครอบครัวค่ารักษาพยาบาลภรรยาซึ่งป่วยเป็นโรคร้ายที่แพทย์บอกว่าไม่มีทางรักษาให้หายขาดได้ทุก ๆ วันนายแดงยังคงทำงานหนักเช่นเดิม มีวิถีชีวิตเหมือนเดิม ทุกคนที่ได้สัมผัสกับชีวิตของเขามักจะพูดว่านายแดงเป็นคนที่มีความอดทนสูง สู้งานหนักได้ตลอดทั้งวันโดยไม่ยอมท้อถอยหรือหมดกำลังใจไม่คำนึงถึงความเหนื่อยล้าไม่ว่าสถานการณ์จะเลวร้ายหรือมีปัญหารุมเร้าบีบคั้นหนักหน่วงเพียงใดเขาก็สามารถอดทนอดกลั้นได้เสมอ (พระมหาขันทอง วชิรปญฺโญ, 2545, หน้า 20-21)

จากตัวอย่างพิจารณาว่า ขันตินับเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนในการดำรงชีวิตของบุคคลให้ประสบกับสิ่งที่ดีงาม ดังที่ผู้วิจัยได้จำแนกขันติไว้ 2 ลักษณะ คือ ขันติสำหรับการดำรงชีวิตประจำวันและขันติสำหรับการพัฒนาตนไปสู่ความดีงามทำให้ผู้วิจัยสามารถแสดงการนำขันติมาประพฤติในการดำเนินชีวิตได้ 2 ลักษณะดังนี้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543, หน้า 67-71)

1. ขันติเป็นคุณธรรมที่สนับสนุนให้การดำรงชีวิตประจำวันบรรลุเป้าหมาย ทั้งทางกายภาพ ทางสังคม และทางใจ ในส่วนที่เป็นโลกิยะ ขันติจึงเป็นคุณธรรมอันเป็นคุณสมบัติที่ดีงามของผู้ประพฤติบุคคลผู้ประพฤติขันติย่อมประสบความสำเร็จสมดังเป้าหมายแห่งตน ดังตัวอย่าง

1) ขันติเป็นธรรมที่นักรบควรประพฤติเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นนักรบที่ดีดังแสดงในปฐมโยธาชีวสูตร สรุปความได้ว่า “นักรบที่ดีต้องมีความอดทนเป็นคุณสมบัติของอดทนต่อสภาพและสถานการณ์ในสนามรบที่โหดร้ายทารุณ อดทนต่อความกลัวและกระทั่งความตาย”

2) ภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม คือ ความอดทน ย่อมเป็นผู้ควรแก่ของ ที่เขานำมาถวายควรแก่ของต้อนรับ ควรแก่ทักษิณา ควรแก่การทำอัญชลีเป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก

3) ขันติเป็นธรรมที่มิตรแท้ควรประพฤติเพื่อความเป็นมิตรผู้ควรคบหา ดังแสดงถึงมิตรผู้ควรคบหาประกอบด้วยองค์ 3 ประการ คือ ให้สิ่งที่ให้ได้ยาก ช่วยทำสิ่งที่ทำได้ยาก และ อดทนต่อสิ่งที่ทนได้ยาก

4) ขันติเป็นธรรมที่ผู้ป่วยควรประพฤติเพื่อความพยาบาลง่าย ดังแสดงในปฐมอุปัฏฐากสูตร แสดงภิกษุไข้เป็นผู้พยาบาลได้ง่ายประกอบด้วยธรรม 5 ประการคือ

(ก) ทำสิ่งที่เป็นสัปปายะ

(ข) รู้จักประมาณในสิ่งที่เป็นสัปปายะ

(ค) ฉันยา

(ง) บอกอาพาธที่มีอยู่ตามความเปนจริงแก่ผู้พยาบาลที่ปรารถนาประโยชน์ เช่นบอกอาพาธที่กำเริบว่ากำเริบบอกอาพาธที่ทุเลาว่าทุเลาบอกอาพาธที่ยังทรงอยู่ว่าทรงอยู่

(จ) เป็นผู้อดกลั้นต่อเวทนาทั้งหลายอันมีในร่างกายที่เกิดขึ้นแล้วเป็นทุกข์กล้าแข็งเจ็บปวดเผ็ดร้อนไม่น่ายินดีไม่น่าพอใจพรากชีวิต

เมื่อพิจารณาจากตัวอย่าง ขันตินับเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำรงชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลบรรลุสู่เป้าหมายแห่งตนได้เป็นอย่างดี

2. ขันติเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมความประพฤติเพื่อการพัฒนาตนไปสู่ความดีงามในการดำเนินชีวิตประจำวัน มนุษย์ย่อมต้องพบกับสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบ ทั้งสิ่งที่น่าพึงพอใจและไม่น่าพึงพอใจ ส่งผลให้จิตใจหวั่นไหวไปตามอำนาจโลภะ โทสะ โมหะ อันจะก่อให้เกิดการกระทำที่เป็นโทษ การนำขันติ ความอดทนมาประพฤติย่อมเป็นเหตุให้บุคคลควบคุมโลภะโทสะโมหะรวมตลอดถึงลดโลภะโทสะโมหะลงได้ดังตัวอย่างในอักขมสูตร

ภิกษุผู้เถระย่อมเป็นที่รักเป็นที่พอใจเป็นที่เคารพและเป็นที่ยกย่องของเพื่อนพรหมจารีทั้งหลายประกอบด้วยธรรม 5 ประการคือ

1. เป็นผู้อดทนต่อรูป
2. เป็นผู้อดทนต่อเสียง
3. เป็นผู้อดทนต่อกลิ่น
4. เป็นผู้อดทนต่อรส
5. เป็นผู้อดทนต่อโผฏฐัพพะ

นอกจากขันติจะเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ประพฤติเว้นจากการกระทำอันเป็นโทษ รวมถึงควบคุมโลภะ โทสะ โมหะ ยังสามารถนำขันติมาเป็นคุณธรรมเพื่อพัฒนาตนเองให้ยิ่งขึ้นไป ดังตัวอย่างคำสอนในกกจูปมสูตรดังนี้

เพราะเหตุที่อดกลั้นไม่ได้นั้นแม้ในข้อนั้นเธอทั้งหลายควรสำเหนียกอย่างนี้ว่า จิตของเราจักไม่แปรผันเราจักไม่เปล่งวาจาชั่วหยาบและจักอนุเคราะห์ด้วยสิ่งที่เป็นประโยชน์

อยู่อย่างผู้มีเมตตาจิตไม่มีโทสะเราจักแผ่เมตตาจิตไปให้บุคคลนั้นอยู่ และเราจักแผ่เมตตาจิตอันไพบูลย์ไม่มีขอบเขตไม่มีเวรไม่มีความเบียดเบียนไปยังสัตว์โลกทุกหมู่เหล่าอันเป็นอารมณ์ของเมตตาจิตนั้นอยู่ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543, หน้า 72)

เมื่อพิจารณาจากตัวอย่างขันตินับเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมความประพฤติอันดีงามทำให้ผู้ประพฤติขันติเว้นจากการกระทำอันเป็นโทษ และส่งเสริมให้คุณธรรมในระดับสูงเจริญงอกงามส่งผลให้ผู้ประพฤติขันติสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ความดีงามที่ยิ่งขึ้น อันจะนำสู่ประโยชน์ชีวิตเบื้องหน้าจนถึงประโยชน์สูงสุดแห่งพระพุทธศาสนา

จากการแสดงการนำขันติมาประพฤติในการดำเนินชีวิตทั้ง 2 ลักษณะผู้วิจัยพิจารณาว่าขันติในแง่ที่เป็นคุณธรรมสนับสนุนให้การดำรงชีวิตประจำวันบรรลุเป้าหมาย ขันติย่อมเป็นคุณธรรมสำคัญที่จะทำให้บุคคลประสบกับสิ่งที่ตนประสงค์ รวมตลอดถึงบรรลุจุดมุ่งหมายที่ดีงามและเป็นคุณธรรมประจำตัวของบุคคลนั้น ๆ เมื่อบุคคลยึดมั่นในขันติ ความอดทนย่อมงดเว้นการกระทำล่วงละเมิดทางกายทางวาจา จนกระทั่งมีความประพฤติเรียบร้อยดีงามพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์พร้อมด้วยคุณธรรมทั้งหลาย ขันติจึงเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมความประพฤติอันดีงามควรแก่การประพฤติของบุคคลทั้งหลายที่มุ่งความเจริญแห่งตนเองนอกจากนี้ ขันติย่อมสามารถนำบุคคลไปสู่จุดหมายปลายทางของชีวิต ไม่ว่าในระดับใดก็ตาม จึงนับได้ว่า ขันติเป็นหลักธรรมสำคัญที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนในพระพุทธศาสนาดังที่โทณพราหมณ์ได้กล่าวอ้างอิงไว้ในมหาปรินิพพานสูตรว่า “พระพุทธเจ้าของพวกเราทรงถือหลักขันติธรรม ไม่ควรที่จะประหัตประหารกัน” โดยขันติไม่เพียงเป็นคุณธรรมที่นำให้ผู้ประพฤติพบแต่สิ่งดีงามตามที่คาดหวัง กระทั่งสัตว์ที่ดียังต้องมีความอดทนเป็นคุณสมบัติ เช่น ม้าอาชาไนยของพระราชาต้องประกอบด้วยความอดทน จึงเป็นม้าอาชาไนยพันธุ์ดีของพระราชา อันเป็นม้าควรแก่พระราชานับว่า เป็นราชพาหนะโดยแท้ ดังแสดงในอัสสาชานียสูตร (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539, หน้า 531-532) ในชวสูตร และในปฐมอาชานียสูตร หรือช้างของพระราชาอันเป็นช้างควรแก่พระราชาควรเป็นช้างต้นนับว่าเป็นราชพาหนะโดยแท้ดังแสดงในนาคสูตร และในอักขมสูตร

นอกจากขันติจะเป็นหลักธรรมสำคัญในพระพุทธศาสนาที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงเพื่อนำพาให้ผู้ประพฤติเป็นผู้มีจริยาเรียบร้อย ส่งผลให้ประสบกับสิ่งที่ดีงาม เมื่อบุคคลประพฤติขันติย่อมงดเว้นจากการเบียดเบียน งดเว้นจากการประพฤติชั่วทางกาย ทางวาจาด้วยอาการที่งดเว้นจากการกระทำความชั่วทางกายทางวาจางดเว้นจากการเบียดเบียนนี้ทำให้ผู้วิจัยพิจารณาว่า ขันติย่อมเป็นศีลธรรมด้วย เพราะการอดทนเพื่อเว้นจากการประพฤติชั่ว แสดงให้เห็นถึงความเพียรระวังรักษาข้อศีลสร้างศีลให้เกิดขึ้น อันจะส่งผลให้ศีลมั่นคง ดังแสดงในสัพพาสวสูตร ดังนี้

อาสวะที่ต้องละด้วยการอดกลั้นคือภิกษุในธรรมวินัยนี้พิจารณาโดยแยบคายแล้วเป็นผู้อดทนต่ออความหนาวความร้อนความหิวความกระหายเหลือบยุงลมแดดและสัมผัสแห่งสัตว์เลื้อยคลานเป็นผู้อดกลั้นต่อถ้อยคำหยาบคำส่อเสียดเป็นผู้อดกลั้นต่อเวทนาทั้งหลายอันมีในร่างกาย

เป็นทุกข์กล้าแข็งเผ็ดร้อนไม่น่ายินดีไม่น่าพอใจพรากชีวิตได้ซึ่งเมอไม่มีอดกลั้นอาสวะและความเร่าร้อนที่ก่อความคับแค้นก็จะพึงเกิดขึ้นเมื่ออดกลั้นอยู่อาสวะและความเร่าร้อนก่อความคับแค้นย่อมไม่มีด้วยอาการอย่างนี้เรียกว่าอาสวะที่ต้องละด้วยการอดกลั้น (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539, หน้า 531-532)

ในสัพพาสวสูตรแสดงอุบายในการปิดกั้นกิเลสที่แตกต่างกันด้วย 7 อุบาย คือทัสสนะ การสังวร การใช้สอย การอดกลั้น การเว้น การบรรเทา การเจริญ อันเป็น หลักความประพฤติในระดับวินัยของพระสงฆ์เพื่อความงดงามแห่งธรรมและวินัย ในขณะเดียวกันฆราวาสสามารถนำหลักการดังกล่าวมาควบคุมความประพฤติของตนเองได้เช่นกัน โดยการอดกลั้นที่แสดงในสัพพาสวสูตรนี้เป็นลักษณะการนำขันติ ความอดทน มาเป็นอุบายในการงดเว้นการประพฤติชั่วทางกาย ทางวาจา รักษาความเป็นปกติ อันจะส่งผลให้ศีลบริสุทธิ์ เพราะอดทนต่อความหนาว ความร้อน ความหิวกระหาย เหลือบยุง ลม แดด สัตว์เลื้อยคลานถ้อยคำหยาบ คำส่อเสียด เวทนาทั้งหลายในร่างกายอันก่อให้เกิดทุกข์ทำให้ผู้ประพฤติขันติรักษาความปกติความเรียบร้อยไว้ได้ขันติจึงเป็นศีลธรรมด้วยความเพียรระวังรักษาข้อศีล ควบคุมกาย วาจาให้สงบเรียบร้อย

จากการศึกษาขันติในแง่ที่เป็นทั้งคุณธรรมและศีลธรรม ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าขันติ เป็นคุณธรรมสำคัญที่สามารถพิจารณาและนำมาใช้ได้ทั้งในแง่ที่เป็นคุณธรรม ด้วยเป็นคุณสมบัติประจำตัวของปัจเจกบุคคล เป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนในการดำรงชีวิตของบุคคลให้ประสบกับสิ่งที่ดีงาม นอกจากนี้ขันติยังเป็นศีลธรรม เพราะการประพฤติขันติย่อมแสดงอาการอดทนอดกลั้นเพื่องดเว้นจากการเบียดเบียน งดเว้นจากการประพฤติชั่ว ทางกาย ทางวาจา ควบคุมกาย วาจาให้เรียบร้อย ผู้ประพฤติขันติจึงรักษาศีล รักษาความปกติเอาไว้ได้ ขันติ จึงมีลักษณะเป็นทั้งคุณธรรมและศีลธรรม

สรุปได้ว่า ขันติ คือ ความอดทน อดกลั้นทางกาย ทางใจ ไม่ประพฤติล่วงละเมิดและแสดงกิริยาที่เหมาะสมขันตินับเป็นคุณธรรมสำคัญที่บุคคลควรนำมาประพฤติเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ดีงาม แม้เพียงแค่การรักษาความเป็นมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ก็ต้องอาศัยความอดทน ขันติความอดทนจึงเป็นคุณธรรมสำคัญที่มาพร้อม ๆ กับการเกิดขึ้นของสรรพสิ่งทั้งหลาย เพราะเมื่อสิ่งใดเกิดขึ้น สิ่งนั้นย่อมพยายามรักษาความดำรงอยู่แห่งตนเองด้วยการอดทน ทั้งทางกายภาพ ทางสังคม และทางจิตใจ รวมถึงใช้ความอดทนพยายามสร้างสิ่งสนับสนุนรอบข้างที่จะเกื้อหนุนให้ตนเองดำรงอยู่อย่างผาสุก

ประเภทของขันติธรรมมี 4 อย่างคือ ความอดทนต่อความลำบาก ความอดทนต่อทุกขเวทนา ความอดทนต่อความเจ็บใจ ความอดทนต่ออำนาจกิเลสขันติในแง่ที่เป็นคุณธรรมสนับสนุนให้การดำรงชีวิตประจำวันบรรลุเป้าหมาย ขันตินับเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนในการดำรงชีวิตของบุคคลให้ประสบกับสิ่งที่ดีงาม ดังที่ผู้วิจัยได้จำแนกขันติไว้ 2 ลักษณะ คือ ขันติ สำหรับการดำรงชีวิตประจำวันและขันติสำหรับการพัฒนาตนไปสู่ความดีงามทำให้ผู้วิจัยสามารถแสดงการนำขันติมาประพฤติในการ

ดำเนินชีวิตได้ 2 ลักษณะดังนี้ ขันติเป็นคุณธรรมที่สนับสนุนให้การดำรงชีวิตประจำวันบรรลุเป้าหมายทั้งทางกายภาพ ทางสังคม และทางใจ ในส่วนที่เป็นโลกิยะ ขันติจึงเป็นคุณธรรม อันเป็นคุณสมบัติที่ดีงามของผู้ประพฤติ บุคคลผู้ประพฤติขันติย่อมประสบความสำเร็จสมดังเป้าหมายแห่งตน ขันติเป็นธรรมที่นักรบควรประพฤติเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นนักรบที่ดีดังแสดงในปฐมโยธาชีวสูตร สรุปความได้ว่า “นักรบที่ดีต้องมีความอดทนเป็นคุณสมบัติของอดทนต่อสภาพและสถานการณ์ในสนามรบที่โหดร้ายทารุณ อดทนต่อความกลัวและกระทั่งความตาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม คือ ความอดทน ย่อมเป็นผู้ควรแก่ของ ที่เขานำมาถวาย ควรแก่ของต้อนรับ ควรแก่ทักษิณา ควรแก่การทำอัญชลีเป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลกดังแสดงในอัสสาชานียสูตร ชวสูตร ปฐมอาชานียสูตร และนาคสูตร ขันติเป็นธรรมที่มิตรแท้ ควรประพฤติเพื่อความเป็นมิตรผู้ควรคบหาขันติเป็นธรรมที่ผู้ป่วยควรประพฤติเพื่อความพยาบาลง่าย ย่อมเป็นคุณธรรมสำคัญที่จะทำให้บุคคลประสบกับสิ่งที่ตนประสงค์ รวมตลอดถึงบรรลุจุดมุ่งหมายที่ดีงามและเป็นคุณธรรมประจำตัวของบุคคลนั้น ๆ เมื่อบุคคลยึดมั่นในขันติ ความอดทนย่อมงดเว้นการกระทำล่วงละเมิดทางกาย ทางวาจา จนกระทั่งมีความประพฤติเรียบร้อยดีงามพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์พร้อมด้วยคุณธรรมทั้งหลาย ขันติจึงเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมความประพฤติอันดีงามควรแก่การประพฤติของบุคคลทั้งหลายที่มุ่งความเจริญแห่งตนเองนอกจากนี้ ขันติย่อมสามารถนำบุคคลไปสู่จุดหมายปลายทางของชีวิต ไม่ว่าในระดับใดก็ตาม

ขันติเป็นคุณธรรมสำคัญที่สามารถพิจารณาและนำมาใช้ได้ทั้งในแง่ที่เป็นคุณธรรมด้วยเป็นคุณสมบัติประจำตัวของปัจเจกบุคคล เป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนในการดำรงชีวิตของบุคคลให้ประสบกับสิ่งที่ดีงาม นอกจากนี้ขันติยังเป็นศีลธรรม เพราะการประพฤติขันติย่อมแสดงอาการอดทน อดกลั้นเพื่องดเว้นจากการเบียดเบียน งดเว้นจากการประพฤติชั่ว ทางกาย ทางวาจา ควบคุมกาย วาจาให้เรียบร้อย ผู้ประพฤติขันติจึงรักษาศีล รักษาความปกติเอาไว้ได้ ขันติ จึงมีลักษณะเป็นทั้งคุณธรรมและศีลธรรม

2.2 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพการปฏิบัติงาน ด้วยเหตุนี้เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปจึงต้องถือว่าสำคัญที่จะต้องหาทางส่งเสริมและพัฒนาให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในภาคปฏิบัติราชการให้มากที่สุด เท่าที่จะมากได้

2.2.1 ความหมายของการปฏิบัติงาน

สำหรับความหมายที่กล่าวถึงเพื่อทำให้การวิจัยการพัฒนาการปฏิบัติงาน มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นผู้ศึกษาเห็นว่าคำนิยามของ คำว่า การปฏิบัติงาน มีความจำเป็นและได้รับความสนใจอย่าง กว้างขวาง นำมาปรับใช้กำหนดทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ บริหารงานทั่วไป

ซึ่งผู้ศึกษาพบว่ามีผู้ให้ความหมายของคำว่า “การปฏิบัติงาน” ได้มีนักวิชาการ ต่าง ๆ ให้ความหมายไว้ดังนี้

จำนรรจ์ บุญศิริ (2543, หน้า 10) กล่าวว่า การปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึกในทางที่ดีมีต่อการปฏิบัติงานในมุมมองหลายมิติ ซึ่งเกิดจากการรับรู้และการประเมิน ประสบการณ์ในการทำงานของแต่ละบุคคล ทำให้บุคคลมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานด้วยความเต็มใจและมีความสุขและความรู้สึกดังกล่าวนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้

จากความหมายของการปฏิบัติงานข้างต้น พอสรุปได้ว่าการปฏิบัติงาน หมายถึง การตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี และมีความเต็มใจในการปฏิบัติงานในอันที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

2.2.2 ความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน

ในความสำคัญต่อการปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานนั้น มีผลมาจากผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติงานในระดับสูง จึงอาจกล่าว ได้ว่าการปฏิบัติงานนำมาซึ่งศักยภาพในการปฏิบัติงาน (สิทธิชัย สุวรรณประทีป, 2550, หน้า 13)

งานที่ปฏิบัตินั้นมีความสัมพันธ์กัน โดยต่างก็เป็นเหตุและเป็นผลซึ่งกันและกัน กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีศักยภาพย่อมนำมาซึ่งการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพในขณะเดียวกัน ถ้าบุคคลได้ ปฏิบัติงานที่มีลักษณะสภาพแวดล้อมและการบริหารจัดการที่สามารถตอบสนองความต้องการได้ ย่อมก่อให้เกิดศักยภาพในการปฏิบัติงาน จำนรรจ์ บุญศิริ (2543, หน้า 12) สรุปได้ว่า ศักยภาพนั้น

มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพด้วยในทางตรงกันข้ามหากศักยภาพการปฏิบัติงานต่ำลง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติก็จะต่ำลงด้วย ทั้งนี้ศักยภาพในการปฏิบัติงานสัมพันธ์กับปัญหาของการเปลี่ยนแปลงงาน การขาดงาน ความเฉื่อยในการทำงาน และความรู้สึกเป็นทุกข์เป็นต้น

ในการปฏิบัติงานนั้น จะต้องเกี่ยวข้องกับความรู้สึกความต้องการของบุคคลในการทำงาน ผู้ปฏิบัติงานจะมีศักยภาพน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจ ดังนั้นหากหน่วยงานใดมีสิ่งจูงใจให้บุคลากรได้มากก็จะเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมาก มีความกระตือรือร้นในการทำงานและ ปฏิบัติงานเต็มกำลังความสามารถ อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่ดี ดังนั้น ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งจูงใจเป็นทฤษฎีพื้นฐาน ในการกำหนดองค์ประกอบความพึงพอใจใน การปฏิบัติงาน

แนวคิดและทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ หรือ Maslow’s need hierarchy ภูมิวิทย์ เวชกามา (2543, หน้า 16) กล่าวว่าความต้องการของมนุษย์มีขั้นตอน ถ้าความต้องการอันหนึ่งได้รับการตอบสนองจะเป็นที่พึงพอใจแล้ว ความต้องการถัดไปที่สูงกว่าก็จะเกิดขึ้น ความต้องการนี้แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐานขั้นแรกของมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ น้ำดื่ม ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม การพักผ่อน เป็นต้น

2. ความต้องการความมั่นคง (Security needs) เมื่อความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองเป็นที่พอใจแล้ว ความต้องการทางด้านความปลอดภัยก็จะเกิดขึ้นมา ความต้องการความปลอดภัยมีอยู่ 2 แบบ คือความต้องการความปลอดภัยทางด้านร่างกาย และความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ

3. ความต้องการทางด้านสังคม (Social needs) เมื่อความต้องการด้านร่างกาย และความต้องการความปลอดภัย ได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว ความต้องการทางสังคมจะเริ่มเป็นสิ่งจูงใจ ที่สำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคล ความต้องการดังกล่าว เป็นความต้องการในด้านความรัก ความเป็นเจ้าของความรักใคร ซึ่งเป็นความต้องการที่จะเป็นผู้ให้ความรัก และได้รับความรักจากคนอื่นด้วย

4. ความต้องการชื่อเสียง (Esteem needs) เป็นความต้องการที่ประกอบด้วยความมั่นใจในตนเอง ในความรู้ความสามารถของตนในอันที่จะให้บุคคลอื่นยกย่องสรรเสริญหรือนับถือ

5. ความต้องการที่จะมีความสำเร็จตามความนึกคิดของตนเอง (Self actrali-zation needs) เป็นความต้องการในระดับสูงสุด เป็นความต้องการความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความหวังของเขา

ได้มีผู้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจและปัจจัยบำรุงรักษา ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541, หน้า 53) กล่าวไว้ว่า ปัจจัยจูงใจเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้น และพยายามทำงานให้ มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรมอบหมายงานที่ท้าทายให้ผู้ปฏิบัติงานรับผิดชอบตลอดจนการสนับสนุนให้มีความเจริญก้าวหน้า ส่วนปัจจัยบำรุงรักษาไม่ใช่เป็นสิ่งจูงใจที่จะให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น แต่เป็นข้อกำหนดเบื้องต้นที่จะป้องกันไม่ให้ผู้ปฏิบัติงาน รู้สึกไม่พึงพอใจในงานที่ทำอยู่ซึ่งแม้ไม่ได้เป็นสิ่งจูงใจบุคคลภายในองค์การ แต่ถ้าขาดปัจจัยเหล่านี้อาจ ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ ในการปฏิบัติงานได้คือ ปัจจัยจูงใจที่ทำให้เกิดความพึงพอใจใน การปฏิบัติงานทั้ง 6 ประการ ได้แก่

1. ความสำเร็จในงาน (Achievement) หมายถึง การที่บุคคลใช้พลังและความสามารถทำงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ ใช้สติปัญญาจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจะทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจ และความพึงพอใจ เมื่อบุคคลได้รับรู้ถึงความสำเร็จของตนเองก็จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานต่อไป

2. การยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การได้รับการยอมรับนับถือจากผู้อื่น เช่น ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและบุคคลอื่นในสังคม โดยรับรู้จากพฤติกรรม

ที่กลุ่มแสดงออกในรูปของการยกย่อง ชมเชย การประกาศเกียรติคุณ การมีส่วนร่วม หรือการ แสดงออกอื่น ๆ ทำให้บุคคลรู้สึกถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีในตนเอง

3. ความก้าวหน้าในงาน (Advancement) หมายถึง การเจริญก้าวหน้าในสายงาน ตำแหน่งหน้าที่ การศึกษาฝึกอบรม การพัฒนาทักษะในการทำงานเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการปฏิบัติงาน

4. โอกาสเติบโตในอนาคต (Possibility of Growth) หมายถึง โอกาสที่ได้รับการมอบหมายความไว้วางใจในการทำงาน การศึกษาอบรม การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง

5. ลักษณะงาน (Work If Self) หมายถึง คุณลักษณะความน่าสนใจของงาน งานที่มีความแปลกใหม่ไม่จำเจ งานที่ท้าทายความสามารถ สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น งานที่ตรงตามความรู้ความสามารถ และความมีอิสระในการทำงาน ปริมาณงานและระยะเวลาการทำงาน

6. ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การรู้จักหน้าที่และตระหนักในความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและพร้อมที่จะปฏิบัติให้สำเร็จการยอมรับผลแห่งการกระทำทางบวกและทางลบ

สำหรับปัจจัยบำรุงรักษาที่เป็นตัวป้องกันความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน มี 9 ประการ ได้แก่

1. นโยบายและการบริหาร (Company Policy, Administration) หมายถึง นโยบายเกี่ยวกับการบริหารงาน การมอบหมายงาน การบังคับบัญชา การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดา เนินงาน การพิจารณาความดีความชอบและความยุติธรรมของผู้บังคับบัญชา

2. การนิเทศงาน (Technical Supervision) หมายถึง เทคนิคการนิเทศงาน เช่น การแนะนำงาน การช่วยเหลือและแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมระหว่างประจำการ การติดตามและประเมินเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน สนับสนุนในการปฏิบัติงาน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relations) หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน นักศึกษาและบุคคลอื่น

4. เงินเดือน (Salary) หมายถึง เงินค่าตอบแทนการทำงานที่มีรูปแบบที่แน่นอนในช่วงระยะของการจ่ายแต่ละครั้ง และเป็นค่าตอบแทนที่จ่ายให้กับพนักงานประจำ

5. ความมั่นคงปลอดภัยในงาน (Job Security) หมายถึง ความแน่นอน หรือหลักประกันความมั่นคงในหน้าที่การงาน ความรู้สึกปลอดภัยและเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน

6. ชีวิตส่วนตัว (Personal Life) หมายถึง ชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัวเกี่ยวกับครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวและบุคคลอื่น

7. สภาพการทำงาน (Working Conditions) หมายถึง สภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ความสะดวก สบาย ความสะอาดของสถานที่ทำงานการจัดการเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้

ในการปฏิบัติงานทำให้การปฏิบัติงานมีความคล่องตัว ปฏิบัติงานได้รวดเร็วมีประสิทธิภาพและ ผู้ปฏิบัติงานมีความสุข

8. ประโยชน์ตอบแทนพิเศษ (Fringe Benefits) หมายถึง สิ่งตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่ได้รับเป็นกรณีพิเศษ นอกเหนือจากเงินเดือนประจำเช่น ค่าวิชาชีพ ค่ารักษาพยาบาล ค่าเช่าบ้าน ค่าล่วงเวลา วันหยุดชดเชย สิทธิการลา และสวัสดิการอื่น ๆ

9. สถานภาพในการงาน (Status) หมายถึง สถานะในการปฏิบัติงานในวิชาชีพ

สรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน มีปัจจัยหลัก 2 ประการ ที่มีผลต่อความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งได้แก่ ปัจจัยจูงใจ และปัจจัยบำรุงรักษาปัจจัยจูงใจจะเป็น ตัวกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้น และความพยายามในการทำงาน ส่วนปัจจัยบำรุงรักษาจะเป็น ตัวป้องกันไม่ให้บุคคลไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน ในทางการบริหารจำเป็นต้องส่งเสริมให้ มีปัจจัยทั้งสองนี้พร้อม ๆ กัน และผู้ศึกษาเห็นว่าปัจจัยทั้งสองดังกล่าว เป็นปัจจัยที่น่าจะมี ความเหมาะสมในการนำมาใช้อธิบายในการปฏิบัติงาน ได้เป็นอย่างดี

2.2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน

ในการปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน โดย Grofi (1963 ; อ้างถึงใน ภูมิวิทย์ เวชกามา, 2543, หน้า 26) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมิติต่าง ๆ ของบรรยากาศองค์กร คือ

1. มิติทางด้านขวัญและกำลังใจ เป็นความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการทางสังคมซึ่งได้รับตอบสนองตามความเข้าใจ

2. มิติทางด้านการบังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด ความเข้าใจของฝ่ายบริหารในลักษณะที่ว่าการบังคับบัญชากิจกรรมของผู้บริหารอย่างใกล้ชิด

3. มิติทางด้านการสนับสนุนหรือช่วยเหลือ ความเข้าใจของผู้บังคับบัญชาในลักษณะ ที่ว่าปฏิบัติต่อเขาอย่างมีชีวิตจิตใจ

4. มิติทางด้านความห่างเหินของความรู้สึกทางด้านจิตใจ ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาในลักษณะของความเป็นทางการ และไม่คำนึงถึงตัวบุคคล

มิติบรรยากาศองค์กร โดย Likert (1974 ; อ้างถึงใน ภูมิวิทย์ เวชกามา, 2543, หน้า 29-35) ได้เสนอมิติบรรยากาศองค์กรไว้ 8 มิติ คือ

1. กระบวนการภาวะผู้นำ
2. ลักษณะของปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ
3. ลักษณะของกระบวนการติดต่อสื่อสาร
4. ลักษณะของกระบวนการเสวนาต่อกัน
5. ลักษณะการวางเป้าหมายหรือการออกคำสั่ง
6. ลักษณะของกระบวนการตัดสินใจ

7. ลักษณะของกระบวนการควบคุม

8. การฝึกอบรม

ส่วนแนวคิดของ Stringer (1999 ; อ้างถึงใน ภูมิวิทย์ เวชกามา, 2543, หน้า 45-65) ได้แยกมิติขององค์กรไว้ ดังนี้

1. โครงสร้าง

2. ความท้าทาย และความรับผิดชอบ ซึ่งจะวัดเกี่ยวกับความเข้าใจหรือการรับรู้ทาง ความท้าทายของงานและความรู้สึกที่เกี่ยวกับความสำเร็จของงาน

3. ความอบอุ่นและการสนับสนุน ที่มีอยู่ในองค์กรจะช่วยลดความกังวลในส่วนที่เกี่ยวกับงานได้

4. การให้รางวัลและการลงโทษ การเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย

5. ความขัดแย้ง

6. มาตรฐานผลการปฏิบัติงานและความหมาย

7. ความเสี่ยงและการรับความเสี่ยง

ลักษณะโครงสร้างองค์การ มีตัวชี้วัด 2 ประการ คือโครงสร้างขององค์กรพิจารณาได้จากการกระจายอำนาจ การแบ่งงานตามความชำนาญพิเศษ ความเป็นทางการ ขนาดองค์กร ขนาดของหน่วยงาน และเทคโนโลยีขององค์กรซึ่งพิจารณาได้จากการปฏิบัติงาน วัสดุอุปกรณ์ ความรู้

ลักษณะสภาพแวดล้อม ซึ่งพิจารณาได้จากสิ่งแวดล้อม 2 ด้าน คือ สิ่งแวดล้อมภายนอก ตัวบ่งชี้คือความสลับซับซ้อนขององค์กร ความมั่นคงของงาน หน่วยงาน ความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อม สิ่งแวดล้อมภายในตัวบ่งชี้คือแนวโน้มของความสำเร็จความเอาใจใส่ต่อพนักงานของผู้บริหาร แนวทางให้รางวัลและการลงโทษ ความมั่นคงของหน่วยงาน ความเสี่ยงใน การปฏิบัติงาน ความเปิดเผยหรือความปกปิดของระบบสื่อสารภายในที่ทำงาน

ลักษณะของบุคลากรพิจาณาจากความผูกพันต่อองค์กรและการปฏิบัติโดยตัวบ่งชี้ของความผูกพันต่อองค์กรพิจารณาจากความสนใจในการผูกมัดใจ ตัวบ่งชี้ของการปฏิบัติงาน คือการจูงใจ เป้าหมาย ความต้องการ ความสามารถในการทำงาน ความชัดเจนของบทบาทพนักงาน

นโยบายการบริหาร พิจารณาจากตัวบงชี้คือการวางเป้าหมายที่แน่นอน การจัดหาและการใช้ทรัพยากร การสร้างสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน กระบวนการติดต่อสื่อสารภาวะผู้นำและการตัดสินใจ การปรับตัวขององค์กรและการริเริ่มสิ่งใหม่

จากแนวคิดทฤษฎีในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานที่ได้เสนอมา สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย

1.1 ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน

1.2 ความมีมนุษย์สัมพันธ์

1.3 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

1.4 การได้รับการฝึกอบรม

2. ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

2.1 โครงสร้างและการบริหารขององค์กร

2.2 รายได้ ค่าตอบแทน วัสดุอุปกรณ์สนับสนุน

2.3 สภาพแวดล้อมขององค์กร

2.4 ระเบียบปฏิบัติงานขององค์กร

2.5 สภาพกายภาพของพื้นที่ปฏิบัติงาน

3. ปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรมและจิตวิทยา ประกอบด้วย

3.1 ความภูมิใจในหน่วยงาน

3.2 ความมั่นคง ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

3.3 สภาพการยอมรับจากหน่วยงานและผู้บังคับบัญชา

3.4 ความต้องการความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน

3.5 ภาษา ความเชื่อ วัฒนธรรม ความศรัทธา ความผูกพันในกลุ่มของคน

2.3 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำ

2.3.1 การป้องกันผู้ต้องขังหลบหนี และการปฏิบัติกรณีผู้ต้องขังหลบหนี

มาตรการป้องกันผู้ต้องขังหลบหนีภายในเรือนจำ ด้านอาคารสถานที่

1. ประตูเข้า-ออก เรือนจำต้องให้มีความมั่นคงแข็งแรงเพียงพอที่จะป้องกันการแหกหักของผู้ต้องขัง

2. ทางเข้า-ออก เรือนจำ ให้จัดทำทางหักเลี้ยวก่อนที่จะถึงประตูเข้า-ออก เพื่อกำหนดเขตทิศ ทางการวิ่งของรถยนต์ และ/หรือ ก่อสร้างบล็อคคอนกรีตสูง 0.50-0.80 ม. เพื่อลดความเร็วของรถไม่ให้ พุ่งชนประตู หรือติดตั้งสิ่งกีดขวาง

3. ตรวจสอบระบบไฟฟ้าแรงสูงบนสันกำแพงอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งแผงควบคุมระบบไฟฟ้าและอุปกรณ์อื่น ๆ ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ปกติ

4. จัดทำศูนย์ควบคุมและประสานงานกลาง ซึ่งมีหน้าที่หลักในการรักษาความสงบ ความมั่นคงปลอดภัยภายในและประสานงานภายในและภายนอกเรือนจำ

5. จัดทำระบบสื่อสารระหว่างศูนย์ควบคุมและประสานงานกลาง และพื้นที่ที่ผู้ต้องขังอยู่

6. กำหนดเขตพื้นที่การควบคุมเพื่อความปลอดภัย เช่น พื้นที่หวงห้าม

7. บริเวณจุดตรวจค้นให้มีเครื่องมือช่วยในการตรวจค้น และติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (มุมกล้อง สามารถตรวจจับภาพบุคคลเข้า-ออกได้ครอบคลุม

8. การเก็บรักษากุญแจให้เรือนจำ ให้เป็นไปตามระเบียบที่กรมฯ กำหนด

ด้านบุคคล

<u>เจ้าหน้าที่</u>

9. มีคำสั่งกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในด้านการควบคุมผู้ต้องขัง คำสั่งกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ ด้านการรักษาการณ์ภายในและภายนอกเรือนจำ

10. กำหนดพื้นที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่แต่ละคนไว้อย่างชัดเจน

11. มีคู่มือในการควบคุมผู้ต้องขังและรักษาความปลอดภัย ทั้งภายนอก-ภายใน โดยแจกให้เจ้าหน้าที่ ทุกคนอย่างพอเพียงคู่มือดังกล่าวให้เนื้อหา นโยบาย กระบวนการด้านการควบคุมและการรักษาความมั่นคง ปลอดภัย รวมทั้งวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

12. ให้มีคู่มือการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบ ทุกหน่วยงานของเรือนจำ/ทัณฑสถาน

13. ตรวจค้นบุคคล สิ่งของ และยานพาหนะ ที่ผ่านเข้า-ออก เรือนจำ พร้อมทั้งบันทึกการผ่านเข้า ออกดังกล่าวทุกครั้ง ทุกคน และมีบัตรผ่านเข้า-ออก

14. ตรวจค้นจู่โจมอาคารสถานที่ หรือตัวผู้ต้องขัง อย่างสม่ำเสมอ และตรวจค้นจู่โจมกรณีพิเศษอย่าง น้อย 2 ครั้งปี

15. การปฏิบัติหน้าที่เวรยามรักษาการณ์

1) เมื่อหมดภาระรับชอบให้พัศดีเวรฯ รายงานการปฏิบัติงานให้เวรถัดไปทราบในกรณีวันถัดไปเป็น วันทำการปกติให้รายงานหัวฝ่ายควบคุมฯ ทราบ โดยการรายงานให้บอกรายละเอียดของการปฏิบัติงาน ความ ผิดปกติหรือสังเกตต่าง ๆ และความเคลื่อนไหวของผู้ต้องขัง การรายงานควรดำเนินการรายงานด้วยวาจา นอกเหนือจากการลงบันทึกตามระเบียบแล้ว

2) จัดเวรรักษาการณ์ตามจุดต่าง ๆ ของเรือนจำ ให้ครอบคลุม เพื่อให้ทุกพื้นที่มีเจ้าหน้าที่ รับผิดชอบดูแล

3) ให้ผู้บังคับบัญชาตรวจตราการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เวรรักษาการณ์อย่างเคร่งครัด

4) จัดหน้าที่ตรวจการณ์ การปฏิบัติหน้าที่เวรยามในช่วงวันหยุดติดต่อกันหลายวัน

16. มีแผนป้องกันและระงับเหตุร้ายของเรือนจำ และมีการซักซ้อมแผนฯ ดังกล่าว

17. จัดหาอุปกรณ์ในการป้องกันและระงับเหตุร้ายเพียงพอที่จะสามารถระงับเหตุในเบื้องต้นได้

18. มีการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมผู้ต้องขัง ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

19. มีการทดสอบสมรรถภาพร่างกายของเจ้าหน้าที่ฝ่ายควบคุม

20. เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในเรือนจำ

1) การเก็บ ควบคุม และการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในเรือนจำ รวมถึงเครื่องมืออุปกรณ์ในการรักษาความมั่นคงปลอดภัย ให้มีมาตรการในการตรวจสอบ และการซ่อมบำรุงเป็นระยะ

2) มีสถานที่เก็บเครื่องมือ อุปกรณ์ดังกล่าวที่ปลอดภัย และสามารถนำมาใช้ได้สะดวก

3) มีบัญชีควบคุมเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ

4) มีบัญชีควบคุมการเบิกจ่าย

5) มีปฏิทินตรวจสอบการบำรุงรักษาเครื่องมือ

6) มีคำสั่งกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในการควบคุมดูแลเครื่องมือต่าง ๆ

7) ก่อนปิดโรงงานให้ตรวจสอบบัญชีเครื่องมือเครื่องใช้ว่าได้รับคืนครบตามจำนวนที่เบิกไปใช้ หรือไม่ หากมีเครื่องมือใดชำรุดเสียหายไม่สามารถใช้ในการฝึกวิชาชีพได้ให้เก็บไว้ภายนอกเรือนจำ เพื่อป้องกัน มิให้ผู้ต้องขังนำไปใช้ประโยชน์

ผู้ต้องขัง

21. จัดทำทะเบียนประวัติผู้ต้องขังเข้าใหม่ ให้มีการถ่ายรูปผู้ต้องขังติดทะเบียนรายตัวทุกราย และ จัดทำแฟ้มประวัติหรือสมุดบันทึกประจำวันของผู้ต้องขังให้ครบทุกคน

22. เมื่อรับตัวผู้ต้องขังรายสำคัญ หรือผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูง หรือคดีอุกฉกรรจ์ให้จัดทำบัญชี ผู้ต้องขังรายสำคัญ ติดตามความเคลื่อนไหว เพื่อประกอบการควบคุมและป้องกันการก่อเหตุร้ายหรือแหกหัก หลบหนี

23. การเคลื่อนที่ของผู้ต้องขังออกนอกพื้นที่ที่อยู่ประจำ ต้องมีเอกสารแสดงตัว เช่น บัตรประจำตัว ผู้ต้องขัง หลักฐานการเบิกตัว ใบอนุญาตให้ผู้ต้องขัง เข้า-ออก แดน หรือผ่านไปยังจุดต่าง ๆ ของเรือนจำ

24. สังเกตความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของผู้ต้องขัง และหมั่นสืบหาข่าวจากผู้ต้องขังอย่างสม่ำเสมอ หาก มีเหตุบ่งบอกถึงความผิดปกติ ให้รีบดำเนินการแก้ไขป้องกัน

25. ตรวจนับยอดผู้ต้องขังก่อนขึ้นเรือนนอน หรือเมื่อลงจากเรือนนอน และระหว่างวัน

26. ภายหลังผู้ต้องขังลงจากเรือนนอนหรือห้องขังแล้วให้ปิดขังและใส่กุญแจทุกวัน

27. ห้ามมิให้ผู้ต้องขังถือกุญแจเรือนจำ

มาตรการป้องกันผู้ต้องขังหลบหนีภายนอกเรือนจำ

ผู้ต้องขังทำงานจ่ายนอกและงานสาธารณะ

1. คัดเลือกผู้ต้องขังตามหลักเกณฑ์ที่กรมฯ กำหนด โดยมีความประพฤติดี มีพฤติการณ์ไว้ใจได้ และ ผ่านการจำแนกลักษณะแล้ว พร้อมกับศึกษาพฤติกรรมของผู้ต้องขังประกอบการพิจารณาคัดเลือกด้วย

2. ให้งดจ่ายผู้ต้องขังออกทำงานภายนอกโดยเด็ดขาด หากผู้ต้องขังจ่ายออกทำงานภายนอกมีหนี้สิน ภายในเรือนจำ หรือการกระทำผิดวินัย หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดวินัยของเจ้าหน้าที่หรือ ผู้ต้องขังอื่น

3. ควรให้มีผู้รับรองความประพฤติแก่ผู้ต้องขังที่ได้รับคัดเลือกให้ออกทำงานภายนอก เช่น ให้ญาติ มาค้ำประกัน หากผู้ต้องขังหลบหนีจะต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการจับกุม

4. มีการประชุมญาติ และผู้ต้องขังที่ได้รับคัดเลือกออกไปทำงานภายนอกให้ทราบถึงประโยชน์ และ แนวทางปฏิบัติเพื่อมิให้ประพฤติผิดระเบียบหรือหลบหนี

5. อบรมผู้ต้องขังก่อนออกไปทำงานภายนอกเรือนจำให้ทราบกฎ ระเบียบ

6. อบรมเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังที่ควบคุมผู้ต้องขังออกไปทำงานภายนอก ให้ทราบถึงกฎระเบียบ เทคนิคในการควบคุม รวมทั้งการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมในฐานะของข้าราชการ เช่น การดุด่า ผู้ต้องขัง การดื่มสุราขณะปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น

7. มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังออกทำงานภายนอกเรือนจำ รวมทั้งผู้ต้องขัง ที่ออกทำงานภายนอก เพื่อมิให้ชุดเดียวกันปฏิบัติหน้าที่เป็นระยะเวลานาน

8. จัดสวัสดิการและเครื่องมือเครื่องใช้ให้ผู้ต้องขัง และเจ้าหน้าที่อย่างเหมาะสม

9. กำหนดเขตพื้นที่การทำงานของผู้ต้องขังให้ชัดเจน และแจ้งให้ผู้ต้องขังทราบโดยควบคุมให้อยู่ขอบเขตพื้นที่ที่กำหนดเท่านั้น

10. ให้ผู้ต้องขังสวมใส่เครื่องแต่งกายที่ออกทำงานภายนอก โดยเจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบมิให้ผู้ต้องขังสวมใส่เสื้อผ้าส่วนตัวข้างใน

11. กรณีอนุญาตให้ญาติมาเยี่ยมขณะทำงานภายนอก เจ้าหน้าที่ต้องอยู่ควบคุมอย่างใกล้ชิด และ การตรวจค้นของเยี่ยมก่อนที่จะส่งให้แก่ผู้ต้องขัง

12. ห้ามผู้ต้องขังมี หรือถือเงินสด เจ้าหน้าที่จะต้องเป็นผู้ถือเงิน และเมื่อผู้ต้องขังจำเป็นต้องเบิกใช้ ให้เบิกจากเจ้าหน้าที่ เมื่อซื้อของแล้วเจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบ หรือให้ทำรายการสิ่งของที่ผู้ต้องขังแต่ละคนจะ ซื้อแล้วมอบหมายให้เจ้าหน้าที่จัดซื้อ

13. มิให้เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมพกอาวุธปืน ระหว่างการควบคุมผู้ต้องขังออกทำงานภายนอก เนื่องจาก ผู้ต้องขังดังกล่าวถือว่าได้ผ่านการพิจารณาคัดเลือกแล้วว่าเป็นผู้ประพฤติดี น่าไว้วางใจว่าจะไม่หลบหนี การพกพาอาวุธปืนในการควบคุมผู้ต้องขังจึงถือเป็นความไม่เหมาะสม และเกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีในสายตา ประชาชน

14. ให้เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมทำบันทึกเสนอผู้บังคับบัญชาให้งดจ่ายนอกผู้ต้องขังนั้นโดยทันที เมื่อผู้ต้องขังที่รับการคัดเลือกออกทำงานภายนอกเรือนจำ ไม่ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายหรือไม่อยู่ในระเบียบ วินัย หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม โดยไม่ปล่อยละละเลย เพราะจะเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่ ผู้ต้องขังอื่นได้

15. ห้ามผู้ต้องขับขี่รถจักรยานยนต์ หรือซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์โดยเด็ดขาด เว้นแต่กรณีการ เจ็บป่วยกะทันหันจะต้องนำไปโรงพยาบาลโดยเร็ว และไม่สามารถนำไปด้วยวิธีอื่นได้

16. ให้นับยอดผู้ต้องขังอย่างสม่ำเสมอ ในระหว่างที่ทำงาน

17. ให้จัดทำหลักปฏิบัติในการควบคุมผู้ต้องขังออกทำงานภายนอกไว้ให้ชัดเจน และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ ทราบทั่วกัน เช่น การรับตัวผู้ต้องขัง เวลาการรับ – ส่งตัว การควบคุมระหว่างทำงานหรือขณะเดินทาง จนถึงการส่งตัวเข้าเรือนจำ

18. จัดเวรผู้ใหญ่ออกตรวจตราการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ออกทำงานภายนอกเรือนจำอย่างสม่ำเสมอ

ทัณฑสถานเปิดและเรือนจำชั่วคราว

19. การติดต่อญาติหรือบุคคลภายนอกของผู้ต้องขัง จะต้องได้รับอนุญาตและอยู่ในสายตาของเจ้าหน้าที่ ไม่ปล่อยให้มีการติดต่อ หรือพูดคุยกันตามลำพัง

20. จัดทำระบบเงินฝาก และมีการตรวจค้นผู้ต้องขังเช่นเดียวกับเรือนจำทั่วไป

21. ห้ามมิให้ผู้ต้องขังมีเงินสดติดตัว

22. หากจะอนุญาตให้ผู้ต้องขังซื้อสินค้าภายนอก จะต้องกำหนดเวลาซื้อ และเจ้าหน้าที่ต้องควบคุมอย่างใกล้ชิด

23. การคัดเลือกผู้ต้องขังจะต้องศึกษาประวัติ ข้อมูลผู้ต้องขังอย่างละเอียด นอกจากจะคัดเลือกตามหลักเกณฑ์แล้ว ต้องศึกษาพฤติกรรมของผู้ต้องขังด้วย อีกทั้งมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

ผู้ต้องขังไปศาล เรือนจำ/ทัณฑสถาน ส่วนภูมิภาค

24. หน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขังจากเรือนจำไปศาลเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

25. ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ เมื่อรับคำสั่งเบิกตัวผู้ต้องขังให้ตรวจสอบประวัติผู้ต้องขังนั้น ๆ ก่อนนำตัวไปศาล

26. ให้ถือปฏิบัติตามมาตรา 14 แห่ง พ.ร.บ.ราชทัณฑ์ พ.ศ.2474 กรณีผู้ต้องขังที่ศาลเบิกตัวเป็นผู้ต้องขังคดีสำคัญ หรือมีพฤติการณ์ไม่น่าไว้วางใจ และพิจารณาเห็นว่ามีความจำเป็นจะต้องใช้เครื่องพันธนาการ

27. ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำที่รับผิดชอบแจ้งแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีหน้าที่รับตัวไปศาล และแจ้งศาล ทราบด้วยทุกครั้งตามแบบรายงานพฤติการณ์ผู้ต้องขัง (ศ.ด, ศ.2) กรณีผู้ต้องขังคดีสำคัญหรือมีพฤติการณ์ ไม่น่าไว้วางใจ

28. ให้ควบคุม ตรวจสอบ และตรวจค้นผู้ต้องขังด้วยความระวัดระวังรอบคอบเป็นพิเศษ

29. ผู้ต้องขังที่จะออกไปศาลในตอนเช้าให้แยกออกจากผู้ต้องขังอื่น โดยให้ทำกิจวัตรในตอนเช้า และรับประทานอาหารเช้าให้แล้วเสร็จโดยเร็วก่อนผู้ต้องขังอื่น

30. ผู้ต้องขังที่จะออกไปศาล ให้สวมเครื่องแต่งกายตามแบบเครื่องแต่งกายสำหรับผู้ต้องขังที่กรมฯ กำหนด

31. ให้ฝ่ายควบคุมพิจารณามอบหมายให้พัศดีหรือผู้คุมที่รับมอบหมาย ตรวจสอบรายชื่อและตัวผู้ต้องขังให้ถูกต้อง และให้ใช้เครื่องพันธนาการให้เหมาะสม ซึ่งให้ควบคุมการใช้เครื่องพันธนาการอย่าให้ ผู้ต้องขังมีโอกาสเลือกชนิดและขนาดของเครื่องพันธนาการ

32. ให้ฝ่ายควบคุม หรือพัศดี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ทำการตรวจสอบเครื่องพันธนาการและของติดตัวอื่น ๆ ของผู้ต้องขังที่จะออกไปศาล ให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยมั่นคงและเป็นไปตามระเบียบที่กำหนดโดยเคร่งครัดเป็นประจำทุกวัน

33. ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำผู้รับผิดชอบ จัดการพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องขังที่จะออกศาลลงในแบบเปรียบเทียบลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือ (ศ.) ไว้เป็นหลักฐานเพื่อเปรียบเทียบเมื่อกลับจากศาล สำหรับทำการ ตรวจสอบว่าเป็นบุคคลเดียวกันหรือไม่

34. ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำตรวจค้นตัว สิ่งของติดตัว และตรวจสอบเครื่องพันธนาการให้เป็นที่เรียบร้อย พร้อมลงชื่อไว้เป็นหลักฐานตามแบบการส่งตัวผู้ต้องขังไป-กลับศาล (ศ.4) ก่อนส่งมอบตัวผู้ต้องขังให้เจ้าหน้าที่ ตำรวจ และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ควบคุมตัวไปศาลลงชื่อรับตัวไว้เช่นกัน

35. ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำตรวจค้นพาหนะในการรับ-ส่งผู้ต้องขังไปศาลอย่างละเอียดทั้งไปและกลับ

36. ตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงของรถยนต์บรรทุกผู้ต้องขังก่อนการ รับ - ส่ง หากเห็นว่ายังขาดความมั่นคงปลอดภัยให้ทำการปรับปรุงเพื่อให้มั่นคงปลอดภัยในการควบคุมผู้ต้องขัง

37. ให้ทำการปิดล็อกกุญแจประตูรถยนต์ให้มั่นคงเรียบร้อย เมื่อผู้ต้องขังทั้งหมดขึ้นรถยนต์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

38. ให้นำรถรับส่งผู้ต้องขังเข้ามาจอดภายในประตูเรือนจำ และปิดล็อกประตูให้เรียบร้อยก่อนนำผู้ต้องขังลงจากรถ

39. ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำผู้รับผิดชอบทำการตรวจค้นตัว ตรวจค้นสิ่งของ พร้อมกับตรวจสภาพเครื่องพันธนาการในการรับตัวผู้ต้องขังกลับจากศาล โดยดำเนินการอย่างละเอียดเช่นเดียวกับก่อนไปศาล

40. พิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องขังทุกคนตามแบบ (ศ.3) แล้วเปรียบเทียบหลักฐานการส่งตัวให้ถูกต้อง ตรงกัน ตามแบบการส่งมอบตัวผู้ต้องขัง ไป-กลับ ศาล (ศ.4) ให้เป็นที่เรียบร้อย

41. ผู้ต้องขังเข้าใหม่ให้พิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องขังทุกคน

42. กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจ เข้าไปตรวจรับตัวผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ให้เจ้าหน้าที่รักษาการณ์ประตูเรือนจำ เข้มงวด กวดขันในการพกพาอาวุธ และสิ่งของต้องห้ามอื่น ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนด

เรือนจำ/ทัณฑสถานในเขตกรุงเทพมหานครและเรือนจำกลางบางขวาง

43. หน้าที่ในการควบคุมผู้ต้องขังไปศาลเป็นหน้าที่ของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เรือนจำพิเศษ ธนบุรี และเรือนจำพิเศษมีนบุรี

44. ขั้นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเหมือนกับข้อ 25 - 41

45. กรณีการรับตัวเข้าใหม่ที่ศาล ให้ทำการพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องขังตามแบบใบส่งตัวและรับรองพิมพ์ ลายนิ้วมือ (ศ.5) การเยี่ยมที่ศาล

46. งดการรับของฝากสิ่งของจากญาติผู้ต้องขังทุกศาล ที่เรือนจำรับผิดชอบอยู่ โดยจัดทำประกาศแจ้ง ให้ญาติผู้ต้องขังทราบ หากญาติมีความประสงค์จะเยี่ยมหรือฝากสิ่งของให้ผู้ต้องขังขอให้ติดต่อกับผู้ต้องขังที่ เรือนจำโดยตรง โดยรวมถึงเรือนจำ/ทัณฑสถาน ในส่วนภูมิภาค

47. ให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน เตรียมอาหารกลางวัน น้ำ ให้เพียงพอแก่ผู้ต้องขังไปศาลในแต่ละวัน หากศาลได้จัดเตรียมให้ให้ถือว่าเป็นส่วนเพิ่มเติมจากเรือนจำ

48. ให้จัดเตรียมช้อนพลาสติกไว้ให้ผู้ต้องขัง เพื่อป้องกันการดัดแปลงเป็นอาวุธ

49. ห้ามให้ผู้ต้องขังรับรับประทานอาหารที่ญาตินำมาให้ เว้นแต่ผู้ต้องขังเข้าใหม่ในวันนั้น ๆ

50. การเยี่ยมหรือติดต่อญาติ หรือบุคคลภายนอกของผู้ต้องขัง จะต้องได้รับอนุญาตและมีเจ้าหน้าที่ควบคุม ไม่ปล่อยให้มีการติดต่อหรือพูดคุยกันตามลำพัง

51. ให้เจ้าหน้าที่จัดทำบันทึกรายละเอียดผู้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง โดยต้องมีสำเนาบัตรประจำตัว ประชาชนของผู้เยี่ยมหรือติดต่อทุกคนไว้ด้วย

การปฏิบัติกรณีผู้ต้องขังหลบหนี

1. เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังที่อยู่ในเหตุการณ์ผู้ต้องขังที่หลบหนี หรือรู้เห็นเหตุการณ์ที่ผู้ต้องขังหลบหนี ต้องรายงานผู้บังคับบัญชาทราบโดยด่วน

2. เจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบให้แน่ชัดว่า ผู้ต้องขังคนใดที่หลบหนี และหลบหนีโดยวิธีใด

3. จัดเจ้าหน้าที่ออกติดตาม เพื่อจับกุมผู้ต้องขังที่หลบหนี

4. รายงานการหลบหนีของผู้ต้องขังให้กรมฯ ทราบ ทางโทรสาร ภายใน 24 ชม. ของวันที่มีการหลบหนี และรายงานให้ผู้บริหารกรมฯ ได้แก่ อธิบดี รองอธิบดี ทุกท่านทางโทรศัพท์ทราบ

อนึ่ง การรายงานทางโทรสาร ให้จัดส่งบัญชีผู้ต้องขังหลบหนี (ร.ท. 32) พร้อมเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) เพื่อประกอบการรายงานด้วย

5. แบบการรายงานผู้ต้องขังหลบหนี ประกอบด้วย แบบรายงานผู้ต้องขังหลบหนี (ร.ท.31) บัญชีผู้ต้องขังหลบหนี (ร.ท.32) ทะเบียนผู้ต้องขังหลบหนี (ร.ท.33) และแบบเก็บข้อมูลรายตัวผู้ต้องขังหลบหนี จับตัวได้ (ร.ท.3/1)

6. แจ้งความดำเนินคดีผู้ต้องขังที่หลบหนี

7. แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงกรณีผู้ต้องขังที่หลบหนี รายงานผลการสอบข้อเท็จจริงให้กรมฯ ทราบ ภายใน 30 วัน

8. ในกรณีผู้ต้องขังหลบหนีเป็นผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการสอบสวน หรือในระหว่างการไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณาระหว่างอุทธรณ์และฎีกา จะต้องรายงานเรื่องผู้ต้องขังหลบหนีไปยังศาลด้วย

9. ให้คัดลอกข้อความในทะเบียนรายตัวผู้ต้องขัง ไว้ในทะเบียนผู้ต้องขังหลบหนี (ร.ท. 33)

10. ต้องส่งสำเนาหมายจับ รูปถ่าย และ ร.ท. 32 ไปยังอำเภอ หรือจังหวัดที่ผู้ต้องขังมีภูมิลำเนาอยู่ รวมทั้งจังหวัดใกล้เคียง หรือในจังหวัดที่สงสัยว่าผู้ต้องขังหลบหนีไปอยู่เพื่อประโยชน์ในการร่วมมือติดตามจับกุมผู้ต้องขังหลบหนี

2.3.2 การป้องกันผู้ต้องขังเสียชีวิตและการปฏิบัติกรณีผู้ต้องขังเสียชีวิต

การป้องกันผู้ต้องขังเสียชีวิต

1. หากพบผู้ต้องขังรายใดมีพฤติกรรมอยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย หรือมีอาการป่วยทางจิตเวช ให้ระมัดระวังในการควบคุมเป็นกรณีพิเศษ และให้คำแนะนำปรึกษาโดยจัดผู้ต้องขังทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงดูแลอย่างใกล้ชิด หรือส่งไปรับการบำบัดรักษาทางจิตแพทย์ตามควรแก่กรณี

2. ให้สำรวจพื้นที่ภายในเรือนจำ ว่ามีจุดใดล่อแหลมหรือเป็นมุมอับที่ยากแก่การตรวจตราดูแล โดยปรับปรุงสถานที่ดังกล่าวให้มีทัศนวิสัยที่มองเห็นได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งปรับปรุงจุดที่เอื้อให้ผู้ต้องขัง สามารถปีนขึ้นไปและกระโดดลงมาได้ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการฉวยโอกาสฆ่าตัวตาย

3. การกำหนดพื้นที่ความรับผิดชอบในเรือนจำ ให้เจ้าหน้าที่ที่ในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังอย่างเหมาะสม ไม่ให้มีจำนวนมากเกินไป จนไม่สามารถตรวจตราดูแลได้อย่างทั่วถึง

4. ในช่วงเวลาที่มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมน้อย โดยเฉพาะในช่วงนอกเวลาราชการที่มีเฉพาะเจ้าหน้าที่เวรรักษาการณ์ ควรรวมผู้ต้องขังไว้เป็นกลุ่มในเขตพื้นที่เพื่อให้ง่ายต่อการควบคุมและไม่เป็นช่องโอกาสให้ผู้ต้องขังกระทำความเสียหายใด ๆ ขึ้นได้

5. ควบคุมปัจจัยเสริมต่าง ๆ ที่อาจมีผลต่อการฆ่าตัวตายของผู้ต้องขังกลุ่มเสี่ยง โดยป้องกันมิให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่จะสามารถนำมาใช้ในการฆ่าตัวตายได้

6. กรณีผู้ต้องขังต้องรับประทานยาเป็นประจำ ให้มีผู้ควบคุมการให้ยาในแต่ละมื้อ และตรวจดูว่าได้รับประทานเรียบร้อยแล้ว เพื่อป้องกันการเก็บสะสมไว้ใช้เพื่อการฆ่าตัวตาย

7. หลังการพบญาติหรือกลับจากศาล หากผู้ต้องขังมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปจากเดิม ให้เจ้าหน้าที่คอยดูแลใกล้ชิด อย่าปล่อยให้อยู่คนเดียวในที่ลับตา และแจ้งให้อนุศาสนาจารย์คอยดูแลพูดคุยและ ปลอบโยนหรือฝึกอบรมจิตภาวนา เพื่อให้คลายความวิตกกังวลและมีกำลังใจในการต่อสู้ชีวิตต่อไป

8. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะต้องระมัดระวังมิให้ผู้ต้องขังที่ไม่เกี่ยวข้องขึ้นไปบนเรือนนอนในเวลากลางวันโดยเด็ดขาด

9. ในการรับตัวและตรวจร่างกายผู้ต้องขังเข้าใหม่ว่า หากพบผู้ต้องขังมีอาการเจ็บป่วย หรือถูกทำร้ายร่างกายก่อนถูกส่งตัวเข้าคุมขังในเรือนจำ จะต้องบันทึกปากคำผู้ต้องขังเกี่ยวกับการถูกทำร้าย ลักษณะบาดแผลหรืออาการที่พบ และให้ผู้ต้องขังลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานพร้อมพยาน โดยให้เจ้าหน้าที่ที่นำ ผู้ต้องขังมาส่งลงลายมือชื่อไว้ พร้อมถ่ายรูปบาดแผลหรือร่องรอยถูกทำร้าย

10. หากพบผู้ต้องขังป่วยหรือได้รับบาดเจ็บ ไม่ว่าจะเกิดจากสาเหตุใดก็ตาม จะต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่พยาบาลทราบ และนำตัวไปทำการบำบัดรักษาในทันที

11. หากเกินความสามารถของเรือนจำที่จะรักษาได้ หรือเห็นว่าอาจเป็นอันตรายถึงชีวิต ให้รีบนำตัวส่งโรงพยาบาลภายนอกตามระเบียบ

12. ในช่วงเวลากลางคืนให้กำชับเจ้าหน้าที่เวรรักษาการณ์หมั่นดูแลตรวจสอบ อย่าให้เกิดเหตุ ผู้ต้องขังที่มีอาการคลุ้มคลั่งอาละวาดจากพิษสุราเรื้อรังหรือจิตประสาทถูกผู้อื่นทำร้ายหรือทำร้ายตัวเองขึ้นได้

13. หากเรือนจำแห่งใด มีงบประมาณที่เพียงพอให้ดำเนินการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิดในบริเวณห้องที่ควบคุมผู้ต้องขังดังกล่าว เพื่อเป็นการเฝ้าระวังและบันทึกเป็นหลักฐานในการตรวจสอบหากเกิดเหตุร้าย

การปฏิบัติกรณีผู้ต้องขังเสียชีวิต

14. ให้เจ้าหน้าที่ผู้พบศพ หรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบพื้นที่เกิดเหตุ แจ้งการเสียชีวิตในเบื้องต้นให้ฝ่ายทัณฑปฏิบัติทราบในทันที

15. หลังจากได้รับแจ้งเหตุ ให้ฝ่ายทัณฑปฏิบัติค้นหาทะเบียนรายตัวเตรียมไว้ เพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการเสนอหนังสือ

16. ให้จัดเตรียมอุปกรณ์เกี่ยวกับการถ่ายรูปไว้ให้พร้อมตลอดเวลา สามารถนำมาใช้ได้ทันทีที่เกิดเหตุ ทั้งในเวลาและนอกเวลาราชการ

17. ให้ถ่ายรูปสภาพศพแล้วเก็บรวมไว้ในทะเบียนประวัติทุกครั้ง แต่หากเป็นการเสียชีวิตผิดธรรมชาติตาม ป.วิอาญา มาตรา 148 นอกจากถ่ายรูปสภาพศพแล้ว ให้ถ่ายรูปสถานที่เกิดเหตุและอุปกรณ์ที่ใช้ก่อเหตุ (ถ้ามี) ด้วย

18. เจ้าหน้าที่ผู้พบศพต้องแจ้งเหตุให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นทราบโดยเร็ว พร้อมกับบันทึกการเสียชีวิตเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับ ดังนี้

1) ในวันเวลาราชการ เริ่มจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบพื้นที่ หรือเจ้าหน้าที่ผู้พบศพ หัวหน้าฝ่ายควบคุมหรือปกครอง ผู้อำนวยการส่วนควบคุมหรือปกครอง และผู้บัญชาการเรือนจำ หรือผู้อำนวยการทัณฑสถาน

2) ในวันหยุดราชการ เริ่มจากเวรรักษาการณ์ที่รับผิดชอบพื้นที่ หรือเจ้าหน้าที่ผู้พบศพ ผู้ช่วยพัศดีเวร พัศดีเวร และเวรผู้ใหญ่ (ถ้ามี)

3) นอกเวลาราชการ (กลางคืน) เริ่มจากเวรรักษาการณ์ที่รับผิดชอบพื้นที่ผลัดนั้น ๆ หรือเจ้าหน้าที่ผู้พบศพ ผู้ช่วยพัศดีเวร พัศดีเวร และเวรผู้ใหญ่ (ถ้ามี)

19. ให้ผู้บังคับบัญชาทุกลำดับชั้นบันทึกข้อสั่งการด้วย ว่าได้มีการดำเนินการอย่างไร

20. บันทึกรายละเอียดการเสียชีวิตไว้ในสมุดตรวจการ โดยระบุชื่อ-นามสกุล อายุ สัญชาติ ศาสนา เลขคดี ฐานโทษ กำหนดโทษ โทษที่เหลือ เวลาที่พบหรือเสียชีวิต

21. ให้จดบันทึกในทะเบียนผู้ต้องขัง/ผู้ต้องกักขัง ตามบัญชีแบบ ร.ท. ต่าง ๆ ให้ครบถ้วน ซึ่งประกอบด้วย ทะเบียนการรายงานชันสูตรศพผู้ต้องขัง (ร.ท.28) ทะเบียนกำกับผู้ต้องขังเสียชีวิต (ร.ท.30) ทะเบียนผู้ต้องขังป่วยตาย (ร.ท.103 5ข.) และในกรณีเป็นคนฝากให้จำหน่ายในทะเบียน ร.ท.20

22. ให้ฝ่ายทัณฑปฏิบัติหรือเวรทะเบียน แจ้งพนักงานสอบสวนเพื่อชันสูตรพลิกศพ แจ้งญาติ และแจ้งนายทะเบียนท้องถิ่นเพื่อออกใบมรณบัตร

23. กรณีเป็นผู้ต้องขังระหว่างให้รายงานศาลทราบ เพื่อศาลจะได้สั่งจำหน่ายคดี หากเป็นคนฝากให้แจ้งแก่ผู้ฝากทราบด้วย

24. ตรวจสอบหลักฐานของบุคคลต่าง ๆ ที่จะเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ ว่าถูกต้องหรือไม่ และให้ลงรายละเอียดในแบบฟอร์มที่กำหนด

25. ขณะทำการชันสูตรพลิกศพ ให้จัดเจ้าหน้าที่คุ้มกันความปลอดภัยโดยใกล้ชิด อย่าให้เกิดอันตรายและความเสียหายขึ้นได้

26. ชี้แจงทำความเข้าใจ และอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าชันสูตรพลิกศพตามสมควร โดยอนุญาตให้นำกล้องถ่ายรูปเข้าไปได้ แต่ให้ใช้เฉพาะที่เกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพเท่านั้น

27. กรณีญาติผู้เสียชีวิตขอเข้าไปดูการชันสูตรพลิกศพ ให้ปฏิบัติตามหนังสือกรมราชทัณฑ์ ด่วนมาก ที่ มท 0911/ว 24 ลงวันที่ 10 กันยายน 2554 โดยเคร่งครัด

28. เมื่อทำการชันสูตรพลิกศพแล้ว หากแพทย์ไม่สามารถระบุสาเหตุการเสียชีวิตได้ในขณะนั้น และมีการส่งศพไปตรวจพิสูจน์ที่โรงพยาบาลหรือสถาบันนิติเวชวิทยาหรือสถานที่อื่น ให้เจ้าหน้าที่ที่ รับผิดชอบเร่งรัดติดตามผลเป็นระยะ ๆ จนกว่าจะได้รับแจ้งผล

29. เมื่อได้รับแจ้งผลการตรวจพิสูจน์ ใบมรณบัตร หรือเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว จะต้องตรวจสอบรายละเอียดต่าง ๆ ให้ถูกต้อง พร้อมจัดส่งเอกสารดังกล่าวให้กรมราชทัณฑ์ทราบโดยเร็ว

30. กรณีชื่อ-สกุลของผู้ต้องขัง/ผู้ต้องกักขังที่เสียชีวิต ไม่ตรงกับรายชื่อในทะเบียนราษฎร์ ของนายทะเบียนท้องถิ่น ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนท้องถิ่นที่จะออกใบมรณบัตร เพื่อให้รับรองว่า ผู้ต้องขังที่เสียชีวิต เป็นบุคคลเดียวกับผู้ที่เสียชีวิตตามรายชื่อที่จะออกใบมรณบัตร โดยแนบรายชื่อ ตามคำพิพากษา บัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน รูปถ่าย และลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ต้องขัง/ ผู้ต้องกักขังให้นาย ทะเบียนท้องถิ่น เพื่อเป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาในการออกใบรับรองแนบ ท้ายใบมรณบัตร

31. ให้แจ้งญาติทราบโดยตรงทางโทรศัพท์ หรือไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS) ภายใน 24 ชั่วโมง

32. หากไม่สามารถติดต่อญาติได้ ให้แจ้งไปยังอำเภออันเป็นภูมิลำเนาของผู้ที่เสียชีวิต หรือหากผู้ที่เสียชีวิตมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตของเรือนจำที่เกิดเหตุ ให้ประสานงานไปยังผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการทัณฑสถาน ที่เป็นเจ้าของภูมิลำเนา เพื่อให้ช่วยแจ้งญาติทราบ

33. ถ้าเป็นผู้ต้องขัง/ผู้ต้องกักขังชาวต่างประเทศ ให้ประสานงานไปยังสถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุล ของประเทศนั้น ๆ ทราบภายใน 24 ชั่วโมง

34. หากไม่มีสถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุล ของประเทศดังกล่าวประจำประเทศไทย ให้รายงานกรมราชทัณฑ์ และแจ้งกระทรวงการต่างประเทศทันที

35. กรณีผู้เสียชีวิตเป็นมุสลิมที่ไม่มีญาติหรือไม่สามารถติดต่อญาติได้ ให้แจ้งกรรมการมัสยิด ที่อยู่ใกล้สำนักจุฬาราชมนตรี หรือสำนักมุสลิมกลาง เพื่อรับศพไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนา แล้วรายงานให้ กรมราชทัณฑ์ทราบ

36. หากเสียชีวิตด้วยโรคระบาดหรือสาเหตุอื่นใด ซึ่งแพทย์มีความเห็นให้จัดการเผาศพโดยเร็ว หรือไม่มีที่เก็บศพที่ถูกต้องตามหลักสุขลักษณะ ให้จัดการเผาศพนั้นทันที แล้วแจ้งให้ญาติทราบภายหลัง โดยเก็บกระดูกไว้ให้ญาติของที่ผู้เสียชีวิตด้วย

37. ภายหลังจากที่แจ้งญาติไปแล้ว หากได้รับแจ้งกลับจากทางอำเภอว่าไม่มีญาติ หรือญาติไม่ประสงค์จะรับศพ หรือได้พ้นกำหนด 3 เดือน นับแต่วันที่ได้แจ้งข่าว ให้จัดการเผาศพนั้นเสีย ซึ่งหากกรณี เช่นเดียวกันหลายศพก็ให้เผาในคราวเดียวกัน แล้วรายงานให้กรมราชทัณฑ์ทราบ

38. เมื่อเจ้าหน้าที่ทะเบียนพิมพ์ลายนิ้วมือเสร็จแล้ว ให้เปรียบเทียบลายนิ้วมือศพ ตำหนิรูปพรรณสัณฐาน ลายสัก หรือลักษณะอื่นอันเป็นที่สังเกต กับเอกสารทะเบียนรายตัว (รท.101) เมื่อถูกต้องตรงกันแล้ว ให้เจ้าหน้าที่รับรองความถูกต้องก่อนมอบศพให้พนักงานสอบสวนนำไปตรวจพิสูจน์การเสียชีวิตต่อไป

39. ส่งแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือและใบมรณบัตร ให้กองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

40. ถ้าผู้ที่เสียชีวิตคดีอยู่ระหว่างพิจารณา ให้ส่งใบแจ้งการเสียชีวิต และสำเนาใบมรณบัตรไปให้ศาลและพนักงานอัยการทราบด้วย

41. กรณีที่ผู้ต้องขังป่วยหนัก และคาดว่าจะเสียชีวิต หากมีความประสงค์จะทำพินัยกรรมเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินหรือการจัดการศพ ก็ให้จัดการให้ตามประสงค์

42. เมื่อผู้ต้องขัง/ผู้ต้องกักขังเสียชีวิต ทรัพย์สินในส่วนที่อยู่ในความดูแลของเรือนจำ ให้คืนแก่ ญาติที่ใกล้ชิดกับผู้ที่เสียชีวิต เช่น คู่สมรส บุพการี หรือผู้สืบสันดานตามลำดับชั้นของทายาทผู้มีสิทธิรับมรดก โดยให้ญาตินำหลักฐาน เช่น ทะเบียนบ้าน บัตรประจำตัวประชาชน หรือใบทะเบียน

สมรสมาแสดง เมื่อตรวจสอบเป็นที่ถูกต้องแล้ว ให้คืนทรัพย์สินของผู้ที่เสียชีวิตแก่ญาติ พร้อมทั้งทำหลักฐานการรับไว้ด้วย

43. เมื่อมีผู้ต้องขังเสียชีวิต จะต้องรายงานข้อเท็จจริงเบื้องต้นให้กรมราชทัณฑ์ทราบภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่เกิดเหตุ

44. การรายงานจะต้องระบุ ชื่อ-นามสกุล อายุ สัญชาติ ชั้น คดี กำหนดโทษ กำหนดพ้นโทษ สถานที่เกิดเหตุ และลักษณะหรือสาเหตุการเสียชีวิต (ถ้าทราบ) พร้อมจัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ทะเบียนการรายงานชันสูตรศพ (ร.ท.28) รายงานการชันสูตรพลิกศพของตำรวจ ผลการตรวจพิสูจน์ศพของแพทย์หรือ หนังสือรับรองการเสียชีวิตของโรงพยาบาลแล้วแต่กรณี ภาพถ่ายสภาพศพ สถานที่เกิดเหตุ และอุปกรณ์ที่ใช้ (ถ้ามี)

45. หากเป็นการเสียชีวิตผิดธรรมชาติ ตาม ป.วิอาญา มาตรา 148 ให้รีบแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงในทันที

46. แนวทางการสอบข้อเท็จจริง จะต้องประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) ประวัติของผู้ที่เสียชีวิตตั้งแต่เข้ามาอยู่ในเรือนจำ

2) พฤติกรรมของผู้ที่เสียชีวิตก่อนเกิดเหตุและในวันเกิดเหตุ

3) พยานบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ เช่น ผู้ที่เห็นเหตุการณ์หรือพบศพ ผู้ที่นอนใกล้กัน รับประทานอาหารหรือทำงานร่วมกัน เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการควบคุมผู้ที่เสียชีวิตทั้งก่อนเกิดเหตุและขณะเกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบพื้นที่เกิดเหตุ จนถึงหัวหน้าฝ่ายหรือพัศดีเวร

4) หากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้าไปเกี่ยวข้อง จะต้องสอบหาที่มาของวัสดุดังกล่าวให้ได้ และใครเป็นผู้รับผิดชอบ

47. คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงต้องเร่งดำเนินการสอบข้อเท็จจริง แล้วสรุปผลการสอบพร้อมรวบรวมพยานเอกสารที่เกี่ยวข้อง รายงานให้กรมราชทัณฑ์ทราบภายใน 2 เดือนนับแต่วันที่เกิดเหตุ หากไม่สามารถดำเนินการได้ตามกำหนดระยะเวลาดังกล่าว จะต้องแจ้งปัญหาอุปสรรคให้ทราบด้วย

48. การรายงานผลการสอบ

1) ต้องตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ให้ถูกต้องตรงกัน ทั้งของผู้ที่เสียชีวิต และพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะชื่อ-นามสกุล อายุ ซึ่งในเอกสารแต่ละฉบับอาจจะไม่ตรงกัน

2) การสรุปผลการสอบข้อเท็จจริงให้ใช้วิธีพิมพ์ เพื่อจะได้ง่ายและรวดเร็วในการอ่าน

3) แนบสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ทะเบียนประวัติ (รท.101) ประวัติการรักษาพยาบาลขณะถูกคุมขังทั้งก่อนเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุ (ถ้ามี) รูปถ่ายสภาพศพ สถานที่ เกิดเหตุ และอุปกรณ์ที่ใช้ก่อเหตุ (ถ้ามี) รายงานการชันสูตรพลิกศพ (รท.28) ผลการชันสูตรพลิกศพของตำรวจ ผลการตรวจพิสูจน์ศพของแพทย์หรือหนังสือรับรองการเสียชีวิตของโรงพยาบาล ใบมรณบัตร และคำให้การของพยาน บุคคลทั้งหมด เพื่อประกอบการพิจารณา

49. ให้จัดส่งคำสั่งของศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 ไปเพื่อประกอบการพิจารณาของกรมราชทัณฑ์ด้วย

2.3.3 การป้องกันสิ่งของต้องห้าม/สิ่งของไม่อนุญาต

มาตรการตรวจค้นบุคคลภายนอก

1. เจ้าหน้าที่ไม่น้อยกว่า 2 นาย เป็นผู้ทำการตรวจค้นด้วยความระมัดระวังและสุภาพในสถานที่ที่เหมาะสม

2. เจ้าพนักงานหญิงทำการตรวจค้นบุคคลภายนอกที่เป็นหญิง

3. หากไม่มีเจ้าพนักงานหญิง ให้บุคคลภายนอกแสดงตนแทน

4. บุคคลภายนอกต้องถอดรองเท้า หรือเครื่องอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ติดตัวทั้งหมดไว้ในถาดที่เรือนจำจัดไว้ทุกครั้ง และเดินผ่านเครื่องตรวจโลหะแบบเดินผ่าน (Walk Through)

5. หากบุคคลภายนอกเดินผ่านเครื่องตรวจโลหะแบบเดินผ่าน (Walk Through) และมีเสียงเตือน ต้องค้นหาที่มาของเสียง และถอดอุปกรณ์ดังกล่าวไว้ในถาด แล้วเริ่มเดินผ่านอีกครั้งจนสิ้นเสียงเตือน

6. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประตูหรือตรวจค้น ใช้เครื่องตรวจโลหะแบบมือถือ (Hand Held) ตามเสื้อผ้าของบุคคลภายนอก

7. หากใช้เครื่องตรวจโลหะแบบมือถือ (Hand Held) ตรวจตามเสื้อผ้าของบุคคลภายนอก แล้วมีเสียงเตือน ให้ค้นหาสาเหตุอย่างละเอียด

8. ใช้มือสัมผัสเสื้อผ้าของบุคคลภายนอกเพื่อหาสิ่งของต้องห้ามหรือสิ่งของไม่อนุญาตที่ไม่ใช่โลหะอันอาจจะซุกซ่อนได้

9. บุคคลภายนอกที่ต้องปฏิบัติงานภายในเรือนจำ ให้ปฏิบัติและตรวจค้นเช่นเดียวกับเจ้าพนักงานเรือนจำ

10. เจ้าหน้าที่ต้องทำการบันทึกการตรวจค้นโดยละเอียด

11. ลงลายมือชื่อทั้งสองฝ่าย ทั้งเจ้าหน้าที่ตรวจค้นและผู้ที่ถูกตรวจค้น เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐาน

12. ควรมีการบันทึกภาพขณะทำการตรวจค้น

13. ห้ามบุคคลภายนอกถือสัมภาระใด ๆ เข้าออกเรือนจำ เว้นแต่เครื่องอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

14. กรณีมีสิ่งของอื่นที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมภายในเรือนจำ เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นต้น ให้ผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายอนุญาตเป็นครั้ง ๆ ไป

15. อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในเรือนจำ และได้รับการอนุญาตจากบัญชาการเรือนจำหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายแล้ว ต้องผ่านเครื่องตรวจ (X-RAY) พร้อมบันทึกข้อมูลไว้เพื่อทำการตรวจสอบ มาตรการตรวจค้นเจ้าหน้าที่

16. ตรวจค้นตัวเจ้าพนักงานทุกคนที่ปฏิบัติงานภายในเรือนจำโดยละเอียดทุกครั้งที่ผ่านเข้าออก

17. เจ้าหน้าที่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานภายในเรือนจำจะผ่านเข้าออกในเรือนจำ จะต้องได้รับอนุญาตจากหัวหน้าฝ่ายควบคุมหรือผู้ได้รับมอบหมายทุกครั้ง และให้เจ้าหน้าที่ตรวจค้นตัวโดยละเอียด

18. เจ้าหน้าที่ต้องถอดหมวก รองเท้า เครื่องอุปกรณ์อื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดที่ติดตัวมาทั้งหมดไว้ในถาดที่เรือนจำจัดไว้ทุกครั้ง และเดินผ่านเครื่องตรวจโลหะแบบเดินผ่าน (Walk Through)

19. หากเจ้าหน้าที่เดินผ่านเครื่องตรวจโลหะแบบเดินผ่าน (Walk Through) และมีเสียงเตือนต้องค้นหาที่มาของเสียง และถอดอุปกรณ์ดังกล่าวไว้ในถาด แล้วเริ่มเดินผ่านอีกครั้งจนสิ้นเสียงเตือน

20. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประตูหรือตรวจค้น ใช้เครื่องตรวจโลหะแบบมือถือ (Hand Held) ตามเสื้อผ้าของเจ้าหน้าที่

21. หากมีเสียงเตือนจากเครื่องตรวจโลหะแบบมือถือ (Hand Held) ไม่ว่ากรณีใด ๆ ให้ค้นหา สาเหตุอย่างละเอียด

22. ใช้มือสัมผัสเสื้อผ้าของบุคคลภายนอกเพื่อหาสิ่งของต้องห้ามหรือสิ่งของไม่อนุญาตที่ไม่ใช่โลหะอันอาจจะซุกซ่อนได้

23. ห้ามเจ้าหน้าที่ถือสัมภาระใด ๆ เข้าออกเรือนจำ เว้นแต่เครื่องอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

24. กรณีมีสิ่งของอื่นที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมภายในเรือนจำ เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นต้น ให้ผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายอนุญาตเป็นครั้ง ๆ ไป

25. อุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในเรือนจำ และได้รับการอนุญาตจากบัญชาการเรือนจำหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายแล้ว ต้องผ่านเครื่องตรวจ (X-RAY) พร้อมบันทึกข้อมูลไว้เพื่อทำการตรวจสอบ

26. เจ้าหน้าที่ต้องลงทะเบียนพระเครื่องหรือเครื่องรางของขลังประจำตัวก่อนเข้าออกเรือนจำทุกครั้ง

27. พระเครื่องหรือเครื่องรางของขลังประจำตัวต้องเลี่ยมด้วยวัตถุใส

28. บันทึกภาพขณะทำการตรวจค้นเจ้าหน้าที่

29. ลงลายมือชื่อทั้งสองฝ่าย ทั้งเจ้าหน้าที่ตรวจค้นและผู้ที่ถูกตรวจค้น เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐาน

มาตรการตรวจค้นผู้ต้องขัง

30. ห้ามมิให้ผู้ต้องขังนำสิ่งของต้องห้ามและสิ่งของผิดระเบียบใด ๆ เข้าไปในเรือนจำโดยเด็ดขาด

31. ผู้ต้องขังจ่ายนอก และออกทำงานสาธารณะ ห้ามมิให้นำสิ่งของออกไปหรือเข้ามาภายในเรือนจำ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำหรือหัวหน้าฝ่ายควบคุมเสียก่อน

32. ให้เจ้าหน้าที่ตรวจค้นตัวผู้ต้องขังโดยละเอียด

33. ผู้ต้องขังต้องถอดรองเท้า แต่ไม่ต้องถอดเสื้อผ้า ไว้ในถาดที่เรือนจำจัดไว้ทุกครั้ง และเดินผ่านเครื่องตรวจโลหะแบบเดินผ่าน (Walk Through)

34. หากผู้ต้องขังเดินผ่านเครื่องตรวจโลหะแบบเดินผ่าน (Walk Through) และมีเสียงเตือนต้องค้นหาที่มาของเสียง และถอดอุปกรณ์ดังกล่าวไว้ในถาด แล้วเริ่มเดินผ่านอีกครั้งจนสิ้นเสียงเตือน

35. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประตูหรือตรวจค้น ใช้เครื่องตรวจโลหะแบบมือถือ (Hand Held) ตามเสื้อผ้าของผู้ต้องขัง

36. หากมีเสียงเตือนจากเครื่องตรวจโลหะแบบมือถือ (Hand Held) ไม่ว่ากรณีใด ๆ ให้ค้นหาสาเหตุอย่างละเอียด

37. ใช้มือสัมผัสเสื้อผ้าของบุคคลภายนอกเพื่อหาสิ่งของต้องห้ามหรือสิ่งของไม่อนุญาตที่ไม่ใช่โลหะอันอาจจะซุกซ่อนได้

38. หลังจากตรวจผู้ต้องขังด้วยเครื่องตรวจโลหะแบบเดินผ่าน (Walk Through) หรือเครื่องโลหะแบบมือถือ (Hand Held) แล้ว หากมีเหตุอันควรเชื่อว่ายังมีสิ่งของต้องห้ามหรือสิ่งของที่ไม่อนุญาตอาจ ซุกซ่อนตามร่างกาย ให้ผู้ต้องขังถอดเสื้อผ้า และทำการตรวจค้นด้วยความเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

39. ผู้ต้องขังเข้าเรือนจำต้องเปลี่ยนชุดผู้ต้องขังใหม่ทุกครั้ง หลังจากผ่านกระบวนการตรวจค้นทั้งหมด

40. จัดชุดผู้ต้องขังให้เพียงพอ

มาตรการตรวจค้นของเยี่ยม/ของฝาก

41. จัดเจ้าหน้าที่ตรวจค้นโดยเฉพาะ

42. เมื่อผ่านการตรวจค้นแล้ว ให้เจ้าหน้าที่เซ็นชื่อหรือประทับตราผ่านการตรวจแล้วกำกับไว้ทุกครั้ง

43. หากไม่สามารถเซ็นชื่อหรือประทับตราไว้ที่สิ่งของได้ ให้ทำใบรายการแล้วเซ็นชื่อหรือประทับตรากำกับไว้

44. ตราประทับการตรวจค้นให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบเก็บไว้ให้มิดชิด อย่าให้ผู้ต้องขังนำไปใช้ประโยชน์ได้

45. ให้ตรวจค้นของเยี่ยมที่ญาตินำมาฝาก หรือส่งมาทางพัสดุไปรษณีย์อย่างละเอียด

46. ให้นำสิ่งของผ่านเครื่องเอ็กซเรย์ (X-Ray) สิ่งของ หรือเครื่องตรวจโลหะแบบมือถือ (Hand Held) ก่อนกระจายของให้แก่ผู้ต้องขัง

47. เจ้าหน้าที่ประจำแดนต้องตรวจสิ่งของอีกครั้งหนึ่ง

48. หากพบว่า ไม่มีการเซ็นชื่อหรือประทับตราว่าได้ผ่านการตรวจจากเจ้าหน้าที่ตรวจค้นหน้าประตูแล้ว ให้ส่งสิ่งของคืนไปให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวดำเนินการให้เรียบร้อย

49. เมื่อผ่านการตรวจค้นจากเจ้าหน้าที่หน้าประตูแล้ว เจ้าหน้าที่แดนต้องเซ็นชื่อหรือประทับตรากำกับว่าผ่านการตรวจค้นไว้ด้วย

50. งดรับของฝากจากบุคคลภายนอกที่มอบให้แก่ผู้ต้องขัง รวมถึงพัสดุไปรษณียภัณฑ์ของผู้ต้องขังทุกชนิด เว้นแต่กรณีมีเหตุพิเศษให้ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาอนุญาตเป็นครั้ง ๆ ไป

51. ทำการตรวจค้นของฝากจากบุคคลภายนอกและพัสดุไปรษณียภัณฑ์ ที่ได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำอย่างละเอียด มิให้มีการซุกซ่อนสิ่งของต้องห้ามหรือสิ่งของไม่อนุญาตอย่างเด็ดขาดก่อนนำเข้าเรือนจำ

52. การฝากสิ่งของให้กับผู้ต้องขังรายสำคัญหรือผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์อยู่เป็นบ้านหรือกลุ่มเดียวกัน และได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำแล้ว ให้ทำการตรวจค้นอย่างละเอียดมากยิ่งขึ้น

53. บริเวณตรวจค้นทุกจุด ต้องอยู่ในบริเวณที่สามารถบันทึกภาพด้วยกล้องโทรทัศน์วงจรปิด

54. มีพยานบุคคล และบันทึกเหตุการณ์ขณะตรวจค้นด้วยกล้องวิดีโอ มาตรการตรวจค้นยานพาหนะเข้า-ออกเรือนจำ

55. เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ในการตรวจค้น ต้องทำการตรวจค้นยานพาหนะที่จะเข้า-ออกอย่างละเอียดต่อหน้าผู้ควบคุมยานพาหนะนั้น

56. เจ้าหน้าที่ตรวจค้นต้องบันทึกวัน เวลา และผลการตรวจค้นทุกครั้ง

57. เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการนำยานพาหนะเข้า-ออกต้องบันทึกวัน เวลา และผลการตรวจค้นทุกครั้งด้วย

58. จัดพื้นที่แยกผู้นำยานพาหนะเข้า-ออกเรือนจำ มิให้มีการติดต่อระหว่างผู้ต้องขังและบุคคลภายนอกที่นำยานพาหนะเข้า-ออกเรือนจำ

59. เจ้าหน้าที่ต้องเป็นผู้ขับขี่ยานพาหนะและให้บุคคลภายนอกที่นำยานพาหนะมานั่งไปด้วย

60. เจ้าหน้าที่ต้องตรวจค้นยานพาหนะอย่างละเอียดก่อนออกจากเรือนจำ

61. ขณะตรวจค้นยานพาหนะ ต้องมีการบันทึกภาพด้วยกล้องโทรทัศน์วงจรปิด

62. มีพยานบุคคล และบันทึกเหตุการณ์ขณะตรวจค้นด้วยกล้องวิดีโอ

63. เมื่อตรวจค้นแล้วเสร็จ ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ประตูเปิดประตูให้ยานพาหนะดังกล่าวออกไปได้

2.3.4 มาตรการป้องกันการก่อวินาศกรรม

การรักษาความปลอดภัยพื้นที่เรือนจำให้ดำเนินการ ดังนี้

1. ให้เรือนจำดำเนินการวางแผนปฏิบัติงานด้านการข่าว อำนวยการ ติดตาม วิเคราะห์ ประเมินผล สถานการณ์ข่าวด้านการก่อวินาศกรรม เพื่อเตรียมความพร้อมการก่อวินาศกรรม

2. ให้เรือนจำดำเนินการบูรณาการประสานความร่วมมือด้านการข่าว กับส่วนราชการ ได้แก่ จังหวัด อำเภอ สถานีตำรวจในพื้นที่ รวมทั้งเครือข่ายประชาชน เพื่อเป็นการเฝ้าระวัง และป้องกัน การก่อวินาศกรรม

3. ให้เรือนจำจัดทำป้อมรักษาการณ์หน้าประตูทางเข้าพื้นที่เรือนจำ พร้อมทั้งติดตั้ง เครื่องกีดขวางช่องทาง เข้า - ออก เพื่อควบคุมยานพาหนะและบุคคลภายนอกผ่าน เข้า - ออก และ ต้องตรวจตราอย่างเข้มงวด ก่อนที่จะอนุญาตให้ผ่านเข้าไป เพื่อป้องกันการลักลอบนำอาวุธปืน เครื่อง กระสุน และวัตถุระเบิด เข้าไปใน บริเวณพื้นที่ของเรือนจำ

4. ให้เรือนจำติดตั้งเครื่องกีดขวาง เพื่อป้องกันและควบคุมยานพาหนะหรือบุคคลล่วงล้ำ เข้าไปในพื้นที่ รอบกำแพงเรือนจำโดยเฉพาะพื้นที่ด้านข้างและด้านหลัง สำหรับเรือนจำที่ตั้งอยู่ใน แหล่งชุมชนแนวกำแพง อยู่ชิดติดถนนสาธารณะซึ่งไม่สามารถดำเนินการตามความข้างต้น ให้หมั่น ตรวจตราบริเวณดังกล่าวเป็นพิเศษ และประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการตรวจตรา พื้นที่ดังกล่าวด้วย

5. ให้เรือนจำจัดให้มีแสงสว่างบริเวณแนวรั้วกำแพงเรือนจำ บริเวณพื้นที่ควบคุม และ พื้นที่เขตหวงห้าม อาคารสถานที่และจุดเสี่ยงต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสังเกตการณ์และเฝ้า ระวังผู้บุกรุกเข้ามาในพื้นที่ เวลากลางคืน

6. ให้เรือนจำตรวจสอบพื้นที่โดยรอบเรือนจำ หากพื้นที่ใดมีต้นไม้รกทึบ มีหญ้าปกคลุม ให้ดำเนินการ ปรับแต่งพื้นที่เพื่อความสะดวกแก่การตรวจตรา

7. ให้เรือนจำจัดทำบัตรเข้า – ออก ของยานพาหนะและบุคคลภายนอก และกำชับให้ เจ้าหน้าที่ดำเนินการ บันทึกหลักฐานการเข้า - ออก ของยานพาหนะ โดยระบุ วัน เวลา หมายเลข ทะเบียนของยานพาหนะ ชื่อผู้ขับขี่ ที่อยู่ (ตรวจสอบจากใบขับขี่หรือบัตรประจำตัวประชาชน)

8. ยานพาหนะที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปในพื้นที่ของเรือนจำ ต้องจอดในบริเวณที่กำหนด เท่านั้น โดยให้ กำหนดเส้นทางการจราจรบังคับให้ยานพาหนะนั้น ๆ ตรงไปยังบริเวณสถานที่จอด โดยไม่ผ่านหรือสามารถ เข้าไปในพื้นที่อื่นใดได้โดยเด็ดขาด สำหรับเรือนจำที่สภาพของประตู 1. มี ความสุ่มเสี่ยงที่บุคคลอาจใช้ ยานพาหนะขับพุ่งชนทำลายได้ ให้เสริมเครื่องกีดขวางป้องกันไว้ด้วย

9. ห้ามจอดยานพาหนะทุกประเภททั้งที่เป็นของเจ้าหน้าที่เรือนจำ และบุคคลภายนอก ใกล้แนวกำแพง ด้านนอกเรือนจำ เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการสังเกตการณ์และตรวจตารักษาความ ปลอดภัย สำหรับ เรือนจำที่ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนแนวกำแพงอยู่ชิดติดถนนสาธารณะซึ่งไม่สามารถ

ดำเนินการตามความข้างต้น ให้หมั่นตรวจตราบริเวณดังกล่าวเป็นพิเศษ และประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการตรวจตราพื้นที่ ดังกล่าวด้วย

10. ให้เรือนจำดำเนินการจัดระบบควบคุมบุคคล การตรวจสอบสิ่งของ และยานพาหนะตามมาตรการ ควบคุมยานพาหนะเข้าออกบริเวณพื้นที่ของเรือนจำ และมาตรการเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามและการตรวจค้น อย่างเคร่งครัด

11. ให้เรือนจำจัดให้มีสัญญาณเตือนภัย ในกรณีเกิดเหตุร้ายขึ้นให้ส่งสัญญาณแจ้งเหตุโดยทันที โดยใช้อุปกรณ์ที่เรือนจำกำหนด เช่น การเป่านกหวีด ตีระฆัง ไซเรน ฯลฯ

12. ให้เจ้าหน้าที่ทุกคนพกไม้ตะบองติดตัวตลอดเวลาทุกครั้งที่เข้าไปภายในเรือนจำ และให้นำออกมาเก็บ ไว้ที่ประตูเรือนจำเมื่อเสร็จภาระหน้าที่ประจำวัน

13. ให้เรือนจำตรวจสอบอาวุธปืนให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา หากเรือนจำไม่มีเจ้าหน้าที่มี ทักษะให้ประสานงานขอความอนุเคราะห์ และความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัดหรือ ใกล้เคียงในการช่วยตรวจสอบ รวมทั้งประสานงานขอความอนุเคราะห์ให้หน่วยทหารหรือตำรวจจัดอบรม เจ้าหน้าที่ เรือนจำ เกี่ยวกับการใช้อาวุธปืนของเรือนจำ การป้องกันตัวและการปราบจลาจลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีทักษะ รวมทั้งเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานให้แก่เจ้าหน้าที่

14. ให้เรือนจำดำเนินการซักซ้อมแผนแผนป้องกันและระงับเหตุร้ายตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนดแนวทางไว้

15. พื้นที่บริเวณรอบนอกทั้งหมดที่เป็นพื้นที่ของเรือนจำ ครอบคลุมพื้นที่บริเวณ บ้านพัก โรงจอด ยานพาหนะ และอื่น ๆ ถือเป็นพื้นที่ควบคุม ต้องเฝ้าระวังรักษาความปลอดภัย ต้องดูแลตรวจสอบการเข้า-ออก ของบุคคล ยานพาหนะ และสังเกตการณ์สิ่งผิดปกติ รวมถึงวัตถุสิ่งแปลกปลอม

16. กำหนดพื้นที่บริเวณแนวกำแพงรอบนอกของเรือนจำ เป็นเขตหวงห้าม พร้อมติดป้ายแสดงข้อความ ให้ชัดเจนห้ามบุคคลภายนอกเข้าไปใกล้บริเวณดังกล่าวโดยเด็ดขาด

17. เจ้าหน้าที่ทุกนายต้องพกนกหวีดซึ่งถือเป็นอุปกรณ์ประจำกายที่สำคัญ เพื่อการแจ้งเหตุหรือแจ้งเตือน ป้องปรามบุคคลที่พยายามหรือกำลังกระทำความผิดในพื้นที่เรือนจำ รวมถึงวิทยุสื่อสารสำหรับการติดต่อ ประสานงานอย่างทันท่วงที รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

18. เจ้าหน้าที่พบเห็นสิ่งของหรือวัตถุวางไว้ผิดสังเกต ให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามาตรวจสอบโดยเร็ว

19. ให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับหมั่นตรวจตราและดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เวรรักษาการณ์ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งกลางวันและกลางคืน

20. ให้เรือนจำประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัด เช่น ตำรวจ ทหาร อำเภอ จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาล รวมทั้งภาคเอกชนไว้เป็นการล่วงหน้า เพื่อเตรียมพร้อม กรณีเกิดเหตุร้ายจะได้ขอความช่วยเหลือได้ทันท่วงที

21. ให้เรือนจำนำเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยเสริมมาตรการการรักษา ความปลอดภัย เช่น โทรทัศน์วงจรปิด (CCTV), เครื่องตรวจโลหะแบบมือถือ (Hand Held), เครื่องตรวจโลหะแบบเดินผ่าน (Walk Through), เครื่องเอกซเรย์ (X - Ray) สิ่งของ, เครื่องเอ็กซเรย์ร่างกาย, เครื่องตรวจจับควัน (Smoke Detector), เครื่องฉีดน้ำ (Sprinkle) เป็นต้น

22. ให้ผู้บัญชาการเรือนจำ/ผู้อำนวยการทัณฑสถาน สามารถใช้ดุลยพินิจที่จะกำหนดหลักเกณฑ์การรักษาความปลอดภัยให้เหมาะสมกับสภาพของเรือนจำในแต่ละแห่งเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

2.3.5 มาตรการป้องกันผู้ต้องขังหลบหนีที่โรงพยาบาล

1. ให้จัดเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังป่วยในอัตราส่วนอย่างน้อยเจ้าหน้าที่ 2 คน ต่อผู้ต้องขัง 1 คน เว้นแต่กรณีผู้ต้องขังป่วยต้องนำส่งโรงพยาบาลในคราวเดียวกันมากกว่า 1 คน ให้ใช้เจ้าหน้าที่ 1 คน ต่อผู้ต้องขัง 1 คนได้ แต่ต้องมีเจ้าหน้าที่ระดับผู้บังคับบัญชาหรือผู้ได้รับมอบหมายควบคุมไปด้วย โดยไม่รวม พนักงานขับรถ

2. ให้พิจารณาส่งผู้ต้องขังไปรับการตรวจรักษาในโรงพยาบาลของรัฐเป็นอันดับแรก เว้นแต่แพทย์ได้ตรวจวินิจฉัยแล้ว มีความเห็นให้ส่งไปรักษาที่โรงพยาบาลเอกชน เพราะโรงพยาบาลของรัฐขาด เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จะใช้ในการรักษาผู้ป่วยได้ หรือโรงพยาบาลของรัฐอยู่ห่างไกล หากผู้ต้องขังป่วยไม่ได้รับ การตรวจวินิจฉัยหรือรักษาอย่างทันท่วงที่อาจจะเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตหรือทุพพลภาพ จึงส่งตัวไปรักษาที่ โรงพยาบาลเอกชนได้ และเมื่อพ้นขีดอันตรายแล้ว ให้รีบส่งตัวไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลของรัฐโดยเร็ว

3. ห้ามใช้เวลาไปกระทำการอย่างอื่นในระหว่างเดินทางไปหรือกลับโรงพยาบาล

4. ให้มีเครื่องมือสื่อสารที่จะติดต่อถึงกันระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังไปโรงพยาบาลกับเรือนจำ โดยให้สามารถติดต่อถึงกันได้ทันทีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน

5. การควบคุมขณะพักรับการรักษาตัวในโรงพยาบาล ให้ใช้เจ้าหน้าที่อย่างน้อย 2 คน ควบคุมผู้ต้องขังป่วย 1 คน และสามารถจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ 2 คน ต่อผู้ต้องขัง 5 คน ได้โดยจะต้องให้ผู้ต้องขังป่วยทั้ง 5 คน นอนพักรักษาอยู่ในห้องพักบริเวณเดียวกัน

6. ให้ใช้เจ้าหน้าที่ชายควบคุมผู้ต้องขังป่วยชาย ผู้ต้องขังป่วยหญิงให้ใช้เจ้าหน้าที่หญิงควบคุมในกรณีฉุกเฉินจำเป็น ไม่สามารถจัดเจ้าหน้าที่หญิงไปควบคุมผู้ต้องขังหญิงป่วยได้ ให้ใช้เจ้าหน้าที่ชายควบคุม แต่ต้องควบคุมอยู่ห่าง ๆ ในระยะที่สามารถมองเห็นพฤติกรรมของผู้ต้องขังป่วยได้ ทั้งนี้ เรือนจำจะต้องรีบจัด เจ้าหน้าที่หญิงไปควบคุมแทนโดยเร็ว

7. ให้คัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่มีไหวพริบ ปฏิภาณ หรือมีประสบการณ์ในการควบคุมผู้ต้องขังทำหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังป่วย ที่ส่งตัวไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลภายนอก อย่าได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่พยาบาลไปควบคุม

8. เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจะต้องศึกษาประวัติข้อมูลผู้ต้องขัง ว่าเป็นผู้ร้ายรายสำคัญหรือมีพฤติการณ์ที่ไม่น่าไว้วางใจหรือไม่ เพื่อจะได้ระมัดระวังในการควบคุม

9. การติดต่อรักษาพยาบาล เช่น การทำประวัติผู้ป่วย การติดต่อขอรับยา ฯลฯ ให้เจ้าหน้าที่พยาบาลเป็นผู้ดำเนินการ โดยเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังมีหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังอย่างใกล้ชิด เพื่อมิให้หลบหนี

10. ให้เจ้าหน้าที่ตรวจตราบริเวณอาคารที่พัก ห้องน้ำ ห้องส้วม และพฤติกรรมของผู้ต้องขังป่วยอย่างสม่ำเสมอ อย่าให้ผู้ต้องขังมีช่องโอกาสในการหลบหนี

11. ห้ามมิให้ผู้ต้องขังป่วยติดต่อ พบปะ หรือรับการเยี่ยมจากผู้หนึ่งผู้ใดเป็นอันขาด เว้นแต่การเยี่ยมจากญาติมิตร โดยได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจะต้องเฝ้าสังเกตดูแลพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด และหากมีพฤติกรรมที่บ่งชี้ว่าจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยในการควบคุม ผู้ต้องขัง ให้ระงับการเยี่ยมดังกล่าวได้

12. ในการอนุญาตให้ผู้ต้องขังได้รับการเยี่ยม เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังป่วยที่โรงพยาบาลต้องจัดทำบัญชีผู้มาเยี่ยมผู้ต้องขังทุกคน โดยระบุชื่อ - สกุล ที่อยู่ ความสัมพันธ์ สิ่งของที่นำมาเยี่ยม และเวลาเยี่ยม

13. ให้เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมตรวจสอบความมั่นคงของเครื่องพันธนาการอยู่เสมอ (กรณีที่ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง)

14. เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจะผละจากการควบคุมผู้ต้องขัง หรือไม่ควบคุมชั่วระยะเวลาหนึ่ง โดยอ้างเหตุในทางจำเป็นส่วนตัว อนามัย สุขภาพร่างกาย หรือกิจธุระสำคัญเป็นพิเศษ มาเป็นข้อแก้ตัวหรืออ้างความจำเป็นในเมื่อผู้ต้องขังหลบหนีไม่ได้

15. ให้เรือนจำจัดสวัสดิการให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังป่วย เช่น จัดหายากันยุง เตียงผ้าใบพับได้ เป็นต้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่เฝ้าผู้ต้องขังป่วย โดยพิจารณาจัดหาตามความเหมาะ

16. ให้สับเปลี่ยนหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังป่วยที่โรงพยาบาล

17. ในกรณีเป็นผู้ร้ายรายสำคัญ เช่น คดีค้ายาเสพติดรายใหญ่ หรือคดีอุกฉกรรจ์ร้ายแรง หรือผู้ต้องขังมีอิทธิพล เมื่อต้องนำตัวไปศาล ให้เรือนจำประสานงานขอกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสถานีตำรวจ ในท้องที่ เพื่อรักษาความปลอดภัยด้วย และหากเกิดเหตุฉุกเฉินในกรณีดังกล่าวและจำเป็นต้องนำส่งโรงพยาบาล เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำแล้ว ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจข้างต้นทราบเพื่อรักษาความปลอดภัยขณะนำส่งโรงพยาบาลด้วย

18. ให้ผู้บังคับบัญชาหมั่นประชุมชี้แจงเจ้าหน้าที่ให้ทราบเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตามระเบียบหนังสือสั่งการกรมฯ อย่างสม่ำเสมอ

19. ให้จัดเจ้าหน้าที่ระดับผู้บังคับบัญชา ไปตรวจตราการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังที่โรงพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ

2.3.6 มาตรการควบคุมยานพาหนะเข้าออกบริเวณพื้นที่ของเรือนจำ

พื้นที่ของเรือนจำ หมายถึง พื้นที่บริเวณรอบนอกทั้งหมดที่เป็นพื้นที่ของเรือนจำครอบคลุมพื้นที่บริเวณรอบนอกกำแพงเรือนจำ บ้านพักเจ้าหน้าที่ สถานที่ที่จัดไว้สำหรับจอดรถยนต์ เป็นต้น และพื้นที่ชั้นในของ เรือนจำ ซึ่งอยู่ภายในกรอบกำแพงเรือนจำ ถือเป็นพื้นที่หวงห้ามทั้งหมด การเข้าออกของยานพาหนะและ บุคคลภายนอก ต้องอยู่ภายใต้กฎ ระเบียบ และมาตรการที่กรมราชทัณฑ์กำหนด

การควบคุมยานพาหนะพื้นที่บริเวณรอบนอกของเรือนจำ

1. พื้นที่บริเวณรอบนอกทั้งหมดที่เป็นพื้นที่ของเรือนจำ เป็นพื้นที่ที่ต้องดูแลตรวจสอบเฝ้าระวัง รักษาความปลอดภัย การเข้าออกของบุคคล ยานพาหนะ และสังเกตการณ์ความผิดปกติ รวมถึงวัตถุสิ่งของแปลกปลอมต่าง ๆ

2. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหรือเจ้าหน้าที่รักษาการณ์ ต้องตรวจสอบยานพาหนะทุกคัน ก่อนที่จะอนุญาตให้ผ่านเข้าไปในพื้นที่ของเรือนจำ

3. ให้กำหนดพื้นที่บริเวณแนวกำแพงรอบนอกของเรือนจำเป็นเขตหวงห้าม พร้อมแสดงข้อความ ให้เห็นเป็นที่ชัดเจน และควบคุมดูแลมิให้ยานพาหนะใด ๆ เข้าใกล้หรือจอดบริเวณดังกล่าว

4. ให้เรือนจำกำหนดเส้นทางจราจรบังคับให้ยานพาหนะที่เข้ามาตรงไปยังพื้นที่จอดที่กำหนดไว้ โดยไม่ผ่านหรือสามารถเข้าไปในพื้นที่อื่นใดได้โดยเด็ดขาด

5. เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการสังเกตการณ์ ตรวจตรา และรักษาความปลอดภัย ห้ามมิให้จอดยานพาหนะทุกประเภททั้งที่เป็นของเรือนจำ เจ้าหน้าที่ และบุคคลภายนอก ใกล้ชิดแนว กำแพงเรือนจำ

6. ให้ติดตั้งเครื่องกีดขวางเพื่อป้องกันและควบคุมยานพาหนะล่วงล้ำเข้าไปใกล้แนวกำแพงเรือนจำ โดยเฉพาะพื้นที่ด้านข้างและด้านหลัง

7. เรือนจำที่ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน แนวกำแพงอยู่ชิดติดถนนสาธารณะซึ่งไม่สามารถดำเนินการตาม ข้อ 5. และ ข้อ 5. ให้หมั่นตรวจตราบริเวณดังกล่าวเป็นพิเศษ และประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องที่ในการตรวจตราพื้นที่ดังกล่าวด้วย

8. เรือนจำที่โดยสภาพทางกายภาพของประตู 1 มีความสุ่มเสี่ยงที่ยานพาหนะอาจพุ่งชนทำลายได้ ให้เสริมเครื่องกีดขวางป้องกันไว้ด้วย

9. ไม่ว่ากรณีใด ๆ ห้ามมิให้ผู้ต้องขังที่ทำงานภายนอกเรือนจำและผู้ต้องขังที่ถูกควบคุมอยู่ในเรือนจำชั่วคราวและทัณฑสถานเปิด ขับขี่รถยนต์ รถจักรยานยนต์ นั่งหรือซ้อนท้าย แล้วแต่กรณีโดยเด็ดขาด

การควบคุมยานพาหนะพื้นที่ชั้นในของเรือนจำ

10. ให้จัดทำสิ่งกีดขวางตามแนวถนนภายในเรือนจำ เพื่อเป็นการชะลอความเร็วไม่ให้ยานพาหนะที่เข้าไปสามารถเคลื่อนที่ได้โดยสะดวก

11. ยานพาหนะทุกประเภททั้งที่เป็นของเรือนจำและของบุคคลภายนอกที่จะเข้าไปในพื้นที่ชั้นในของเรือนจำ ต้องได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทนทุกครั้งและทุกกรณี

12. ยานพาหนะทุกประเภทที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปในพื้นที่ชั้นในเรือนจำ ต้องผ่านการตรวจค้นอย่างละเอียดถี่ถ้วนจากเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมาย โดยเจ้าหน้าที่ดังกล่าวต้องบันทึก วันเวลา หมายเลขทะเบียนยานพาหนะ พร้อมทั้งผลการตรวจค้นไว้ทุกครั้ง และให้กระทำ ต่อหน้าผู้นำยานพาหนะนั้นมา ทั้งนี้ และหากสามารถดำเนินการได้ให้ทำการตรวจค้น ในบริเวณที่มีการติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด เพื่อจะได้บันทึกภาพขณะการตรวจค้นไว้ เป็นหลักฐานด้วย

13. ยานพาหนะเมื่อได้รับอนุญาตตามข้อ 11. แล้ว หน่วยงานที่เป็นผู้ขออนุญาตต้องมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของตนเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมและรักษาความปลอดภัยยานพาหนะดังกล่าว ตลอดระยะเวลาตั้งแต่ก่อนนำเข้าจนกระทั่งได้นำออกจากจากพื้นที่ชั้นในของเรือนจำแล้ว

14. กรณีเป็นยานพาหนะของบุคคลภายนอก ให้เก็บรักษาใบขับขี่หรือบัตรอื่นใดที่ทางราชการออกให้ของผู้ที่นำยานพาหนะนั้นมา และคืนให้เมื่อได้นำยานพาหนะออกจากพื้นที่ชั้นในของเรือนจำ

15. ให้ตรวจค้นตัวบุคคลภายนอกผู้ที่นำยานพาหนะมา ก่อนเข้าและออกจากพื้นที่ชั้นในของเรือนจำโดยละเอียด

16. ให้บุคคลภายนอกผู้ที่นำยานพาหนะมานั่งไปกับยานพาหนะที่เข้าไปในพื้นที่ชั้นในของเรือนจำด้วย เพื่อมิให้ปฏิเสธความรับผิดชอบ หากมีการตรวจค้นหรือพบสิ่งของต้องห้ามในภายหลัง

17. การขับขี่ยานพาหนะเข้าไปและออกจากพื้นที่ชั้นในของเรือนจำ ให้เจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้ขับขี่เท่านั้น ห้ามมิให้ผู้ที่นำยานพาหนะนั้นมาเป็นผู้ขับขี่ในพื้นที่ชั้นในของเรือนจำโดยเด็ดขาด

18. ให้เจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลระมัดระวังอย่าให้ผู้นำยานพาหนะนั้นติดต่อสื่อสารกับผู้ต้องขังโดยมิได้รับอนุญาต

19. ระหว่างที่ยานพาหนะอยู่ภายในพื้นที่ชั้นในของเรือนจำ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบต้องควบคุมโดยใกล้ชิดจนกว่าจะเสร็จสิ้นภารกิจ และยานพาหนะนั้นได้ออกไปจากพื้นที่ชั้นในของเรือนจำแล้ว

20. เมื่อภารกิจเสร็จสิ้น ต้องนำยานพาหนะนั้นออกจากพื้นที่ชั้นในของเรือนจำโดยทันที และไม่อนุญาตให้จอดทิ้งไว้ข้ามคืนโดยเด็ดขาด

21. ยานพาหนะที่บรรทุกสิ่งของ เช่น อาหาร ข้าวสาร วัสดุอื่น หรือผลิตภัณฑ์สินค้าของเรือนจำ เป็นต้น เป็นหน้าที่ของฝ่ายควบคุมต้องมอบหมายเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการขนสิ่งของขึ้นลงจากยานพาหนะจนกว่าจะแล้วเสร็จด้วย

22. กรณีเป็นการนำยานพาหนะที่มีขนาดใหญ่ ตั้งแต่ 5 ล้อขึ้นไป เข้าไปในพื้นที่ชั้นในของเรือนจำ ให้ดำเนินการได้ภายหลังจากที่ได้นำผู้ต้องขังขึ้นเรือนนอนแล้วเท่านั้น

23. ห้ามมิให้นำยานพาหนะเข้าไปในพื้นที่ชั้นในของเรือนจำด้วยเหตุผลเพื่อการซ่อมแซมโดยเด็ดขาด

24. ในวันหยุดราชการ ห้ามนำยานพาหนะเข้าไปในพื้นที่ชั้นในของเรือนจำโดยเด็ดขาด เว้นแต่เป็นกรณีเร่งด่วนซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ โดยให้เวรผู้ใหญ่หรือพัศดีเวร แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณา และต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการที่กำหนดไว้ข้างต้นอย่างเคร่งครัด

25. การนำยานพาหนะออกจากพื้นที่ชั้นในของเรือนจำ ให้ทำการตรวจค้นโดยละเอียดถี่ถ้วนจนเป็นที่แน่ใจว่าไม่มีสิ่งผิดปกติใด ๆ โดยเฉพาะการหลบซ่อนตัวของผู้ต้องขัง ก่อนอนุญาตให้นำยานพาหนะนั้นออกไป

26. ในการตรวจค้นยานพาหนะทุกขั้นตอน ห้ามมิให้ผู้ต้องขังเข้ามาเกี่ยวข้องโดยเด็ดขาด

2.3.7 มาตรการปฏิบัติหน้าที่ประจำวันของเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ

เจ้าหน้าที่ป้อมรักษาการณ์บนกำแพง

1. ก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่ ต้องไปรับอาวุธปืนลูกซองและเครื่องกระสุน ณ จุดที่เรือนจำกำหนด เช่น ฝ่ายรักษาการณ์ ตรวจสอบความเรียบร้อยในการใช้งาน และลงลายมือชื่อรับไว้เป็นหลักฐาน

2. ต้องพกนกหวีดซึ่งถือว่าเป็นอุปกรณ์ประจำกายสำหรับการแจ้งเหตุเบื้องต้นในขณะปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลา

3. รายงานตัวก่อนเวลาปฏิบัติหน้าที่อย่างน้อย 15 นาที

4. ตรวจสอบคำสั่งฝ่ายควบคุมรักษาการณ์และลงนามรับทราบหน้าที่ว่าจะปฏิบัติหน้าที่ป้อมรักษาการณ์ใด

5. ในการรับ-ส่งหน้าที่ ผู้รับหน้าที่ต้องตรวจตราความเรียบร้อยบริเวณพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบเสียก่อนเมื่อเห็นเรียบร้อยดีแล้วจึงรับหน้าที่ หากมีข้อบกพร่องให้รายงาน หัวหน้าเวรรักษาการณ์ทราบ

6. รายงานแจ้งเหตุการณ์ให้หัวหน้าฝ่ายควบคุมรักษาการณ์ทางวิทยุสื่อสารเป็นระยะทุกครึ่งชั่วโมงหรือ 1 ชั่วโมง แล้วแต่ทางเรือนจำจะกำหนด

7. เฝ้าระวังไม่ให้ผู้ต้องขังล่วงลล้ำเข้าไปในบริเวณเขตหวงห้าม บริเวณที่ไม่อนุญาต หรือใกล้ชิด แนวรั้วหรือกำแพงภายในเรือนจำ แหกหักหลบหนี ทำลายรั้ว กำแพง หรือติดต่อบุคคลภายนอกด้วยวิธีการใด ๆ

8. เฝ้าระวังไม่ให้บุคคลภายนอกล่วงล้ำเข้าไปในบริเวณเขตหวงห้าม บริเวณที่ไม่อนุญาต หรือใกล้ชิดแนวรั้วหรือกำแพงเรือนจำด้านนอก ทำอันตรายรั้ว กำแพง โยนสิ่งของเข้ามาในเรือนจำ หรือพยายามติดต่อกับผู้ต้องขังด้วยวิธีการใด ๆ

9. เมื่อเกิดกรณีตามข้อ 3 และ 4 ให้ทำการแจ้งเตือนด้วยวาจา หรือเป่านกหวีด หากผู้ต้องขังหรือบุคคลภายนอกแล้วแต่กรณียังไม่หยุด ให้ส่งสัญญาณแจ้งเหตุโดยทันที เช่น ตีระฆัง ไซเรน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้ามาระงับเหตุ

10. กรณีเกิดเหตุร้ายขึ้นให้ส่งสัญญาณแจ้งเหตุ เช่น เป่านกหวีด ตีระฆัง ไซเรนหรืออุปกรณ์ใด ๆ ที่เรือนจำได้กำหนดไว้โดยทันที

11. เมื่อพบเห็นผู้ต้องขังประพฤติผิดวินัยประการใด ๆ ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบในทันที

12. เมื่อพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่แล้ว ให้นำอาวุธเครื่องกระสุนปืนมาส่งคืนโดยทันที ณ จุดที่เรือนจำกำหนด เช่น ฝ่ายรักษาการณ์ ตรวจสอบความเรียบร้อยในการใช้งาน และลงลายมือชื่อส่งมอบไว้เป็นหลักฐาน

13. รายงานเหตุการณ์ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ให้ผู้บังคับบัญชาทราบเมื่อมาตรวจ

14. ให้มีสมุดบันทึกรายงานเหตุการณ์ระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ประจำไว้บนป้อม เพื่อให้เจ้าหน้าที่เวรผลัดต่อไปสามารถทราบและเฝ้าระมัดระวังต่อไปได้

15. ข้อห้ามสำหรับเจ้าหน้าที่ป้อมรักษาการณ์บนกำแพง

1) ห้ามเสพหรือดื่มสุรา หรือของมึนเมาคล้ายสุราในเวลาใกล้ชิดก่อนเข้าปฏิบัติหน้าที่และระหว่างปฏิบัติหน้าที่

2) ห้ามบรรจุกระสุนปืน เมื่อไม่มีเหตุจำเป็น และห้ามเล่นอาวุธปืน

3) ห้ามนำสิ่งของหรืออุปกรณ์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ขึ้นไปบนป้อมรักษาการณ์บนกำแพงโดยอันขาด โดยเฉพาะโทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์ที่ใช้ต่อเนื่องทุกชนิด โทรทัศน์ วิทยุ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นซีดี ดีวีดี เครื่องเล่นเกมส์ ฯลฯ รวมถึง หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และแบบเรียน สำหรับกล้องถ่ายรูปหรือกล้องวีดีโอ จะนำขึ้นไปบนป้อมได้เฉพาะกรณีที่ได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาเท่านั้น

4) ห้ามละทิ้งหน้าที่จนกว่าจะมีผู้มาสับเปลี่ยนเวรยามฯ

16. ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติ ดังนี้

1) ไม่จ่ายอาวุธปืน กระสุนปืน ให้แก่เจ้าพนักงานที่แต่งกายไม่เรียบร้อยหรือมีอาการมึนเมาสุรา ไปปฏิบัติหน้าที่โดยเด็ดขาด และต้องรายงานให้หัวหน้างานรักษาการณ์ หรือ เวรผู้ใหญ่ แล้วแต่กรณีทราบเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

2) จัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน อาทิ วิทยุสื่อสาร และสัญญาณแจ้งเหตุไฟฉาย แรงเทียนสูง กล้องส่องทางไกล พัดลม และยากันยุง เป็นต้น ให้แก่เจ้าหน้าที่ที่จะปฏิบัติหน้าที่เวรป้อมรักษาการณ์บนกำแพง

3) ตรวจค้นตัวเจ้าหน้าที่เวรป้อมรักษาการณ์บนกำแพง ก่อนที่จะขึ้นไปปฏิบัติหน้าที่บนป้อมทุกครั้ง

4) ปิดล็อคกุญแจประตูป้อมจากภายนอกให้เรียบร้อย

17. กรณีที่เรือนจำไม่มีป้อมรักษาการณ์บนกำแพง ให้ฝ่ายรักษาการณ์จัดเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ดูแลบริเวณแนวรอบกำแพงภายนอก โดยให้มีหน้าที่ ดังนี้

1) ตรวจตราความเรียบร้อยบริเวณพื้นที่แนวกำแพงเรือนจำด้านนอก และเฝ้าระวังมิให้บุคคลภายนอก ทำอันตรายรั้วหรือกำแพง โยนสิ่งของเข้ามาภายในเรือนจำ หรือติดต่อกับผู้ต้องขังภายในเรือนจำด้วยวิธีการใด

2) กรณีมีข้อสงสัยหรือมีเหตุการณ์ผิดปกติให้ส่งสัญญาณแจ้งเหตุด้วยการเป่านกหวีดและวิทยุสื่อสารรายงานผู้บังคับบัญชาทราบโดยทันที

มาตรการปฏิบัติหน้าที่ประจำวันของเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ

เจ้าหน้าที่ประตูเรือนจำ

1. รับผิดชอบการเปิดและปิดประตูเรือนจำ
2. ตรวจสอบบุคคลผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าไปภายในเรือนจำ
3. ตรวจตรายานพาหนะ และสิ่งของที่จะเข้าไปภายในและออกจากเรือนจำ
4. รายงานเหตุการณ์ระหว่างปฏิบัติหน้าที่ให้ผู้บังคับบัญชาทราบเมื่อมาตรวจ
5. ต้องปิดประตูเรือนจำและล็อคกุญแจตลอดเวลา
6. การเปิดหรือปิดประตูแต่ละครั้ง ต้องกระทำครั้งละประตูเท่านั้น เมื่อเปิดประตูใดแล้วต้องปิด และล็อคกุญแจประตูนั้นให้เป็นที่เรียบร้อยก่อน จึงจะไขเปิดประตูถัดไปได้
7. ก่อนเปิดประตูเรือนจำทุกครั้ง ต้องตรวจสอบที่ช่องประตูจนแน่ใจว่าปลอดภัย จึงจะเปิดได้
8. ต้องระมัดระวังการเปิดปิดประตูในขณะที่มีผู้ต้องขังพลุกพล่านอยู่บริเวณประตูหรือใกล้ประตูในช่วงนอกเวลาปฏิบัติหน้าที่ราชการ และในยามวิกาล
9. ต้องตรวจสอบเอกสารการอนุญาตให้บุคคลนั้น ๆ เข้าไปภายในเรือนจำ

10. ห้ามปล่อยให้บุคคลใด ๆ ที่ไม่ได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทน เข้าไปภายในเรือนจำโดยเด็ดขาด

11. ห้ามปล่อยให้เจ้าหน้าที่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานภายในเรือนจำเข้าไปในเรือนจำ ยกเว้นจะได้รับอนุญาตจากหัวหน้าฝ่ายควบคุมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่แทน

12. ต้องมีสมุดทะเบียนควบคุมการเข้าและออกเรือนจำสำหรับ เจ้าหน้าที่ ผู้ต้องขัง บุคคลภายนอก และยานพาหนะ แยกไว้ต่างหากจากกัน

13. ต้องให้บุคคลที่จะผ่านเข้าและออกเรือนจำทุกคน ลงลายมือชื่อ เวลาเข้า และเมื่อออกต้องลงลายมือชื่อ เวลาออก ด้วยตนเองในสมุดทะเบียนทุกครั้ง และเจ้าหน้าที่ประตูต้องลงชื่อกำกับการเข้าและออกทุกครั้ง

14. กรณีเป็นผู้ต้องขังที่จะผ่านเข้าออก ต้องให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบนำผู้ต้องขังเข้าออกเป็นผู้เขียนรายชื่อผู้ต้องขัง พร้อมทั้งลงเวลาเข้าหรือเวลาออก และเจ้าหน้าที่ประตูต้องลงชื่อกำกับการเข้าและออกทุกครั้ง

15. ก่อนทำการตรวจค้น ต้องแจ้งให้บุคคลที่จะเข้าไปภายในเรือนจำรับทราบในเรื่องเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม และสิ่งของไม่อนุญาต ที่บุคคลนั้น ๆ อาจนำติดตัวมา โดยให้ฝากไว้ในที่ที่จัดไว้ พร้อมทั้งชี้แจงกรณีหากมีการฝ่าฝืนหรือตรวจพบในภายหลังเมื่อเข้าไปภายในเรือนจำแล้วจะถูกสอบสวนและดำเนินคดีทางอาญา

16. ต้องทำการตรวจค้นบุคคลที่จะเข้าไปภายในเรือนจำทุกคน กรณีเป็นหญิงให้เจ้าหน้าที่หญิงเป็นผู้ตรวจค้น หากไม่มีเจ้าหน้าที่หญิง ให้แจ้งให้บุคคลนั้น ๆ แสดงสิ่งของให้เจ้าหน้าที่ตรวจด้วยตัวเอง

17. ต้องแจกบัตรอนุญาตให้แก่บุคคลภายนอกที่เข้าไปภายในเรือนจำ โดยให้ติดไว้ที่หน้าอกหรือที่ซึ่งสังเกตได้อย่างชัดเจน

18. กรณีเป็นผู้ต้องขังจ่ายนอกและออกทำงานสาธารณะ ห้ามมิให้นำสิ่งของใด ๆ ออกไปหรือเข้ามาภายในเรือนจำโดยเด็ดขาด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากหัวหน้าฝ่ายควบคุม

19. ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ต้องทราบโดยตลอดว่า ณ เวลานั้น ยังมีบุคคลภายนอกจำนวนเท่าใดที่ยังอยู่ในพื้นที่ภายในของเรือนจำ

20. ห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ที่ไม่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ประตูเรือนจำเปิดหรือปิดประตูเรือนจำโดยเด็ดขาด

21. ห้ามใช้ผู้ต้องขังเป็นผู้เปิดหรือปิดประตูเรือนจำโดยเด็ดขาด

22. หากบุคคลภายนอกปฏิเสธที่จะให้ตรวจค้น หรือไม่ยอมให้ความร่วมมือตามขั้นตอนและระเบียบวิธีปฏิบัติ โดยเฉพาะที่เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่จากหน่วยงานอื่น ๆ ให้เจ้าหน้าที่ประตูแจ้งผู้บังคับบัญชาทราบเพื่อดำเนินการโดยทันที ห้ามมิให้อนุญาตบุคคลเหล่านั้นเข้าเรือนจำเด็ดขาด

23. เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องเข้ามาดูแลและชี้แจงทำความเข้าใจกับบุคคลภายนอกตาม ข้อ 22. เพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่ประตูต้องเผชิญกับสภาการณ์ดังกล่าว

24. เรือนจำต้องปิดป้ายประกาศเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้ามและไม่อนุญาตให้ชัดเจนบริเวณหน้าประตูเรือนจำ รวมถึงป้ายชี้แจงกรณีหากฝ่าฝืนจะถูกสอบสวนและดำเนินคดีทางอาญา

25. เรือนจำต้องจัดที่เก็บของหรือฝากของ ที่มีกุญแจปิดล็อคเรียบร้อย ไว้ภายนอกบริเวณประตูเรือนจำหรือบริเวณระหว่างประตู 1 และ 2 สำหรับเจ้าหน้าที่หรือบุคคลภายนอก พร้อมกับจัดทำหลักฐานการรับฝากเพื่อป้องกันการสูญหาย (กรมราชทัณฑ์, 2558, หน้า 1-30)

2.4 บริบทของพื้นที่ที่ศึกษา

เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ หมู่ที่ 7 ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม สร้างขึ้นก่อน พ.ศ. 2440 ปัจจุบันมีอายุกว่า 106 ปี แต่เดิมตั้งอยู่ตรงข้ามวัดเสมาเมือง ต.ในเมือง จ.นครศรีธรรมราช มีกำแพงกั้นด้วยไม้ใหญ่ทั้งลำ มีผู้คุมชื่อว่านายเล็ก ชาวบ้านทั่วไปเรียกว่า "ตะรางนายเล็ก" ในปี พ.ศ. 2440 ได้ย้ายไปสร้างใหม่ที่บริเวณป้อมกำแพงเมืองด้านทิศเหนือ เรียกว่า เรือนจำประจำเมืองนครศรีธรรมราช มีพะทำมะรงชื่อว่า นายคล้าย (ไม่ทราบนามสกุล) แต่ด้วยเหตุที่ตั้งของเรือนจำฯ ไม่สะดวกแก่การสัญจรของราษฎร ในปี พ.ศ. 2452 จึงได้ย้ายไปสร้างใหม่ที่บริเวณตรงข้ามหน้าวัดพระคลัง (ที่ทำการของเรือนจำเดิม) เป็นกำแพงก่อด้วยอิฐที่รื้อมาจากกำแพงเมืองนครศรีธรรมราช ฉาบปูนทั้งด้านนอกด้านในมีความสูงประมาณ 6 ศอก มีป้อมรักษาการ 4 ป้อม ตามมุมกำแพง 4 ทิศ ภายในเรือนจำฯ มีเนื้อที่ 18 ไร่ 2 งาน 26 ตารางวา พะทำมะรงของเรือนจำฯ แห่งนี้ คือ ขุนพัฒน์อาญา หมื่นรุกขไพรี หลวงพิสัยฯ หลวงจารุฯ และหลวงสมุทณอัษฎงค์ ตามลำดับ พร้อมทั้งได้ก่อสร้างป้อมรักษาการณ์เพิ่มขึ้นอีก 1 ป้อม และเสริมกำแพงให้สูงขึ้นอีก 2 ศอก ด้วย

ในปี พ.ศ. 2494 กรมราชทัณฑ์ ได้ยกฐานะขึ้นเป็นเรือนจำกลางประจำเขตนครศรีธรรมราช มีผู้บังคับบัญชาตำแหน่ง ผู้บัญชาการเรือนจำ ในปี พ.ศ. 2503 กรมราชทัณฑ์ ได้กำหนดให้เปลี่ยนชื่อเป็นเรือนจำเขตนครศรีธรรมราช ในปี พ.ศ. 2516 ก็ได้กำหนดให้เปลี่ยนชื่อใหม่อีกครั้งเป็น "เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช"

เนื่องจากที่ตั้งของเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช (แห่งเดิม) อยู่ใจกลางเมือง ติดถนนราชดำเนิน มีพื้นที่ภายในคับแคบ ไม่สามารถรองรับจำนวนเพิ่มอย่างรวดเร็วของผู้ต้องขังได้ กอปรกับมีอายุการใช้งานยาวนานถึง 92 ปี (พ.ศ. 2452-2544) ทำให้ไม่เหมาะสมกับการควบคุมและปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามหลักทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์ จึงขอใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ "ห้วยพระ" ม.7 ต.นาพรุ อ.พระพรหม จ.นครศรีธรรมราช ก่อตั้งเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช (ปัจจุบัน)

สภาพลักษณะทางกายภาพของเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

1. ภูมิประเทศของเรือนจำกลางนครศรีธรรมราชปัจจุบัน ตั้งอยู่เลขที่ 102 ม.7 ต.นาพรุ อ.พระพรหม จ.นครศรีธรรมราช

2. ขนาดเนื้อที่ทั้งหมด 329 ไร่ 54 ตารางวา แบ่งเป็นพื้นที่ภายในเรือนจำฯ 62 ไร่ 1 งาน 2 ตารางวา ซึ่งมีสิ่งปลูกสร้างประกอบด้วย บ้านพักข้าราชการ 6 หลัง อาคารชุด 6 หลัง จำนวน 168 หน่วย และอาคารที่ทำการและบ้านพักเจ้าหน้าที่ของสถานที่ควบคุมตัวระหว่างรอตรวจพิสูจน์ผู้ติดยาเสพติดอีกส่วนหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีเนื้อที่ออยู่ในความรับผิดชอบดูแลอีก 2 แห่ง คือที่ดินที่เป็นที่ตั้งทัณฑสถานเปิดเขาหมาก อ.ร่อนพิบูล จ.นครศรีธรรมราช ระยะทางจากเรือนจำฯ 21 กม. มีพื้นที่ 98 ไร่ 2 งาน และที่ดินที่เป็นที่ตั้งบ้านพักข้าราชการ (เรือนจำแห่งเดิม) อยู่ใน ต.โพธิ์เสด็จ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช ซึ่งมีพื้นที่ 16 ไร่ 30 ตารางวา

3. ระบบความมั่นคงของเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช มีกำแพงคอนกรีตเสริมใยเหล็กสูง 7 เมตร ความยาวโดยรอบเรือนจำฯ 1365 เมตร มีป้อมรักษาการบนแนวสันกำแพง 3 ป้อม ภายในแบ่งพื้นที่ออกเป็น 8 แดน แต่ละแดนมีกำแพงคอนกรีตเสริมเหล็ก สูง 5 เมตร เป็นเขตกั้นอีกชั้นหนึ่ง บริเวณแนวสันกำแพงติดตั้งระบบสายไฟฟ้าแรงสูงและลวดหนามหีบเพลง, ระบบสัญญาณเตือนภัยรอบบริเวณ, ระบบตรวจจับความเคลื่อนไหว, และติดตั้งกล้องวงจรปิดโทรทัศน์ตามจุดต่าง ๆ อีก 239 ตัว

ปัจจุบัน เรือนจำกลางจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งการควบคุมดูแลออกเป็น 8 แดน คือ แดน 1 แดนสูทกรรม แดน 2 แดนการศึกษา แดน 3 แดนควบคุม 3 แดน 4 แดนควบคุม 4 แดน 5 แดนแดนควบคุม 5 แดน 6 แดนควบคุม 6 แดน 7 สถานพยาบาล และ แดน 8 แดนควบคุมหญิง ซึ่งแดน 1-7 เป็นแดนที่มีคุมขังเฉพาะผู้ต้องขังชายเท่านั้น โดยมีผู้ต้องขังอยู่ในการควบคุมทั้งสิ้น 7,389 คน เป็นผู้ต้องขังชาย จำนวน 6,270 คน ผู้ต้องขังหญิง จำนวน 1,119 คน ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังเป็นผู้ต้องขังจากคดีความผิดเกี่ยวกับคดี พ.ร.บ.ยาเสพติด จำนวน 5,044 คน รองลงมาได้แก่ คดีความผิดต่อชีวิต/ร่างกาย จำนวน 1,448 คน คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ จำนวน 226 คน คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ จำนวน 376 คน คดีอื่น ๆ จำนวน 278 คน และ ต่างชาติ 17 คน (เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช, ข้อมูล ณ วันที่ 24 พ.ค. 2562)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระอธิการทองหนัก กตสาโร (2562, หน้า 85-98) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ลักษณะขันติของพระโพธิสัตว์ในมหานิบาตชาดก การศึกษาวิจัยเรื่อง “ลักษณะขันติของพระโพธิสัตว์ในมหานิบาตชาดก” ผลการวิจัยพบว่า 1) ความหมายขันติในพระพุทธศาสนา ขันติในความหมายของพระพุทธศาสนาหมายถึง อดกลั้นต่อความทุกข์ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ เช่น อดทนต่อสภาพของปัจจัยความร้อนหรือความเย็น อดทนต่อความทุกขเวทนาของร่างกายเมื่อเจ็บป่วย อดทนต่อคำด่า คำดูหมิ่น และอดทนต่อความโลภ ความโกรธ ความหลง นั่นคือ ความอดทน อดกลั่น ต่อความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกาย และจิตใจ การระงับความต้องการทางใจของตนเพื่อไม่ได้ตามต้องประสงค์ รู้จักทนไว้เมื่อไม่ได้รับสิ่งที่ต้องการ ด้วยการรู้จักอดทน และอดกลั้นไม่แสดงอาการประพฤติที่ไม่ดีอันจะมีผลร้ายต่อตนเองและผู้อื่น และยังหมายถึง ความเข็มแข็งของจิตใจของบุคคลในการที่จะละทิ้งความชั่ว การกระทำความดี และทำจิตใจให้ผ่องใสอยู่เสมอ แม้จะกระทบกระทั่งในสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาก็ตามการรักษาปกติภาวะของตนไว้ได้ ไม่ว่าจะถูกกระทบกระทั่งด้วยสิ่งอันเป็นที่พึงปรารถนา หรือไม่พึงปรารถนาก็ตาม มีความมั่นคงหนักแน่นเหมือนแผ่นดิน ซึ่งไม่หวั่นไหว ไม่ว่าจะมีคนเทอะไรลงไป ของเสีย ของหอม ของสกปรกหรือของดีงามก็ตาม

2) ลักษณะขันติของพระโพธิสัตว์ในมหานิบาตชาดก ขันติในมหานิบาตชาดก ตั้งแต่เตมียชาดก-เวสสันดรชาดก โดยภาพรวมผู้วิจัยได้พบว่า ขันติที่ปรากฏในมหานิบาตชาดกแต่ละชาดก มีขันติปรากฏชัดเจน แต่บางชาดกก็อาศัยบริบทรอบข้างที่มีความเกี่ยวเนื่องถึงกัน ผู้วิจัยเองก็จับเอาประเด็นมาขยายเนื้อความมาวิเคราะห์ตามเนื้อเรื่อง ที่ปรากฏอยู่ในมหานิบาตชาดก ซึ่งจะสรุปดังต่อไปนี้ ขันติเป็นหลักธรรมสำคัญต่อชีวิตของพระโพธิสัตว์ทั้ง 10 พระองค์ ในเนื้อหาตั้งแต่ต้นเห็นได้ว่า พระโพธิสัตว์อาศัยหลักขันติเป็นลักษณะขันติธรรมดา ขันติอย่างกลาง ขันติอย่างสูงสุด ถึงขั้นเสียชีวิตทั้ง 3 อย่างนี้ปรากฏแทรกแซงอยู่ในเนื้อหาทั้งหมดของแต่ละเรื่อง ตัวอย่างเช่น พระสุวรรณสามที่ถูกยิงโดยลูกศรที่เสียชีวิตแล้ว แต่ด้วยบุญกุศลช่วยจึงฟื้นชีวิต ในขณะเดียวกันพระสุวรรณสามมีความอดทน ไม่กลัวเสียชีวิต แต่กลับเป็นห่วงบิดามารดานี้ แสดงว่าลักษณะขันติธรรมอย่างกลางอย่างสูงสุดจะอยู่ด้วยกันประคับประคองไม่ให้หลงสติ เป็นต้น ดังนั้นมนุษย์ทุกคนตั้งแต่ตัวเล็ก ๆ จำความจนถึงเติบโตขึ้นมาแต่ละช่วงวัยก็ต้องปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของแต่ละช่วง ไปมีหน้าที่การงานของแต่ละวัย ไม่ว่าจะเป็นวัยนักเรียนปฐม จนถึงระดับอุดมศึกษา วัยทำงานมีครอบครัวจนถึงวัยผู้สูงอายุ วัยแต่ละช่วงนี้กว่าจะผ่านมาได้จะต้องอาศัยธรรมจากพระโอษฐ์นั้นก็คือ ขันติ เป็นหลักธรรมที่ง่าย ๆ ในการดำรงชีวิตหรือเหมือนกับคนไม่มีกระดูก ไม่สามารถเดินไปได้ ขาดบางสิ่งบางอย่างไปก็ทำให้ชีวิตไม่ราบรื่น ถ้าพระโพธิสัตว์ขาดขันติ ก็ไม่สามารถจะบรรลุเป้าหมายได้ ถ้าต้องการพุทธภูมิต้องรออีกเป็นเวลานาน มนุษย์ที่มีขันติมาตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา เหมือนกับพระโพธิสัตว์ถือว่าเป็นที่ฝึกฝนมาโดยตลอดจึงทำให้ชีวิตมีความสุข ถึงแม้ว่าชีวิตในตอนต้นจะมีอุปสรรคมามากมายขัดขวาง ก็สามารถที่จะผลิต

เอาชนะได้ เหมือนกับชีวิตของพระโพธิสัตว์ในมหานิบาต ที่ผ่านอุปสรรคมามากมาย ที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น ขันติมีบทบาทสำคัญต่อพระโพธิสัตว์ทั้ง 10 พระองค์ ไม่ว่าพระองค์จะอยู่ที่ไหน เวลาไหน สถานการณ์อย่างไร ก็ไม่ขาดขันติ เอาขันติเป็นหลักในการใช้ชีวิต จะสุขหรือทุกข์อย่างไร เอาขันติแก้ปัญหา

3) เพื่อประยุกต์ใช้หลักขันติของพระโพธิสัตว์ในมหานิบาตชาดก การประยุกต์ใช้หลักขันติของพระโพธิสัตว์ในมหานิบาตชาดก เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถประยุกต์ใช้โดยการพิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้นในทุกวัน ๆ ในชีวิตประจำวันที่เรานั้นต้องพบเจอ ไม่ว่าจะเป็นด้านศาสนา การเมือง เศรษฐกิจ สังคม ที่มากระทบแก่ร่างกายและจิตใจของเราให้อ่อนแอและก่อเกิดเป็นความโลภ โกรธ หลง เป็นต้น เพราะโทษแห่งการขาดขันติบารมีนั้นสามารถสร้างความเดือดร้อนและเสียหายแก่ตนเองและผู้อื่น เช่น ความโทสะ ทำให้ทำร้ายร่างกายของผู้อื่นได้ เพราะขาดขันติ เป็นต้น เมื่อสามารถบำเพ็ญขันติบารมีธรรมได้แล้วก็จะได้รับประโยชน์ของขันติ 6 ประการกล่าว คือ 1) ทำให้เป็นคนหนักแน่น ไม่อ่อนแอ ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญชีวิตทุกชนิดได้ 2) ทำให้บุคคลมีมารยาทที่ดีงาม ไม่วู่วาม มักโกรธ 3) ความอดทนช่วยพัฒนาคนให้เป็นบัณฑิต เป็นคนมีเสน่ห์น่ารัก 4) ความอดทนเป็นบ่อเกิดของศีล สมาธิ และปัญญา 5) ความอดทนเป็นเครื่องมือตัดต้นเหตุของความชั่วทั้งหลาย 6) ความอดทนช่วยให้บุคคลประพฤติพรหมจรรย์บรรลุธรรมได้รวดเร็ว ดังเช่นที่ได้ปรากฏการบำเพ็ญขันติบารมีในชาดกของพระโพธิสัตว์ ผู้ปรารถนาที่จะเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตกาล และขันติของพระโพธิสัตว์เป็นคุณธรรมสำคัญประจำตัวปัจเจกบุคคลในการดำรงชีวิตทั้งเพื่อประโยชน์ชีวิตในปัจจุบันประโยชน์เบื้องหน้าและประโยชน์สูงสุดแห่งชีวิตตามลำดับแห่งการพัฒนาตนเองในพระพุทธศาสนาจากสิ่งที่ทำได้ง่ายไปสู่สิ่งที่ทำได้ยากขันติก็เช่นเดียวกันบุคคลใช้ขันติตั้งแต่ระดับสามัญในการดำรงชีวิตทางโลกเมื่อจะพัฒนาตนเองย่อมต้องอาศัยขันติที่ได้รับการฝึกฝนดีแล้ว เพื่อเป็นฐานในการเจริญคุณธรรมในระดับที่สูงขึ้นนอกจากจะเป็นประโยชน์ตนแล้วยังเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นด้วย เพราะคนที่รู้จักอดทนยับยั้ง ใจตนได้ จะไม่เบียดเบียนคนอื่นให้ได้รับความเดือดร้อน แต่จะเป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น จึงทำให้ตนเองและสังคมเป็นสุข

พระครูสุชาติ กาญจนวงศ์ (ชานนท์จาครโต) (2561, หน้า 13-22) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประยุกต์หลักขันติธรรมเพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุขการประยุกต์หลักขันติธรรมเพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุข ผลการศึกษาพบว่าขันติคือความอดทนอดกลั้นทางกายทางใจไม่ประพฤติล่วงละเมิดและแสดงกิริยาที่เหมาะสมขันตินับเป็นคุณธรรมสำคัญที่บุคคลควรนำมาประพฤติเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ดีงามประเภทของขันติธรรมมี 4 อย่างคือความอดทนต่อความลำบากความอดทนต่อทุกขเวทนาความอดทนต่อความเจ็บใจความอดทนต่ออำนาจกิเลสขันติในแง่ที่เป็นคุณธรรมสนับสนุนให้การดำรงชีวิตประจำวันบรรลุเป้าหมายขันตินับเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนในการดำรงชีวิตของบุคคลให้ประสบกับสิ่งที่ดีงามการประยุกต์หลักขันติธรรมในครอบครัวควรยึดหลัก 5 ประการของเบญจศีล-เบญจธรรมคือหลักประกันร่างกายหลักประกันทรัพย์สินหลักประกันครอบครัวหลักประกันสังคมและหลักประกันตนเอง 5 ข้อนี้เป็นกฎระเบียบและเป็นหลักประพฤติปฏิบัติขั้นพื้นฐานสำหรับมนุษย์ทุกคน

เมื่อนำหลักขันติธรรมมาเสริมสร้างครอบครัวและสังคมมาใช้ร่วมกับหลักพุทธธรรมในการบริหารประเทศแล้วจะทำให้เกิดความสุขสงบในประเทศได้

พระสวัสดิ์ จิตฺตทนฺโต (วงศ์ศิริ), พระครูวิจิตร ศีลาจาร, พระครูวิจิตร รัตนวัตร, สิทธิโชค ปาณะศรี และพระครูวิจิตร สาธุรส (2564, หน้า 501-50) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักขันติธรรมในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านเกาะสะบ้า ตำบลเกาะสะบ้า อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านเกาะสะบ้า ตำบลเกาะสะบ้า อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา พบว่า แนวทาง การดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านเกาะสะบ้า ตำบลเกาะสะบ้า อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา เป็นการดำเนิน ชีวิตที่มีความหลากหลายในด้านสังคม ศาสนา เศรษฐกิจ และการศึกษา 2) หลักขันติธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า เป็นหลักพุทธธรรมที่ว่าด้วยความอดทนต่อความลำบาก ความอดทนต่อทุกขเวทนา ความอดทนต่อความเจ็บและความอดทนต่ออำนาจกิเลส เพื่อพัฒนากาย วาจา และใจ ให้ฝ่าฟันปัญหา อุปสรรค ไปสู่จุดมุ่งหมาย และยังเป็นหลักธรรมที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างแท้จริง 3) การประยุกต์ใช้หลักขันติธรรมในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านเกาะสะบ้า ตำบลเกาะสะบ้า อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา พบว่า ชุมชนบ้านเกาะสะบ้าได้นำหลักขันติธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อปรับแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในด้านสังคม ด้านศาสนา ด้านเศรษฐกิจ และด้านการศึกษา จนทำให้ชุมชนบ้านเกาะสะบ้าเกิดความสงบสุข

พงศ์พัชรา สัมพันธรัตน์ และพระมหาทวี มหาปญฺโญ (2561, หน้า 147-163) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ขันติธรรม: หลักปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในอาเซียน จากการศึกษาสรุปได้ว่า สังคมอาเซียนที่สอดประสานความรักความอบอุ่นในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในท่ามกลางกระแสของการเปลี่ยนแปลงเพื่อสอดรับกับความเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อการอยู่ร่วมกันในอาเซียนให้เป็นอัตลักษณ์เดียวกันรวมกันเป็นหนึ่งเดียวโดยปราศจากปัญหาข้อขัดแย้งนั้น เห็นทีจะยาก แต่ก็น่าจะมีทางออกอยู่บ้าง ถ้าเราอยู่ร่วมกันในสังคมเดียวกัน ด้วยการให้อภัย ช่วยเหลือกัน ไม่กีดกัน ขวางกั้นทางด้านความมั่นคง การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา วัฒนธรรม และจารีตประเพณีที่แตกต่าง อยู่กันด้วยความรัก เป็นมิตรเป็นพี่น้อง อดทนอดกลั้นเพียรปฏิบัติดีด้วยความจริงใจต่อกัน สังคมอาเซียนก็คงน่าอยู่อยู่ด้วยความปรองดอง สันติสุขก็คงเกิดขึ้นเป็นแน่แท้การที่จะกระทำให้เกิดขันติธรรมขึ้นมาได้นั้นต้องมีสติสัมปชัญญะขันติธรรมมิใช่เป็นเพียงคุณธรรมที่ก่อประโยชน์แก่ผู้ประพฤติธรรมและสร้างความปรองดอง รักใคร่สามัคคีกันในกลุ่มมิตรประเทศอย่างเดียวเท่านั้น ในทางพระพุทธศาสนา หมายถึงการเพียรอดทนอดกลั้นซึ่งในแง่มุมหนึ่งในทางพระพุทธศาสนานั้นได้หมายความรวมไปถึง การเร่ง เพ่ง เพียรประพฤติปฏิบัติ เพื่อละความโลภ โกรธ หลง ปราศจากความยึดมั่นถือมั่นแห่งตัวตนเพื่อมุ่งตรงสู่ทางพ้นทุกข์คือพระนิพพานซึ่งอาเซียนจะรวมตัวกันสำเร็จไม่ได้หากขาดสันติภาพเพราะไม่เคยมีสันติภาพใดเกิดจากความรุนแรงและการแก่งแย่งกันจึงจำเป็นต้องพัฒนาสันติภาพให้ได้จึงจะรวมกลุ่มกันได้อย่างยั่งยืน ต้องมีการพัฒนาตนเองของแต่ละชาติ ผู้นำและพลเมืองในประชาคมอาเซียนของแต่ละชาติจะต้องพัฒนาความสามารถในการมีขันติ ยึดหลักความอดทนอดกลั้นคือหลักขันติธรรม เพื่อให้การอยู่

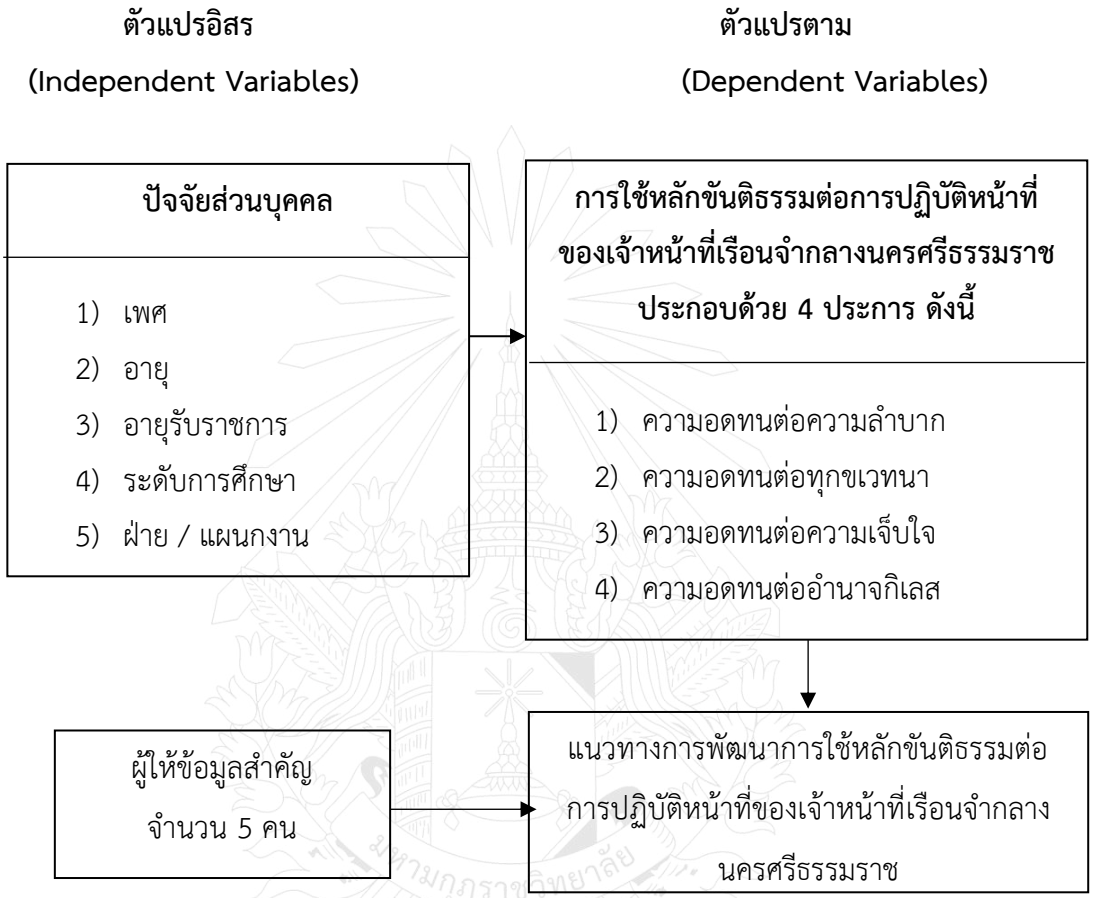
ร่วมกันได้อย่างราบรื่นปราศจากปัญหาด้วยความรักสามัคคี ปรองดองสมานฉันท์ ประนีประนอม รู้จักแบ่งปัน รู้จักการให้ ด้วยความอดทนอยู่ร่วมกันปฏิบัติดีต่อกันทั้งทางกาย วาจา ใจ ไม่ตกเป็นทาสของกิเลสตัณหา โลภ โกรธ หลง อดทนต่อปัญหาและแรงเสียดทานต่าง ๆ ขันติธรรมจึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการสมานสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ประชาคมอาเซียนอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขที่ยั่งยืน

นิมิตร พลเยี่ยม (2561, หน้า 572-585) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนาเพื่อบรรเทาความขัดแย้งและเพื่อสร้างความปรองดองของพระไพศาล วิสาโล มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาอยู่ 3 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของพระไพศาล วิสาโล ประการที่สอง เพื่อศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการบรรเทาความขัดแย้งและสร้างความปรองดอง และประการที่สาม เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำแนวคิดและหลักธรรมของพระไพศาล วิสาโล ไปใช้เพื่อบรรเทาความขัดแย้งและสร้างความปรองดอง ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของพระไพศาล วิสาโล คือ ไตรสิกขา, อนัจตา, คารวธรรม, สามัคคีธรรม, พรหมวิหาร 4, ปริหานิยธรรม, สารณียธรรม, สังคหวัตถุธรรม และราชสวัสดี 2) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาช่วยบรรเทาความขัดแย้งและสร้างความปรองดอง คือสันติวิธีและหลักธรรม 3) ปัญหาและอุปสรรคในการนำแนวคิดและหลักธรรมของพระไพศาล วิสาโล ไปใช้เพื่อบรรเทาความขัดแย้งและสร้างความปรองดอง คือกฎไตรลักษณ์

นฤมล ชีพดำรงสกุล (2561, หน้า 86-102) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความอดทนอดกลั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความอดทนอดกลั้นอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.657) 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม ที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความอดทนอดกลั้นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสา คัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม ที่มีระดับชั้นการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความอดทนอดกลั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสา คัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความอดทนอดกลั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม ที่มีสถานภาพสมรสของบิดามารดาต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความอดทนอดกลั้นไม่แตกต่างกัน 6) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม ที่มีการเป็นสมาชิกชมรมภายในโรงเรียนต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความอดทนอดกลั้นไม่แตกต่างกัน

2.6 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช โดยยึดหลักธรรมจากพระไตรปิฎก [ที.ปา.(ไทย) 11/210/170-171)] สามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง ดังได้นี้

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช” การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mix Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept-interview) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก หนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการวิจัยตามกระบวนการดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช จำนวน 224 คน (เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ข้อมูล ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2565)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

ได้แก่ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช จำนวน 224 คน (เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ข้อมูล ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2565) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543, หน้า 10) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 132 คน

3.1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ได้แก่ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง และเจ้าหน้าที่เรือนจำ รวม 5 คน

3.2 เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่าง เป็นการกำหนดกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เมื่อคำนวณหากลุ่มตัวอย่างได้มาจำนวน 132 คน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้แบบจับสลาก โดยการเขียนชื่อเจ้าหน้าที่ทุกคนใส่ลงในกล่อง หลังจากนั้นหยิบสลากทีละใบ เมื่อได้ตามจำนวนที่ต้องการแล้ว จึงทิ้งไป แล้วจึงหยิบสลากใบต่อไป จนได้กลุ่มประชากรครบตามจำนวนที่ต้องการ คือ 132 คน

วิธีเลือกตัวอย่างสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวม 5 คน ซึ่งประกอบด้วย

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายณรงค์ หนูคง	ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช
2	นายพูชนะ หิรัญรัตน์	ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง
3	นายธีโรจน์ โพธากาญ	ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง
4	นายศราวุธ รักษ์ยศ	ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง
5	นายวิระ สุขช่วย	เจ้าหน้าที่เรือนจำ

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยโดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ซึ่งได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

3.3.1 แบบสอบถาม

มีลักษณะคำถามแบบปลายปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ชุด มีรายละเอียดประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ อายุรับราชการ ระดับการศึกษา และ ฝ่าย / แผนกงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช เป็นแบบสอบถามลักษระปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 24 ข้อ ประกอบด้วย

1. ความอดทนต่อความลำบาก จำนวน 6 ข้อ
2. ความอดทนต่อทุกขเวทนา จำนวน 6 ข้อ
3. ความอดทนต่อความเจ็บใจ จำนวน 6 ข้อ
4. ความอดทนต่ออำนาจกิเลส จำนวน 6 ข้อ

โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดลิเคิร์ท (Likert) โดยกำหนดค่าต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5
มาก มีค่าเท่ากับ 4
ปานกลาง มีค่าเท่ากับ 3
น้อย มีค่าเท่ากับ 2
น้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 1

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

3.3.2 แบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

3.4 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.4.1 การศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช เพื่อรวบรวมเนื้อหาสาระจากการศึกษาค้นคว้าที่ได้มาดังกล่าวนำมากำหนดเป็นเป็นกรอบให้ตรงกับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม แล้วร่างแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

3.4.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย โดยใช้คำถาม 2 ประเภท คือ แบบปลายปิด (Close - ended Question) และแบบปลายเปิด (Open-ended Question) ประกอบกัน

ซึ่งเป็นการดัดแปลงเครื่องมือจากแบบสอบถามที่ได้เคยผ่านการตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability)

3.4.3 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจน เหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

3.4.4 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จ ความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหาเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และเหมาะสมของข้อคำถามนำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

1. นายณรงค์ หนูคง
   ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช
2. รองศาสตราจารย์ ดร.เดชชาติ ตรีทรัพย์
   รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
3. ดร.วชิรวิช อิทธิธนาศุภวิชญ์
   อาจารย์ประจำหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3.4.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: (IOC) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.66-1.00

3.4.6 ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอรับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และได้รับอนุมัติหนังสือรับรองจริยธรรมในมนุษย์ เลขที่ จว.217/2566 ลงวันที่ 25 มกราคม 2566

3.4.7 เมื่อผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องเสร็จแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ที่มิใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .886

3.4.8 นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3.4.9 นำผลจากการการเก็บข้อมูลที่ครบถ้วนมาวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพตามลำดับ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.2 แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบตามจำนวนที่กำหนดไว้

3.5.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง

3.5.4 เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว จำนวน 132 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 จึงตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล

3.5.5 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

3.5.6 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences : SPSS) มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.6.1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายลักษณะสถานภาพของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

3.6.2 วิเคราะห์การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

3.6.3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3.6.4 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยเรื่องนี้ มีสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.7.1 การหาค่าร้อยละ (Percentage)

สูตร :

$$P = \frac{X \times 100}{n}$$

P = ค่าร้อยละ

X = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.7.2 การหาค่าเฉลี่ย (Mean)

สูตร :

$\bar{x}$ = $\frac{\sum x}{n}$

$\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.7.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สูตร :

S = $\sqrt{\frac{n\sum fx^2-(\sum fx)^2}{n(n-1)}}$

S = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

$\sum fx$ = ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

มหามกุฏราชวิทยาลัย

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช เป็นการวิจัยเชิงผสานวิธี (Mixed Methods) โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ในเขตอำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 132 คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยายตามลำดับ ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

4.2 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

4.3 สรุปแนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

4.4 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ ดังนี้

$\overline{X}$ หมายถึง คะแนนค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. หมายถึง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

n หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 132 คน เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำมาแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	102	77.30
2. หญิง	30	22.70
อายุ		
1. 18-25 ปี	0	0.00
2. 26-33 ปี	35	26.50
3. 34-41 ปี	32	24.30
4. 42 ปีขึ้นไป	65	49.20
อายุรับราชการ		
1. ต่ำกว่า 5 ปี	19	14.40
2. 6-10 ปี	33	25.00
3. 11-15 ปี	30	22.70
4. 16-20 ปี	27	20.50
5. 20 ปีขึ้นไป	23	17.40
ระดับการศึกษา		
1. มัธยมศึกษา	0	0.00
2. อนุปริญญา / ปวส.	15	11.40
3. ปริญญาตรี	105	79.50
4. สูงกว่าปริญญาตรี	12	9.10

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ฝ่าย/แผนกที่สังกัด		
1. ส่วนบริหารงานทั่วไป	2	1.50
2. ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง	26	19.70
3. ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง	19	14.40
4. ส่วนทัณฑปฏิบัติ	25	18.90
5. ส่วนควบคุมและรักษาการณ์	60	45.50
โดยรวม	**132**	**100.00**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 77.30 และเป็นเพศหญิง จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 22.70

2. อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 42 ปีขึ้นไป จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 รองลงมาคือ อายุ 26-33 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50 และอายุ 34-41 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 24.30 ตามลำดับ

3. อายุรับราชการ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อายุรับราชการ 6-10 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาคือ อายุรับราชการ 11-15 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 22.70 อายุรับราชการ 16-20 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 อายุรับราชการ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 17.40 และอายุรับราชการต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 14.40 ตามลำดับ

4. ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 79.50 รองลงมาคือ ระดับการศึกษาอนุปริญญา / ปวส. จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 11.40 และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.10

5. ฝ่าย/แผนกที่สังกัด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ สังกัดส่วนควบคุมและรักษาการณ์ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50 รองลงมาคือ สังกัดส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70 สังกัดส่วนทัณฑปฏิบัติ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 18.90 สังกัดส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 14.40 และสังกัดส่วนบริหารงานทั่วไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 ตามลำดับ

4.2 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

การวิเคราะห์การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช โดยการหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช โดยรวมทุกด้าน

(n = 132)

ข้อ	การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\overline{X}$	S.D.	
1.	ด้านความอดทนต่อความลำบาก	4.21	0.78	มาก
2.	ด้านความอดทนต่อทุกขเวทนา	3.78	0.82	มาก
3.	ด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ	3.54	1.01	มาก
4.	ด้านความอดทนต่ออำนาจกิเลส	3.70	1.01	มาก
	โดยรวม	**3.81**	**0.91**	**มาก**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.81, S.D. = 0.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความอดทนต่อความลำบาก ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.21, S.D. = 0.78) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านความอดทนต่อทุกขเวทนา ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.78, S.D. = 0.82) อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.54, S.D. = 1.01) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ด้านความอดทนต่อความลำบาก

(n = 132)

ข้อ	ด้านความอดทนต่อความลำบาก	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\overline{X}$	S.D.	
1.	ท่านทุ่มเททั้งกายและใจในการทำงาน	4.39	0.67	มาก
2.	ท่านอดทนต่อการทำงานที่เสี่ยงอันตราย	4.13	0.82	มาก
3.	ท่านอดทนต่อการทำงานที่เหนื่อยกายและใจ	4.27	0.71	มาก
4.	ท่านอดทนต่อการให้บริการและควบคุมดูแลผู้ต้องขัง	4.14	0.76	มาก
5.	ท่านอดทนต่อการปฏิบัติตามระเบียบราชการ	4.27	0.70	มาก
6.	ท่านอดทนต่อการปฏิบัติงานที่มีลักษณะเข้าเวร	4.05	1.01	มาก
	โดยรวม	**4.21**	**0.78**	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ด้านความอดทนต่อความลำบาก ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.21, S.D. = 0.79) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หัวข้อท่านทุ่มเททั้งกายและใจในการทำงาน ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.39, S.D. = 0.67) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ หัวข้อท่านอดทนต่อการทำงานที่เหนื่อยกายและใจ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.27, S.D. = 0.71) อยู่ในระดับมาก และหัวข้อท่านอดทนต่อการปฏิบัติตามระเบียบราชการ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.27, S.D. = 0.70) อยู่ในระดับมาก และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หัวข้อท่านอดทนต่อการปฏิบัติงานที่มีลักษณะเข้าเวร ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.05, S.D. = 1.01) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ด้านความอดทนต่อทุกขเวทนา

(n = 132)

ข้อ	ด้านความอดทนต่อทุกขเวทนา	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\overline{X}$	S.D.	
1.	ท่านอดทนต่อการต้องลงโทษผู้ต้องขัง	3.79	0.80	มาก
2.	ท่านอดทนต่อความสูญเสียของผู้ต้องขัง	3.66	0.75	มาก
3.	ท่านอดทนต่อความเจ็บป่วยจากการทำงานได้	3.91	0.81	มาก
4.	ท่านอดทนต่อความโมโหผู้ต้องขัง	3.66	0.99	มาก
5.	ท่านอดทนต่อความเจ็บป่วยของผู้ต้องขัง	3.67	0.84	มาก
6.	ท่านอดทนต่อความไม่สะดวกสบายในที่ทำงานได้	3.99	0.72	มาก
	โดยรวม	**3.78**	**0.82**	**มาก**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ด้านความอดทนต่อทุกขเวทนา ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.78, S.D. = 0.82) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หัวข้อท่านอดทนต่อความไม่สะดวกสบายในที่ทำงานได้ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.99, S.D. = 0.72) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ หัวข้อท่านอดทนต่อความเจ็บป่วยจากการทำงานได้ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.91, S.D. = 0.81) อยู่ในระดับมาก และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หัวข้อท่านอดทนต่อความสูญเสียของผู้ต้องขัง ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.66, S.D. = 0.75) อยู่ในระดับมาก และหัวข้อท่านอดทนต่อความโมโหผู้ต้องขัง ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.66, S.D = 0.99) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ

(n = 132)

ข้อ	ด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\overline{X}$	S.D.	
1.	ท่านอดทนต่อคำดูถูกดูแคลนจากผู้ต้องขัง	3.39	1.12	มาก
2.	ท่านอดทนต่อคำใส่ร้ายจากเพื่อนร่วมงาน/ผู้ต้องขัง	3.39	1.09	มาก
3.	ท่านอดทนต่อการทะเลาะเบาะแว้งภายในเรือนจำ	3.57	0.90	มาก
4.	ท่านอดทนต่อคำเสียดสีจากเพื่อนร่วมงาน/ผู้ต้องขัง	3.39	1.11	มาก
5.	ท่านอดทนต่อการเลือกปฏิบัติของผู้บังคับบัญชา	3.56	0.97	มาก
6.	ท่านอดทนต่อการว่ากล่าวตักเตือนในการปฏิบัติหน้าที่	3.91	0.89	มาก
	โดยรวม	**3.54**	**1.01**	**มาก**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.54, S.D. = 1.01) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หัวข้อท่านอดทนต่อการว่ากล่าวตักเตือนในการปฏิบัติหน้าที่ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.91, S.D. = 0.89) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ หัวข้อท่านอดทนต่อการทะเลาะเบาะแว้งภายในเรือนจำ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.57, S.D. = 0.90) อยู่ในระดับมาก และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หัวข้อท่านอดทนต่อคำดูถูกดูแคลนจากผู้ต้อง ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.39, S.D. = 1.12) อยู่ในระดับมาก หัวข้อท่านอดทนต่อคำใส่ร้ายจากเพื่อนร่วมงาน/ผู้ต้องขัง ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.39, S.D. = 1.09) อยู่ในระดับมาก และหัวข้อท่านอดทนต่อคำเสียดสีจากเพื่อนร่วมงาน/ผู้ต้องขัง ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.39, S.D. = 1.11) อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ด้านความอดทนต่ออำนาจกิเลส

(n = 132)

ข้อ	ด้านความอดทนต่ออำนาจกิเลส	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		$\overline{X}$	S.D.	
1.	ท่านอดทนต่อการติดสินบนจากญาติ/ผู้ต้องขัง	4.23	1.01	มาก
2.	ท่านอดทนต่อการยั่วยุจากผู้ต้องขัง	3.61	1.12	มาก
3.	ท่านอดทนต่อระบบอุปถัมป์	3.55	1.03	มาก
4.	ท่านอดทนต่อการแบ่งผลประโยชน์ภายในเรือนจำ	3.72	0.94	มาก
5.	ท่านอดทนต่อการเลือกปฏิบัติกับผู้ต้องขัง	3.44	1.06	มาก
6.	ท่านอดทนต่อความอยากมีอยากได้จากหน่วยงาน	3.64	0.89	มาก
	โดยรวม	**3.70**	**1.01**	**มาก**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ด้านความอดทนต่ออำนาจกิเลส ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.70, S.D. = 1.01) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า หัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หัวข้อท่านอดทนต่อการติดสินบนจากญาติ/ผู้ต้องขัง ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 4.23, S.D. = 1.01) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ หัวข้อท่านอดทนต่อการแบ่งผลประโยชน์ภายในเรือนจำ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.72, S.D. = 0.94) อยู่ในระดับมาก และหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หัวข้อท่านอดทนต่อการเลือกปฏิบัติกับผู้ต้องขัง ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$ = 3.44, S.D. = 1.06) อยู่ในระดับมาก

4.3 สรุปแนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

มีผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นถึงแนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ดังต่อไปนี้

1. ด้านความอดทนต่อความลำบาก

- ฝึกจิตใจ ร่างกาย ให้อดทนต่อความไม่สะดวก ความลำบาก
- ให้มองความลำบากต่องานที่ทำ ให้เป็นเรื่องธรรมดา ไม่ว่างานใด ที่ใด ก็ต้องเจอความลำบาก แล้วค่อยหาทางแก้ไขปัญหา
- เรื่องนี้สำคัญที่ใจเรา ต้องฝึกใจเราให้เข้มแข็ง
- การปฏิบัติหน้าที่ภายในเรือนจำต้องมีขันติธรรมในการใช้ปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลา เพื่อให้การงานมีผลสำเร็จ
- ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด แม้จะมีความลำบากเกิดขึ้นบ้าง แต่นั่นคือหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตาม
- ฝึกความอดทนต่อความลำบาก ควบคุมตัวเอง
- การมองโลกตามความเป็นจริงว่ามนุษย์ทุกคนย่อมเกิดมาไม่เหมือนกัน อยู่ในฐานะแตกต่างกัน มีหน้าที่ไม่เหมือนกัน แต่ทุกคนสามารถทำหน้าที่ของคนอย่างมีความสุขได้ ด้วยการมองโลกอย่างธรรมดา
- ต้องอดทนในการอยู่เวรฯ โดยการหมั่นเดินตรวจ และถือเป็นการได้เดินออกกำลังกายไปด้วย
- อดทนต่อคำดุด่าของผู้ต้องขัง โดยการให้คำปรึกษาแก่ผู้ต้องขังให้เปลี่ยนความคิดขณะอยู่ในเรือนจำ

2. ด้านความอดทนต่อทุกขเวทนา

- ฝึกจิตใจ ร่างกายให้อดทนกับความทุกขเวทนา
- ทุกขเวทนา เป็นเรื่องธรรมดา ที่ทุกคนต้องพบเจอ ปล่อยวาง แล้วจะชิน
- ให้คิดเรื่องทุกขเวทนา ให้เป็นเรื่องธรรมดา
- ทุกขเวทนาเป็นธรรมดาของมนุษย์ จะต้องรู้เท่าทันและมีความอดทนเพื่อการดำเนินชีวิตที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่
- ใช้สติและความอดทนในการปฏิบัติหน้าที่
- ฝึกความอดทนต่อทุกขเวทนา
- ตามธรรมดา มนุษย์ทุกคนย่อมมีความทุกข์ ความสุข ทุกความสุขและความทุกข์ที่เกิดขึ้นกับชีวิตของคนเราเป็นเรื่องปกติ แต่ความทุกข์ที่เกิดขึ้นทางใจ คนเราสามารถหลีกเลี่ยงได้ด้วยการใช้หลักธรรมนำทางในการดำเนินชีวิต เช่น หลีกเลี่ยงความโลภ ความโกรธ ความหลง

- อดทนขณะอยู่เวรรักษาการณ์กลางคืน จะต้องมองโลกในแง่ดี คือถือว่าการอยู่เวรรักษาการณ์เป็นการซักซ้อมหาความรู้ หาหนังสือมาอ่านเพื่อเสริมความรู้ในการทำงาน ให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไปอีก

3. ด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ

- ให้คิดเสียว่าไม่มีใคร หรือสิ่งใดในโลกนี้จะทำให้เราถูกใจ พอใจได้ทุกเรื่อง มองข้ามมันเสียบ้าง

- ไม่ต้องไปใส่ใจกับเรื่อง หรือเหตุการณ์ที่ทำให้เราไม่สบายใจ

- มีความอดทนต่อความเจ็บใจ โดยการต้องรู้จักปล่อยวาง ต้องมีสติ ต้องเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์

- ตั้งใจทำงานไม่เชื่อในสิ่งที่ผู้อื่นพูดมากเกินไป และยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน

- ฝึกความอดทนต่อความเจ็บใจ ควบคุมตัวเอง

- ความเจ็บใจเกิดจากความไม่สมหวังตามที่ใจปรารถนา การปล่อยวางและการมองโลกตามความเป็นจริง การวางเฉย การใช้ความเมตตา และการเข้าใจธรรมชาติธรรมดาของสิ่งทั้งหลายสามารถทำให้คนเราไม่เกิดความเจ็บใจได้

- อดทนต่อคำด่าของผู้ต้องขัง จะต้องถือคำ ๆ นั้นให้กลายเป็นกำลังใจที่จะต่อสู้ และนำคำสอนมาสอนผู้ต้องหาให้เป็นคนดีให้ได้

4. ด้านความอดทนต่ออำนาจกิเลส

- ใช้หลักธรรม ฝึกอบรมจิตใจ

- เรื่องกิเลส เป็นเรื่องที่ขจัดมันยาก บางเรื่องขจัดได้ บางเรื่องขจัดไม่ได้ ฉะนั้นต้องปรับแนวคิด วิธีคิด และค่อย ๆ คิด อย่าให้ความคิดรวดเร็วตามอำนาจกิเลส

- ต้องฝึกจิตให้นิ่ง คิดตามแต่อย่าไปหลงตามอำนาจกิเลส

- กิเลสต่าง ๆ สิ่งยั่วยุมีมากมายในรูปแบบต่าง ๆ กัน ความอดทน ความแน่วแน่ และรู้จักยับยั้ง ตัดกิเลส มีความอดทนให้มากที่สุด

- ปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

- ฝึกความอดทนต่ออำนาจกิเลส ควบคุมตัวเอง

- ความพอใจในสิ่งที่ตนมี การใช้ชีวิตอย่างพอดีตามธรรมดา และการลดความโลภ ความโกรธ ความหลง ย่อมทำให้ลดอำนาจของกิเลสทั้งหลายได้

- อดทนต่อความอยากมีอยากได้ โดยการใช้ธรรมะเข้ามาช่วยให้รู้จักปล่อยวางสิ่งของรอบตัวมีแล้วดับไป ควรมีความพอใจในสิ่งที่ตนมี

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เรื่อง การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ในประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช โดยใช้วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณาแล้วบรรยาย (Descriptive) ให้เหตุผลสรุปประเด็นใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความอดทนต่อความลำบาก 2) ความอดทนต่อทุกขเวทนา 3) ความอดทนต่อความเจ็บใจ และ 4) ความอดทนต่ออำนาจกิเลส ดังนี้

4.4.1 รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ให้สัมภาษณ์ 5 ท่าน ดังนี้

1. นายณรงค์ หนูคง	ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช
2. นายพูชนะ หิรัญรัตน์	ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง
3. นายธีโรจน์ โพธากาญ	ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง
4. นายศราวุธ รักษ์ยศ	ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง
5. นายวิระ สุขช่วย	เจ้าหน้าที่เรือนจำ

4.4.2 ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

1. การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชตามหลักความอดทนต่อความลำบาก ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไร

ท่านที่ 1 นายณรงค์ หนูคง ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ตามหลักความอดทนต่อความลำบาก ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอดทน มุ่งปฏิบัติหน้าที่ตามป้าหมายที่ได้วางไว้ อดทนต่อสิ่งเร้ารอบตัว อย่าให้มากระทบกับการปฏิบัติงาน

ท่านที่ 2 นายพูชนะ หิรัญรัตน์ ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ตามหลักความอดทนต่อความลำบาก ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้แล้วเสร็จ ไม่ว่าจะเจอกับความลำบากหรืออุปสรรคใด ๆ ไม่ละทิ้งงานระหว่างการปฏิบัติหน้าที่

ท่านที่ 3 นายธีโรจน์ โพธากาญ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอดทนต่อความลำบาก อดทนกับความเหน็ดเหนื่อย หิวกระหาย หรือบางครั้งอาจต้องมีการปฏิบัติหน้าที่กลางแดดร้อน ๆ ก็ต้องอดทน เพื่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายประสบผลสำเร็จ

ท่านที่ 4 นายศราวุธ รักษ์ยศ ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ตามหลักความอดทนต่อความลำบากนั้น ต้องรับคำสั่ง และปฏิบัติตามหน้าที่อย่างเคร่งครัด ไม่ว่าหน้าที่ที่ได้รับจะมีความยากลำบากเพียงใด ก็ต้องอดทนและฝ่าฟันไปให้ได้

ท่านที่ 5 นายวิระ สุขช่วย นักทัณฑวิทยา ชำนาญการ สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอดทนต่อความลำบาก บางครั้งต้องมีการผลัดเปลี่ยนกันเข้าเวรยาม ต้องอดทนกับความง่วงและยุงที่มารบกวน แต่ก็ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายให้สมบูรณ์

สรุปได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชนั้น จำเป็นต้องนำหลักความอดทนต่อความลำบากมาใช้ในการทำงานด้วย เนื่องจากในระหว่างการปฏิบัติงานอาจจะได้รับความลำบาก เหน็ดเหนื่อย หิวกระหาย หรือ ถูกแดด ลม ฝน กระทบตัวได้ หรือในเวลาที่มีเวรยามก็จะต้องเจอกับยุง ความง่วง ย่อมได้รับความลำบาก นานับประการ คนที่ไม่มีขันติ เมื่อเผชิญกับความลำบากตรากตรำ มักจะทอดทิ้งการงานเสีย เป็นคนไม่สู้งานทำให้งานที่ได้ไม่มีคุณภาพ แต่ผู้มีขันติย่อมอดทนต่อสิ่งเหล่านี้ กัดฟันทนทำงานของตนให้สำเร็จ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

2. การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชตาม<u>หลักความอดทนต่อทุกขเวทนา</u> ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไร

ท่านที่ 1 นายณรงค์ หนูคง ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ต้องอดทนกับความเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ หากการเจ็บป่วยนั้นไม่ได้หนักหนาคนมีผลกระทบกันการปฏิบัติงาน

ท่านที่ 2 นายพูชนะ หิรัญรัตน์ ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ต้องมีความอดทนต่อทุกขเวทนา ไม่ว่าจะเป็นจากทางกาย หรือทางใจ หากสิ่งเหล่านั้นยังอยู่ในระดับที่อดทนได้ ก็ควรอดทน ไม่ใช่ว่าอยู่ในระดับที่ไม่มาก แต่แสดงออกว่ามาก อันนี้เรียกว่าไม่มีความอดทนต่อทุกขเวทนา

ท่านที่ 3 นายธีโรจน์ โพธากาญ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชนั้น จำเป็นต้องมีความอดทนต่อทุกขเวทนา ไม่ว่าจะเกิดทุกขเวทนาอะไรกับตัวอยู่ ต้องอดทนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความปกติ ไม่เอาอารมณ์หงุดหงิดมากระทบคนรอบข้าง

ท่านที่ 4 นายศราวุธ รักษ์ยศ ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ต้องอดทนต่อทุกขเวทนาได้ ไม่ทำให้งานที่ได้รับมอบหมายเสียหาย และไม่ทำให้ทุกขเวทนาที่เกิดขึ้นไปกระทบกับคนอื่น ๆ ด้วย

ท่านที่ 5 นายวิระ สุขช่วย นักทัณฑวิทยา ชำนาญการ สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ควรมีความอดทนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้เสร็จสิ้น สมบูรณ์ แต่หากทุกขเวทนานั้นมีมากเกินกว่าจะอดทนได้ ก็ความสะสางงานหรือหาคนมารับผิดชอบภาระหน้าที่แทนตน ให้เสร็จเสียก่อน

สรุปได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ต้องทนต่อทุกขเวทนาอันเกิดจากการเจ็บไข้ได้ป่วย คนที่ขาดขันติเมื่อถึงคราวเจ็บไข้ได้ป่วย มักจะแสดงมารยาทอันไม่สมควรออกมา เช่น เจ็บป่วยไม่มากแต่แสดงออกมาว่าป่วยมาก เพื่อหลีกเลี่ยงการปฏิบัติหน้าที่ หรือบางคนความไม่สบายตัวจากการเจ็บป่วย ทำให้เป็นคนโมโหง่าย ปฏิบัติหน้าได้ไม่เต็มที่ ก็มีแต่ผู้มีขันติย่อมรู้จักอดกลั้นทนทานไม่ปล่อยตัวให้เสีย หรือตกไปในทางชั่วดังกล่าวนั้น

3. การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชตามหลักความอดทนต่อความเจ็บใจ ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไร

ท่านที่ 1 นายณรงค์ หนูคง ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชจะต้องมีความอนทนต่อความเจ็บใจให้ได้มากที่สุด เพราะต้องอดทนกับงาน ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ญาติผู้ต้องขัง และผู้ต้องขัง ทุกส่วนล้วนมีผลกระทบกันงานทั้งสิ้น จึงควรมีความอดทนไม่ว่ามีเหตุการณ์ใดที่ทำให้เกิดความเจ็บใจเกิดขึ้น

ท่านที่ 2 นายพูชนะ หิรัญรัตน์ ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชต้องเจอกับผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นคนหมู่มาก มีทั้งที่นิสัยดี และนิสัยไม่ดี อาจจะโดนด่าบ้างในบางครั้ง เจ้าหน้าที่จึงควรนำหลักความอดทนต่อความเจ็บใจ มาใช้ในการปฏิบัติงานเสมอ

ท่านที่ 3 นายธีโรจน์ โพธากาญ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกัน เป็นหมู่คณะ บุคคลผู้อยู่ร่วมกันเช่นนี้ บางครั้งอาจมีความกระทบกระทั่งกัน ทะเลาะวิวาทบาดหมางกันบ้าง ถ้าหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งขาดความอดทนแล้ว ความทะเลาะวิวาทบาดหมาง ก็จะแตกแยกแผ่ขยายกว้างออกไป จนทำให้เสียหน้าที่การงานได้

ท่านที่ 4 นายศราวุธ รักษ์ยศ ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชนั้นต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับคนหลายฝ่าย และมีกฎระเบียบการปฏิบัติที่ชัดเจน บางครั้งทำให้คนที่

ไม่เข้าใจถึงกฎระเบียบที่เคร่งครัดนั้น ก็อาจมีการแสดงออกมาด้วยความไม่พอใจ และอาจมีการใช้คำพูดแรง ๆ ได้ จึงควรมีความอดทนต่อความเจ็บใจมาใช้ด้วย

ท่านที่ 5 นายวิระ สุขช่วย นักทัณฑวิทยา ชำนาญการ สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช หลักความอดทนต่อความเจ็บใจ ถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น เราก็จะมีสติที่จะแก้ไขปัญหา ไม่เอาความเจ็บใจนั้นมาทำให้อารมณ์ขุ่นมัวไปด้วย

สรุปได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช จำเป็นต้องใช้หลักความอดทนต่อความเจ็บใจมากที่สุด ในการปฏิบัติงานนั้นจะต้องอดทนต่อความโกรธที่มากระทบกระทั่ง เพราะบุคคลทุกคน จะอยู่คนเดียวลำพังไม่ได้ ต้องอาศัยอยู่ร่วมกัน เป็นหมู่คณะเป็นครอบครัว ตลอดถึงเป็นประเทศชาติ บุคคลผู้อยู่ร่วมกันเช่นนี้ บางครั้งอาจมีความกระทบกระทั่งกันทะเลาะวิวาทบาดหมางกันบ้าง เพราะต่างก็มีกิเลสอยู่ด้วยกันทั้งนั้น ถ้าหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งขาดความอดทนแล้ว ความทะเลาะวิวาทบาดหมาง ก็จะแตกแยกแผ่ขยายกว้างออกไป จนทำให้เสียหน้าที่การงานได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ ประโยชน์สุขก็จะไม่เกิดขึ้น และอีกเหตุผลหนึ่ง ในการปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ต้องเจอกับผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นคนหมู่มาก มีทั้งที่นิสัยดี และนิสัยไม่ดี อาจจะโดนด่าบ้างในบางครั้งที่ผู้ต้องขังไม่เห็นด้วยกับกฎระเบียบต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องใช้ตามหลักความอดทนต่อความเจ็บใจมาใช้ในการปฏิบัติงานให้มากที่สุด

4. การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชตามหลักความอดทนต่ออำนาจกิเลส ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไร

ท่านที่ 1 นายณรงค์ หนูคง ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรง อย่าให้อำนาจกิเลสมาครอบงำ จนทำให้เสียระบบได้

ท่านที่ 2 นายพูชนะ หิรัญรัตน์ ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า กิเลส คือการอยากได้อยากมีเกินกว่าที่ควรจะได้ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชในบางครั้งอาจมีคนมาเสนอให้ทำผิดกฎระเบียบเพื่อแลกกับสิ่งตอบแทน หากไม่อดทนกับกิเลสแล้ว ก็จะทำในสิ่งที่ผิดได้โดยง่าย

ท่านที่ 3 นายธีโรจน์ โพธากาญ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ต้องใช้ความอดทนต่ออำนาจกิเลสมาประกอบกับการปฏิบัติงานอย่างสูงสุด อย่าให้กิเลสมามีอำนาจต่อตัวเรา

ท่านที่ 4 นายศราวุธ รักษ์ยศ ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ในบางครั้งอาจมีผู้ต้องขังต้องการสิ่งที่ผิดกฎระเบียบเรือนจำ ทำให้มีการเสนอข้อแลกเปลี่ยนที่น่าสนใจให้กับเจ้าหน้าที่ ทางเจ้าหน้าที่จึงควรมีความอดทนต่ออำนาจกิเลส อย่าให้อำนาจของสิ่งตอบแทนเหล่านั้นมาอยู่เหนือความถูกต้องได้

ท่านที่ 5 นายวิระ สุขช่วย นักทัณฑวิทยา ชำนาญการ สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ต้องใช้หลักความอดทนต่ออำนาจกิเลสมาปฏิบัติด้วย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสิ่งที่จะนำพาให้เจ้าหน้าที่เกิดความอยาก อยากได้และกระทำสิ่งอันผิดระเบียบร้ายแรงได้ในเวลาต่อมา

สรุปได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ต้องมีความอดทนต่อกิเลสทั้งหลายที่เกิดขึ้นครอบงำจิตใจในแต่ละขณะและคอยบงการให้เราทำกรรมต่าง ๆ ตามอำนาจของมัน อย่าให้กิเลสมามีอำนาจเหนือความถูกต้อง เพราะบางครั้งในการปฏิบัติหน้าที่ อาจจะมีญาติผู้ต้องขัง หรือตัวผู้ต้องขังเอง พยายามจะติดสินบนเพื่อสิ่งที่ตัวเองต้องการและไม่เป็นไม่ตามกฎระเบียบที่ทางเรือนจำได้วางไว้ หากเจ้าหน้าที่ไม่มีหลักความอดทนต่ออำนาจกิเลสนั้นแล้ว ก็จะทำให้ไขเขวได้โดยง่าย ด้วยความอยากได้สิ่งที่ได้รับการเสนอมา และจะนำพาให้เป็นการผิดวินัยของเจ้าหน้าที่อย่างร้ายแรง

แนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

1. แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อความลำบากควรส่งเสริมอย่างไร

ท่านที่ 1 นายณรงค์ หนูคง ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อความลำบาก ควรมีการสนับสนุนอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับเจ้าหน้าที่ ตามที่ได้ร้องขอมา เพื่อลดความลำบากในการปฏิบัติหน้าที่

ท่านที่ 2 นายพูชนะ หิรัญรัตน์ ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า มีการหารือร่วมกัน เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นถึงสิ่งที่ทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความลำบากในการปฏิบัติงาน และปรึกษาหารือกับเพื่อหาทางออก

ท่านที่ 3 นายธีโรจน์ โพธากาญ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อความลำบาก ควรหาสาเหตุของความลำบากของเจ้าหน้าที่ระหว่างการปฏิบัติงานให้เจอ หากเกิดจากสิ่งที่แก้ไขได้ ก็หาทางแก้ไขเสีย ให้ความลำบากที่เกิดขึ้นลดลง

ท่านที่ 4 นายศราวุธ รักษ์ยศ ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อ

ความลำบาก ก็การอธิบายให้เจ้าหน้าที่เข้าใจถึงเหตุผลที่จะต้องเจอกับความลำบากนั้น และพยายามหาทางที่จะลดความลำบากลงได้

ท่านที่ 5 นายวิระ สุขช่วย นักทัณฑวิทยา ชำนาญการ สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อความลำบาก ควรมีการประชุมร่วมกันเพื่อหาต้นเหตุของความลำบากในการปฏิบัติหน้าที่ และอก้ปัญหาให้ได้มากที่สุด เพื่อการปฏิบัติงานจะได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อความลำบาก ควรมีการประชุมร่วมกันเพื่อหาเหตุแห่งความลำบากนั้น ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อที่จะได้แก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด และทำให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อย ผู้ปฏิบัติงานอยากทำงานอย่างเต็มที่ แต่ความลำบากส่วนใดที่ไม่สามารถแก้ไขได้ก็อาจจะทำความเข้าใจถึงเหตุผลที่ต้องทนต่อการลำบากนั้น ๆ

2. แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อทุกขเวทนาควรส่งเสริมอย่างไร

ท่านที่ 1 นายณรงค์ หนูคง ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อทุกขเวทนา คือการ ให้ทำความเข้าใจถึงทุกขเวทนา ว่าเป็นเรื่องปกติของทุกคน จงเข้าใจและเรียนรู้ที่จะอดทนต่อทุกขเวทนาให้ได้

ท่านที่ 2 นายพูชนะ หิรัญรัตน์ ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อทุกขเวทนา คือการส่งเสริม อบรมทางด้านจิตใจให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่

ท่านที่ 3 นายธีโรจน์ โพธากาญ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า ทุกขเวทนาก็คือ ความรู้สึกที่ทนได้ยาก อันเป็นความรู้สึกของจิตขณะที่สัมผัสกับอารมณ์ภายนอกที่ไม่น่ายินดี ซึ่งทุกขเวทนานี้ก็คือทุกขลักษณะที่เกิดขึ้นกับความรู้สึก (เวทนา) ของจิตนั่นเอง อย่างเช่น เมื่อกายได้สัมผัสกับอากาศร้อนก็จะเกิดทุกขเวทนาทางกายขึ้นมาเป็นต้น เมื่อเรียนรู้ถึงทุขเวทนาที่แก้จริงแล้ว ก็ทำความเข้าใจและอดทนกับสิ่งที่เป็นให้ได้

ท่านที่ 4 นายศราวุธ รักษ์ยศ ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อทุกขเวทนา คือการใช้สติ และคิดอยู่เสมอว่า ไม่ว่าจะเกิดทุกขเวทนาในด้านใด ก็ต้องอดทนเพื่อให้งานไปสู่ผลสำเร็จให้ได้

ท่านที่ 5 นายวิระ สุขช่วย นักทัณฑวิทยา ชำนาญการ สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อทุกขเวทนา ควรส่งเสริมด้วยการนำหลักธรรมที่เกี่ยวกับทุกขเวทนามาเผยแพร่ให้เจ้าหน้าที่ได้รู้มากขึ้น

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อทุกขเวทนา เป็นสิ่งที่ตัวบุคคลต้องอดทนให้ได้อยู่แล้ว ในการปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะมีทุกขเวทนาใด ๆ เกิดขึ้น ก็ควรที่จะต้องอดทนเพื่อให้การปฏิบัติงานผ่านพ้นไปได้ด้วยดี ยกเว้นกรณีที่ทนจนถึงที่สุดแล้ว จนไม่สามารถทนได้แล้ว เช่นการเจ็บป่วย ก็อาจจะมีการยกเว้น และให้พักจากการปฏิบัติหน้าที่ได้

3. แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อความเจ็บใจควรส่งเสริมอย่างไร

ท่านที่ 1 นายณรงค์ หนูคง ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อความเจ็บใจ คือการต้องฝึกขันติและสมาธิให้มาก เพราะทั้งขันติและสมาธิเป็นคุณธรรมที่เกื้อหนุนกัน ขันติจะหนักแน่นก็ต้องมีสมาธิมารองรับ

ท่านที่ 2 นายพูชนะ หิรัญรัตน์ ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อความเจ็บใจ ด้วยการฝึกความอดทน หมายถึง การระงับอารมณ์ และความรู้สึกที่มีต่อผลจากปัจจัยภายนอกหรือภายใน ด้วยจิตที่เข้มแข็ง และฝึกความอดกลั้น หมายถึง การระงับหรือการควบคุมกิริยาหรือการกระทำอันมาจากปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยภายในที่มากระตุ้นอารมณ์ และความรู้สึก

ท่านที่ 3 นายธีโรจน์ โพธากาญ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อความเจ็บใจ คือการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานฝึกการมีความอดทนต่อสภาพจิตใจ เป็นความอดทนที่มาจากปัจจัยภายนอกที่มากระทบกระทั่ง ซึ่งอาจทำให้จิตใจ และอารมณ์เกิดการเปลี่ยนแปลง

ท่านที่ 4 นายศราวุธ รักษ์ยศ ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อความเจ็บใจ ส่งเสริมการฝึกความอดทนต่อความเจ็บใจที่คนอื่นกระทำทั้งทางกาย วาใจ และใจ บุคคลใดที่ต้องการความสำเร็จจะต้องอดทน อดทนเท่านั้นที่ทำให้คนเราผ่านพ้นปัญหาอุปสรรคไปได้ ชีวิตคือการต่อสู้ เราจึงควรอดทน พากเพียร เรียนรู้และสู้อดทน

ท่านที่ 5 นายวิระ สุขช่วย นักทัณฑวิทยา ชำนาญการ สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อความเจ็บใจ ควรส่งเสริมด้วยการนำหลักธรรมที่เกี่ยวกับการปล่อยวางมาให้ความรู้กับผู้ปฏิบัติงานมากขึ้น

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อความเจ็บใจ ควรมีการจัดอบรมธรรมะบ่อย ๆ ให้เจ้าหน้าที่เรือนจำได้ศึกษาถึงธรรมะ ได้เรียนรู้ถึงความใจเย็นลง อดทน อดกลั้น กับสิ่งรอบตัวที่มากระทบจิตใจ เพราะการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชนั้น หลีกเลี่ยงสิ่งที่ทำให้เจ็บใจได้ยาก เพราะต้องอยู่กับคนหมู่มาก ทั้งเพื่อนร่วมงาน และผู้ต้องขัง ทุกอย่างจึงขึ้นอยู่ที่ใจของเรา

4. แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่ออำนาจกิเลสควรส่งเสริมอย่างไร

ท่านที่ 1 นายณรงค์ หนูคง ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่ออำนาจกิเลส ควรส่งเสริมความอดทนต่อกิเลส ฝึกความอดทนที่ต่อสิ่งเร้าทางอารมณ์ในความอยากได้ ความโกรธโมโห และความหลงในสิ่งนั้น อันจะนำมาสู่ผลเสียที่มีต่อจนเอง และผู้อื่น

ท่านที่ 2 นายพูชนะ หิรัญรัตน์ ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่ออำนาจกิเลส คือการส่งเสริมให้มีความอดทนกับความโลภ อดทนต่อความโกรธ อดทนต่อความหลงในชื่อเสียง ฐานะ และอำนาจ เพราะสิ่งเหล่านี้คือกิเลสที่ทำให้คนเราสามารถจะทำอะไรก็ได้เพื่อให้ได้มา

ท่านที่ 3 นายธีโรจน์ โพธากาญ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่ออำนาจกิเลส คือการส่งเสริมให้มีการจัดอบรม เรื่อง ขันติ เพราะขันติย่อมเป็นปัจจัยให้การทำงานการดำเนินชีวิตให้สำเร็จ ไม่เสียสติสัมปชัญญะ และยังเป็นปัจจัยไม่ให้ประพฤติผิดพลาดด้วยอำนาจแห่งกิเลส

ท่านที่ 4 นายศราวุธ รักษ์ยศ ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่ออำนาจกิเลส คือการฝึกความอดทนต่ออำนาจกิเลส โกรธ โลภ หลง ซึ่งเป็นสิ่งที่มากระทบจิตใจอยู่บ่อย ยิ่งเป็นผู้มีอำนาจมักถูกยั่วด้วยผลประโยชน์ หากยั่วได้ ผู้ที่ไม่หวังดีก็ใช้อำนาจหน้าที่เพื่อหาประโยชน์ได้สบาย

ท่านที่ 5 นายวิระ สุขช่วย นักทัณฑวิทยา ชำนาญการ สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่ออำนาจกิเลส การกำจัดความโลภ ซึ่งเป็นเหตุให้สร้างปัญหาอย่างอื่นตามมามากมาย เช่น การโกงกิน หลอกลวง แย่งสมบัติสิ่งของผู้อื่น จนเป็นเหตุให้แตกสามัคคีกันก็มีมาก จึงควรต้องเป็นผู้ยึดมั่นในการรักษาศีล 5 เพื่อเป็นกรอบรักษาเราไม่ให้ตกไปสู่ที่ชั่วหรือเส้นทางที่เป็นเป็นอบายเป็นต้น

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่ออำนาจกิเลสอาจมีการกำหนดโทษมากขึ้นสำหรับผู้ที่ทำผิดวินัยของเจ้าหน้าที่ในการรับสินบน หรือการที่อยากได้ของคนอื่นมาเป็นของตนเอง และการอบรมธรรมะให้กับเจ้าหน้าที่ก็ทำให้ลดกิเลส ลดความอยากได้อยากมี ทำให้เข้าใจสัจธรรมของชีวิตมากขึ้น และทำให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปโดยชอบธรรม และเป็นไปตามกฎระเบียบที่วางไว้ได้อย่างเคร่งครัด

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยขอนำเสนอ วัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช จำนวน 200 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช จำนวน 132 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซซี่และมอรแกน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนทัณฑปฏิบัติ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขังผู้บังคับแดน ผู้คุม รวม 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.66-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .886 ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ อายุรับราชการ ระดับการศึกษา และ ฝ่าย / แผนกงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช จำนวน 24 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ด้วยการกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริงเท่าที่สามารถเปิดเผยได้

ตอนที่ 2 การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ตอนที่ 3 แนวทางการส่งเสริมการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมด้วยตัวเอง โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 132 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการโดยการนัดวันเวลาสัมภาษณ์กับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช” นั้น พอสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 77.30 มีอายุ 42 ปีขึ้นไป จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 มีอายุรับราชการระหว่าง 6-10 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 79.50 และปฏิบัติงานในส่วนควบคุมและรักษาการณ์จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50

5.1.2 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความอดทนต่อความลำบาก ด้านความอดทนต่อทุกขเวทนา ด้านความอดทนต่อต่ออำนาจกิเลส และด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านผลการวิจัยมีดังนี้

1. ด้านความอดทนต่อความลำบาก พบว่า โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทุ่มเททั้งกายและ

ใจในการทำงาน เจ้าหน้าที่อดทนต่อการทำงานที่เหนื่อยกายและใจ และเจ้าหน้าที่อดทนต่อการปฏิบัติตามระเบียบราชการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เจ้าหน้าที่อดทนต่อการปฏิบัติงานที่มีลักษณะเข้าเวร

2. ด้านความอดทนต่อทุกขเวทนา พบว่า โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก ได้แก่ เจ้าหน้าที่อดทนต่อความไม่สะดวกสบายในที่ทำงานได้ เจ้าหน้าที่อดทนต่อความเจ็บป่วยจากการทำงานได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เจ้าหน้าที่อดทนต่อความสูญเสียของผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่อดทนต่อความโมโหผู้ต้องขัง

3. ด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ พบว่า โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก ได้แก่ เจ้าหน้าที่อดทนต่อการว่ากล่าวตักเตือนในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่อดทนต่อการทะเลาะเบาะแว้งภายในเรือนจำ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เจ้าหน้าที่อดทนต่อคำดูถูกดูแคลนจากผู้ต้อง เจ้าหน้าที่อดทนต่อคำใส่ร้ายจากเพื่อนร่วมงาน/ผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่อดทนต่อคำเสียดสีจากเพื่อนร่วมงาน/ผู้ต้องขัง

4. ด้านความอดทนต่ออำนาจกิเลส พบว่า โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก ได้แก่ เจ้าหน้าที่อดทนต่อการติดสินบนจากญาติ/ผู้ต้องขัง และเจ้าหน้าที่อดทนต่อการแบ่งผลประโยชน์ภายในเรือนจำ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เจ้าหน้าที่อดทนต่อการเลือกปฏิบัติกับผู้ต้องขัง

5.1.3 ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านความอดทนต่อความลำบก ควรมีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความยากลำบากเพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน ถือเป็นการแบ่งเบาและเป็นให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

2. ด้านความอดทนต่อทุกขเวทยา ควรดูแลตนเองให้มีสุขภาพที่แข็งแรง ไม่เจ็บป่วย เพื่อที่จะได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสบายใจและสบายกาย

3. ด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ ควรจัดกิจกรรมอบรมเกี่ยวกับการให้ข้อคิดในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะการจัดอบรมเกี่ยวกับธรรมะซึ่งจะทำให้จิตใจมีความสงบ มีสติในการปฏิบัติงาน

4. ด้านความอดทนต่ออำนาจกิเลส ควรส่งเสริมและสนับสนุนเจ้าหน้าที่พัฒนาตนเองให้มีความรู้เพิ่มขึ้นเพื่อจะได้มีเลื่อนตำแหน่งหรือได้รับผลตอบแทนจากการปฏิบัติงานจากความสามารถของตนเอง รวมถึงการจัดอบรมทางธรรมะที่มุ่งสอนให้เจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติงานด้วยความเป็นธรรมและเป็นไปตามแนวทางการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

5.2.1 ผลการวิเคราะห์การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความอดทนต่อความลำบาก ด้านความอดทนต่อทุกขเวทนา ด้านความอดทนต่อต่ออำนาจกิเลส และด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่เรือนจำ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขังและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องเผชิญหน้าและต้องควบคุมผู้ต้องขังตลอด 24 ชั่วโมง ภายใต้ความความแตกต่าง การเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ มากมาย ทั้งนี้เจ้าหน้าที่เรือนจำต้องปฏิบัติงานควบคุมผู้ต้องขังให้เป็นไปตามหลักการ มาตรการสากล ถูกต้องตามขั้นตอน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้เจ้าหน้าที่เรือนจำยังต้องพัฒนาผู้ต้องขังให้เป็นคนดี มีความคิดเห็นที่ถูกต้อง มีปัญญาพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างดี เพื่อความสงบสุขในสังคมไทยเมื่อออกจากเรือนจำ แต่อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ก็เป็นมนุษย์ทั่วไปที่ยังคงมีความต้องการซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมาสโลว์ หรือ Maslow’s need hierarchy ภูมิวิทย์ เวชกามา (2543, หน้า 16) กล่าวว่าความต้องการของมนุษย์มีขั้นตอน ถ้าความต้องการอันหนึ่งได้รับการตอบสนองจะเป็นที่พึงพอใจแล้ว ความต้องการถัดไปที่สูงกว่าก็จะเกิดขึ้น รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจและปัจจัยบำรุงรักษาที่ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541, หน้า 53) กล่าวไว้ว่า ปัจจัยจูงใจเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้น และพยายามทำงานให้ มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของการปฏิบัติงานที่ดีมีประสิทธิภาพของ Grofi (1963 ; อ้างถึงใน ภูมิวิทย์ เวชกามา, 2543, หน้า 26) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมิติต่าง ๆ ของบรรยากาศองค์กรและได้สรุปบรรยากาศที่จะทำบุคลากรปฏิบัติงานแล้วมีความสุข ซึ่งประกอบด้วย (1) มิติทางด้านขวัญและกำลังใจ เป็นความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการทางสังคมซึ่งได้รับตอบสนองตามความเข้าใจ (2) มิติทางด้านการบังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด ความเข้าใจของฝ่ายบริหารในลักษณะที่ว่าการบังคับบัญชากิจกรรมของผู้บริหารอย่างใกล้ชิด และ (3) มิติทางด้านการสนับสนุนหรือช่วยเหลือความเข้าใจของผู้บังคับบัญชาในลักษณะ ที่ว่าปฏิบัติต่อเขาอย่างมีชีวิตจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุญมี แท่นแก้ว (2542, หน้า 7-8) ที่กล่าวว่า เป้าหมายในการดำรงชีวิตของมนุษย์คือ การตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ของมนุษย์เริ่มตั้งแต่ความต้องการทางร่างกายเพื่อการมีชีวิตอยู่รอด ความต้องการทางสังคมเพื่อความอบอุ่นและความต้องการทางใจ เพื่อชีวิตที่สมบูรณ์ซึ่งการดำเนินชีวิตให้บรรลุเป้าหมายไม่ว่าในระดับใดล้วนต้องอาศัยคุณธรรมสำคัญที่จะส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จดังเป้าประสงค์ขันตินับเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่จะส่งผลให้สมประสงค์ในสิ่งนั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสวัสดิ์ จิตฺตทนฺโต (วงศ์ศิริ), พระครูวิจิตร ศีลาจาร, พระครูวิจิตร รัตนวัตร, สิทธิโชค ปาณะศรี และพระครู

วิจิตร สาธุรส (2564, หน้า 501-50) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักขันติธรรมในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านเกาะสะบ้า ตำบลเกาะสะบ้า อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า หลักขันติธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า เป็นหลักพุทธธรรมที่ว่าด้วย ความอดทนต่อความลำบาก ความอดทนต่อทุกขเวทนา ความอดทนต่อความเจ็บและความอดทนต่ออำนาจกิเลส เพื่อพัฒนากาย วาจา และใจ ให้ฝ่าฟันปัญหา อุปสรรค ไปสู่จุดมุ่งหมาย และยังเป็นหลักธรรมที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างแท้จริง

5.2.2 แนวทางการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย (1) ด้านความอดทนต่อความลำบก ควรมีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความยากลำบากเพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน ถือเป็นการแบ่งเบาและเป็นให้กำลังใจซึ่งกันและกัน (2) ด้านความอดทนต่อทุกขเวทยา ควรดูแลตนเองให้มีสุขภาพที่แข็งแรง ไม่เจ็บป่ายเพื่อที่จะได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสบายใจและสบายกาย (3) ด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ ควรจัดกิจกรรมอบรมเกี่ยวกับการให้ข้อคิดในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะการจัดอบรมเกี่ยวกับธรรมะซึ่งจะทำให้จิตใจมีความสงบ มีสติในการปฏิบัติงาน และ (4) ด้านความอดทนต่ออำนาจกิเลส ควรส่งเสริมและสนับสนุนเจ้าหน้าที่พัฒนาตนเองให้มีความรู้เพิ่มขึ้นเพื่อจะได้มีเลื่อนตำแหน่งหรือได้รับผลตอบแทนจากการปฏิบัติงานจากความสามารถของตนเอง รวมถึงการจัดอบรมทางธรรมะที่มุ่งสอนให้เจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติงานด้วยความเป็นธรรมและเป็นไปตามแนวทางการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสวัสดิ์ จิตฺตทนฺโต (วงศ์ศิริ), พระครูวิจิตร ศีลาจาร, พระครูวิจิตร รัตนวัตร, สิทธิโชค ปาณะศรี และพระครูวิจิตร สาธุรส (2564, หน้า 501-50) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักขันติธรรมในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านเกาะสะบ้า ตำบลเกาะสะบ้า อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัย การประยุกต์ใช้หลักขันติธรรมในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านเกาะสะบ้า ตำบลเกาะสะบ้า อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา พบว่า ชุมชนบ้านเกาะสะบ้าได้นำหลักขันติธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อปรับแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในด้านสังคม ด้านศาสนา ด้านเศรษฐกิจ และด้านการศึกษา จนทำให้ชุมชนบ้านเกาะสะบ้าเกิดความสงบสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสุชาติ กาญจนวงศ์ (ชานนท์จาครโต) (2561, หน้า 13-22) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประยุกต์หลักขันติธรรมเพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุขการประยุกต์หลักขันติธรรมเพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุข ผลการศึกษาพบว่า การประยุกต์หลักขันติธรรมในครอบครัวควรยึดหลัก 5 ประการของเบญจศีล-เบญจธรรมคือหลักประกันร่างกายหลักประกันทรัพย์สินหลักประกันครอบครัวหลักประกันสังคมและหลักประกันตนเอง 5 ข้อนี้เป็นกฎระเบียบและเป็นหลักประพฤติปฏิบัติขั้นพื้นฐานสำหรับมนุษย์ทุกคนเมื่อนำหลักขันติธรรมมาเสริมสร้างครอบครัวและสังคมมาใช้ร่วมกับหลักพุทธธรรมในการบริหารประเทศแล้วจะทำให้เกิดความสุขสงบในประเทศได้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านความอดทนต่อความลำบาก พบว่า เจ้าหน้าที่อดทนต่อการปฏิบัติงานที่มีลักษณะเข้าเวรมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการกำหนดตารางปฏิบัติงานที่มีลักษณะเป็นเวรที่ชัดเจนและเป็นธรรมโดยการพิจารณาถึงสภาพส่วนบุคคลข้องเจ้าหน้าที่แต่ละคนที่มีลักษณะแตกต่างกันไป

2. ด้านความอดทนต่อทุกขเวทนา พบว่า เจ้าหน้าที่อดทนต่อความสูญเสียของผู้ต้องขังและอดทนต่อความโมโหของผู้ต้องขัง ต่ำที่สุดแต่ยังอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น เจ้าหน้าที่ควรจะต้องเรียนรู้และเข้าใจถึงสภาพการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรือนจำโดยการศึกษาธรรมะหรือการปรับเปลี่ยนกิจวัตรประจำวันเพื่อให้ตนเองได้รู้สึกผ่อนคลายไม่เครียด

3. ด้านความอดทดต่อความเจ็บใจ พบว่า เจ้าหน้าที่อดทนต่อคำดูถูกจากผู้ต้องขัง อดทนต่อความใส่ร้ายจากเพื่อนร่วมงาน และอดทนต่อคำเสียดสีจากเพื่อนร่วมงาน ต่ำที่สุด แต่ยังในระดับมากที่สุด ดังนั้น เจ้าหน้าที่ควรมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่เพื่อให้มีผลงานมาเป็นที่ประจักรแก่ทั้งผู้ต้องขังและเพื่อนร่วมงานทั้งนี้อาจจะเป็นศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ถือว่าเป็นการยกระดับการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นและส่งผลให้ลดคำสบประมาทต่าง ๆ ได้

4. ด้านความอดทนต่ออำนาจกิเลส พบว่า เจ้าหน้าที่อดทนต่อการเลือกปฏิบัติกับผู้ต้องขังต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ควรมีหลักในการมอบหมายงานหรือการปฏิบัติกับผู้ต้องขังตามสภาพจริงและถูกต้องตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนด

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการใช้ความอดทนในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาตนเองของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชเพื่อให้เป็นองค์กรแห่งความสุข

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2563). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย มหามกุฏราชวิทยาลัย.* นครปฐม: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย นครปฐม.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *เนื้อความพระไตรปิฎกฉบับ มจร. เล่มที่ 12.* พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(1) หนังสือทั่วไป :

กรมราชทัณฑ์. (2558). *การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ และทัณฑสถาน.* นนทบุรี: สำนักทัณฑวิทยา

กระทรวงยุติธรรม. (2560). *รายงานประจำปี 2560.* กรุงเทพฯ: กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

บุญมี แท่นแก้ว. (2542). *ความจริงของชีวิต.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543). *พุทธธรรม.* พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์.* พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.

_____. (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม.* พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พันเอกปิ่น มุทุกันต์. (2514). *แนวสอนธรรมะ ตามหลักสูตรนักธรรมตรี.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คลังวิทยา.

พุทธทาส อินทปัญโญ. (2552). *คู่มือมนุษย์.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.* กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2553). *ธรรมาภิธาน พจนานุกรมคำสอนพระพุทธศาสนา.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช.

_____. (2553). *บทพระนิพนธ์ เรื่องวิธีสร้างบุญบารมี.* กรุงเทพฯ: แอ็ดวานซ์ อินเตอร์พริ้นติ้ง.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2529). *สารานุกรมพระพุทธศาสนา.* กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

(2) วิทยานิพนธ์/ สารนิพนธ์ และรายงานวิจัย:

นฤมล ชีพดำรงสกุล. (2561). *พฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความอดทนอดกลั้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม จังหวัดกรุงเทพมหานคร.* (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

พระอธิการทองหนัก กตสาโร. (2562). *ลักษณะขันติของพระโพธิสัตว์ในมหานิบาตชาดก.* (พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

(3) วารสารทางวิชาการ :

กฤตพงษ์ พัชรภิญโญพงศ์. (2562). การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของการควบคุมผู้ต้องขังนอกเรือนจำด้วยกำไลอิเลคโทรนิกส์. *วารสารนวัตกรรมและการจัดการ, 4*(1).

ณัฐพล น้อยประเสริฐ และศุภกร ปุญญฤทธิ์. (2563). *แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมผู้ต้องขัง: กรณีศึกษาทัณฑสถานวัยหนุ่มกลาง.* วารสารวิชาการอาชญาวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 6(2).

พงศ์พัชรา สัมพันธรัตน์ และ พระมหาทวี มหาปญฺโญ, ผศ.ดร. (2561). ขันติธรรม: หลักปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในอาเซียน. *วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์, 2*(2).

พระครูสุชาติกาญจนวงศ์ (ชานนท์จาครโต). (2561). การประยุกต์หลักขันติธรรมเพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุขการประยุกต์หลักขันติธรรมเพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุข. *วารสารมจรพุทธปัญญาปริทรรศน์, 2*(2).

พระมหาขันทอง วชิรปญฺโญ. (2545). *การศึกษาวิเคราะห์เรื่องขันติในพุทธศาสนาเถรวาท.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

พระสวัสดิ์ จิตฺตทนฺโต (วงศ์ศิริ), พระครูวิจิตร ศีลาจาร, พระครูวิจิตร รัตนวัตร, สิทธิโชค ปาณะศรี และพระครูวิจิตร สาธุรส. (2564). การประยุกต์ใช้หลักขันติธรรมในการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านเกาะสะบ้า ตำบลเกาะสะบ้า อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 5*(2).

(4) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

กรมราชทัณฑ์. (2565). *อัตราการกระทำผิดของผู้ต้องขัง (ข้อมูล ณ วันที่ 6 กรกฎาคม 2565).* ค้นหาเมื่อ 1 สิงหาคม 2565. จาก http://www.correct.go.th/recstats.

เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช. (ม.ป.ป). *ข้อมูลทั่วไปเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช.* ค้นหาเมื่อ 1 สิงหาคม 2565. จาก https://www.hosdoc.com › stories › freedom › 3.pdf

เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช. (2565). *บุคลากรเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช.* ค้นหาเมื่อ 1 สิงหาคม 2565. จาก https://www.facebook.com/nakhonsithammaratcentralprison

(5) อื่น ๆ:

นิมิตร พลเยี่ยม. (2561). การใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนา เพื่อบรรเทาความขัดแย้งและเพื่อสร้างความปรองดองของพระไพศาล วิสาโล. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10*.

(6) สัมภาษณ์ :

ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช, 9 กุมภาพันธ์ 2566.

ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง, 9 กุมภาพันธ์ 2566.

ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง, 9 กุมภาพันธ์ 2566.

ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง, 9 กุมภาพันธ์ 2566.

นักทัณฑวิทยา ชำนาญการ, 9 กุมภาพันธ์ 2566.

2. ภาษาอังกฤษ

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis.* 3rdEd. New York. Harper and Row Publications.

บุคลานุกรม

บุคลานุกรม

1. นายณรงค์ หนูคง, ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช, สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566.
2. นายพูชนะ หิรัญรัตน์, ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง, สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566.
3. นายธีโรจน์ โพธากาญ, ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง, สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566.
4. นายศราวุธ รักษ์ยศ, ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง, สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566.
5. นายวิระ สุขช่วย, นักทัณฑวิทยา ชำนาญการ, สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

1) รศ.ดร.เดชชาติ ตรีทรัพย์

วุฒิการศึกษา : Ph.D. (Sociology) Pune
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตำแหน่งปัจจุบัน : ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
: อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์

2) ดร.วชิรวิชญ์ อิทธิธนาศุภวิชญ์

วุฒิการศึกษา : ปร.ด. (อาชญาวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม)
มหาวิทยาลัยมหิดล

ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์

3) นายณรงค์ หนูคง

วุฒิการศึกษา : รบ. (การปกครอง)
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำแหน่งปัจจุบัน : ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๙

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๔ **วันที่** ๑๗ พฤศจิยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร รศ.ดร. เดชชาติ ตรีทรัพย์ ผู้ช่วยอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ด้วย นายธวัช สุขแก้ว นักศึกษาปริญญาโท นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช (An Application of Khanti Dhamma Principles in the Performance of the Officers in Nakhon Si Thammarat Central Prison)" โดยมี ดร.สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาต่อไป

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.เดชชาติ ตรีทรัพย์)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๙

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๔ **วันที่** ๑๗ พฤศจิยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ดร. วชิรวิชญ์ อิทธิธนาศุภวิชญ์

ด้วย นายธวัช สุขแก้ว นักศึกษาปริญญาโท นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช (An Application of Khanti Dhamma Principles in the Performance of the Officers in Nakhon Si Thammarat Central Prison)" โดยมี ดร.สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาต่อไป

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

- สบ
- ตำแหน่งของชื่อ
2.
ดร.วชิรวิชญ์ อิทธิธนาศุภวิชญ์
25/11/2565

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๔

เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช
เลขรับที่ 12475
วันที่ 25 พ.ย. 2565
เวลา 14.00 น.

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร นายณรงค์ หนูคง ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ด้วย นายธวัช สุขแก้ว นักศึกษาปริญญาโท นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช (An Application of Khanti Dhamma Principles in the Performance of the Officers in Nakhon Si Thammarat Central Prison)” โดยมี ดร.สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้จึงเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป รายละเอียดดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

☐ ส่วนควบคุม ฯ
☐ ส่วนพัฒนา ฯ
☐ ส่วนสวัสดิการ ฯ
☐ ส่วนรักษาการณ์ ฯ
☐ ส่วนทัณฑปฏิบัติ
☐ ส่วนประสานราชการ
☑ ฝ่ายบริหารทั่วไป
ดำเนินการ.....

(นายณรงค์ หนูคง)
ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช
25 พ.ย. 2565

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวมรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๕

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

ห้องสมุดวิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
เลขที่รับ ๑๓๖
วันที่ ๒๘ พ.ย. ๒๕๖๕
เวลา ๑๑.๐๐ น.

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (สำหรับ Try out)

เจริญพร นางสาวอัจจิมา อินทรธนู ผู้อำนวยการทัณฑสถานวัยหนุ่มนครศรีธรรมราช

ด้วย นายธวัช สุขแก้ว นักศึกษาปริญญาโท นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช (An Application of Khanti Dhamma Principles in the Performance of the Officers in Nakhon Si Thammarat Central Prison)” โดยมี ดร.สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการทำสารนิพนธ์เรื่องนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (สำหรับ Try out) บุคคลากรในพื้นที่ของท่าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ใช้ประกอบการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป ทางมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดีจากท่าน จึงขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาต่อไป

เรียน ผู้อำนวยการฯ
- เพื่อโปรดพิจารณา
- เห็นควรมอบ งานบ.

(นายจตุรงค์ ประสิทธิพร)
หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

☐ ส่วนปกครองผู้ต้องขัง
☐ ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง
☑ ฝ่ายบริหารทั่วไป
☐ แดนพยาบาล
☐ อื่น ๆ.....

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

(นางสาวอัจจิมา อินทรธนู)
ผู้อำนวยการทัณฑสถานวัยหนุ่มนครศรีธรรมราช
๒๘ พ.ย. ๒๕๖๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๖

เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช
เลขรับที่ 12482
วันที่ 25 พ.ย. 2565
เวลา 14.๐ น.

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายณรงค์ หนูคง ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ด้วย นายธวัช สุขแก้ว นักศึกษาปริญญาโท นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช (An Application of Khanti Dhamma Principles in the Performance of the Officers in Nakhon Si Thammarat Central Prison)” โดยมี ดร.สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายธวัช สุขแก้ว ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ของท่าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาต่อไป

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ส่วนควบคุม ฯ
ส่วนพัฒนา ฯ
ส่วนแรงงานการ ฯ
ส่วนนักษาการณ์ ฯ
ส่วนพัฒนาปฏิบัติ
ส่วนประสานราชการ
ฝ่ายบริหารทั่วไป
ดำเนินการ

(นายณรงค์ หนูคง)
ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช
25 พ.ย. 2565

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร.๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๖

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช
เลขรับที่ ๑๘๗๔
วันที่ ๒๕ พ.ย. ๒๕๖๕
เวลา ๑๔๐๐ น.

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายณรงค์ หนูคง ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ด้วย นายธวัช สุขแก้ว นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช (An Application of Khanti Dhamma Principles in the Performance of the Officers in Nakhon Si Thammarat Central Prison)" โดยมี ดร.สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายธวัช สุขแก้ว ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

☐ ส่วนควบคุม ฯ
☐ ส่วนพัฒนา ฯ
☐ ส่วนอวัสดิการ ฯ
☐ ส่วนรักษาการณ์ ฯ
☐ ส่วนทัณฑปฏิบัติ
☐ ส่วนประสานราชการ
☐ ฝ่ายบริหารทั่วไป

ดำเนินการ ...

(นายณรงค์ หนูคง)
ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช
๒๕ พ.ย. ๒๕๖๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๖

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายพูชนะ หิรัญรัตน์ ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง

ด้วย นายธวัช สุขแก้ว นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช (An Application of Khanti Dhamma Principles in the Performance of the Officers in Nakhon Si Thammarat Central Prison)” โดยมี ดร.สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายธวัช สุขแก้ว ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๖

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายชีโรจน์ โพธากาญ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง

ด้วย นายธวัช สุขแก้ว นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช (An Application of Khanti Dhamma Principles in the Performance of the Officers in Nakhon Si Thammarat Central Prison)” โดยมี ดร.สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายธวัช สุขแก้ว ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

- โปรดให้ความอนุเคราะห์
เก็บข้อมูลเพื่อทำวิจัย
(นายชีโรจน์ โพธากาญ)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๖

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายศราวุธ รักษ์ยศ ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง

ด้วย นายธวัช สุขแก้ว นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช (An Application of Khanti Dhamma Principles in the Performance of the Officers in Nakhon Si Thammarat Central Prison)" โดยมี ดร.สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายธวัช สุขแก้ว ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์

(นายศราวุธ รักษ์ยศ)
ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช
หมู่ที่ ๖ ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘-๙ www.ssc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๖(๒)/ว ๐๖๙๖

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายวิระ สุขช่วย เจ้าหน้าที่เรือนจำ

ด้วย นายธวัช สุขแก้ว นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช กำลังดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช (An Application of Khanti Dhamma Principles in the Performance of the Officers in Nakhon Si Thammarat Central Prison)" โดยมี ดร.สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นายธวัช สุขแก้ว ได้เก็บรวบรวมข้อมูล (สัมภาษณ์) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการทำสารนิพนธ์ต่อไป สำหรับ วัน เวลา นั้น นักศึกษาจะเป็นผู้มาติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ยินดีให้ความอนุเคราะห์

(นายวิระ สุขช่วย)
นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

ขอเจริญพร

(พระครูสิริธรรมาภิรัต, ผศ.ดร.)
ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ศรีธรรมาโศกราช
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๗๕๘๐-๙๑๒๘

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อทราบการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและตอบให้ครบทุกข้อ คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย เพื่อนำผลมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับส่งเสริมการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

2. แบบสอบถามชุดนี้ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช โดยใช้หลักเกณฑ์การกำหนดมาตราวัดเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ขอขอบพระคุณ
ธวัช สุขแก้ว
นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. เพศ

☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง

2. อายุ

☐ 1. 18-25 ปี ☐ 2. 26-33 ปี

☐ 3. 34-41 ปี ☐ 4. 42 ปีขึ้นไป

3. อายุรับราชการ

☐ 1. ต่ำกว่า 5 ปี ☐ 2. 6-10 ปี

☐ 3. 11-15 ปี ☐ 4. 16-20 ปี

☐ 5. 20 ปีขึ้นไป

4. ระดับการศึกษา

☐ 1. มัธยมศึกษา ☐ 2. อนุปริญญา / ปวส.

☐ 3. ปริญญาตรี ☐ 4. สูงกว่าปริญญาตรี

5. ฝ่าย/แผนกที่สังกัด

☐ 1. ส่วนบริหารงานทั่วไป

☐ 2. ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง

☐ 3. ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง

☐ 4. ส่วนทัณฑปฏิบัติ

☐ 5. ส่วนควบคุมและรักษาการณ์

☐ 6. อื่น ๆ .....

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ 2 การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง นครศรีธรรมราช

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านความอดทนต่อความลำบาก					
1. ท่านทุ่มเททั้งกายและใจในการทำงานเพียงใด					
2. ท่านอดทนต่อการทำงานที่เสี่ยงอันตรายเพียงใด					
3. ท่านอดทนต่อการทำงานที่เหนื่อยกายและใจเพียงใด					
4. ท่านอดทนต่อการให้บริการและควบคุมดูแลผู้ต้องขังเพียงใด					
5. ท่านอดทนต่อการปฏิบัติตามระเบียบราชการเพียงใด					
6. ท่านอดทนต่อการปฏิบัติงานที่มีลักษณะเข้าเวรเพียงใด					
ด้านความอดทนต่อทุกขเวทนา					
7. ท่านอดทนต่อการต้องลงโทษผู้ต้องขังเพียงใด					
8. ท่านอดทนต่อความสูญเสียของผู้ต้องขังเพียงใด					
9. ท่านอดทนต่อความเจ็บป่วยจากการทำงานได้เพียงใด					
10. ท่านอดทนต่อความโมโหผู้ต้องขังเพียงใด					
11. ท่านอดทนต่อความเจ็บป่วยของผู้ต้องขังเพียงใด					
12. ท่านอดทนต่อความไม่สะดวกสบายในที่ทำงานได้เพียงใด					
ด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ					
13. ท่านอดทนต่อคำดูถูกดูแคลนจากผู้ต้องขังเพียงใด					
14. ท่านอดทนต่อคำใส่ร้ายจากเพื่อนร่วมงาน/ผู้ต้องขังเพียงใด					
15. ท่านอดทนต่อการทะเลาะเบาะแว้งภายในเรือนจำเพียงใด					
16. ท่านอดทนต่อคำเสียดสีจากเพื่อนร่วมงาน/ผู้ต้องขังเพียงใด					
17. ท่านอดทนต่อการเลือกปฏิบัติของผู้บังคับบัญชาเพียงใด					
18. ท่านอดทนต่อการว่ากล่าวตักเตือนในการปฏิบัติหน้าที่เพียงใด					

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านความอดทนต่ออำนาจกิเลส					
19. ท่านอดทนต่อการติดสินบนจากญาติ/ผู้ต้องขังเพียงใด					
20. ท่านอดทนต่อการยั่วยุจากผู้ต้องขังเพียงใด					
21. ท่านอดทนต่อระบบอุปถัมป์เพียงใด					
22. ท่านอดทนต่อการแบ่งผลประโยชน์ภายในเรือนจำเพียงใด					
23. ท่านอดทนต่อการเลือกปฏิบัติกับผู้ต้องขังเพียงใด					
24. ท่านอดทนต่อความอยากมีอยากได้จากหน่วยงานเพียงใด					

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

1) ด้านความอดทนต่อความลำบาก

.....

.....

.....

2) ด้านความอดทนต่อทุกขเวทนา

.....

.....

.....

3) ด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ

.....

.....

.....

4) ด้านความอดทนต่ออำนาจกิเลส

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง

“การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช”

โดย

ธวัช สุขแก้ว

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาโศกราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ ผู้ให้สัมภาษณ์.....นามสกุล.....

ที่อยู่ปัจจุบัน .....หมู่ที่ .....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์

วันและเวลาที่สัมภาษณ์ วัน.....ที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....

ตำแหน่งงาน .....

ตอนที่ 2 การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

2.1 การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชตาม**หลักความอดทนต่อความลำบาก** ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชตาม**หลักความอดทนต่อทุกขเวทนา** ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2.3 การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชตาม**หลักความอดทนต่อความเจ็บใจ** ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2.4 การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชตาม**หลักความอดทนต่ออำนาจกิเลส** ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

1) แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อความลำบาก ควรส่งเสริมอย่างไร

.....

.....

.....

2) แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อทุกขเวทนา ควรส่งเสริมอย่างไร

.....

.....

.....

3) แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อความเจ็บใจ ควรส่งเสริมอย่างไร

.....

.....

.....

4) แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่ออำนาจกิเลส ควรส่งเสริมอย่างไร

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ
ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ และการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) ของแบบสอบถาม

โดยใช้เทคนิค IOC (Index Of Item Congruence)

เรื่อง การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(ΣX)	IOC		
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล								
1	**เพศ** ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2	**อายุ** ☐ 1. 18-25 ปี ☐ 2. 26-33 ปี ☐ 3. 34-41 ปี ☐ 4. 42 ปีขึ้นไป	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3	**อายุรับราชการ** ☐ 1. ต่ำกว่า 5 ปี ☐ 2. 6-10 ปี ☐ 3. 11-15 ปี ☐ 4. 16 ปีขึ้นไป	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4	**ระดับการศึกษา** ☐ 1. มัธยมศึกษา ☐ 2. อนุปริญญา / ปวส. ☐ 3. ปริญญาตรี ☐ 4. สูงกว่าปริญญาตรี	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
5	**ฝ่าย/แผนกที่สังกัด** ☐ 1. ส่วนบริหารงานทั่วไป ☐ 2. ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง ☐ 3. ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ☐ 4. ส่วนทัณฑปฏิบัติ ☐ 5. ส่วนควบคุมและรักษาการณ์ ☐ 6. อื่น ๆ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 2 การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช								
1.ด้านความอดทนต่อความลำบาก								
1	ท่านทุ่มเททั้งกายและใจในการทำงานเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2	ท่านอดทนต่อการทำงานที่เสี่ยงอันตรายเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(ΣX)	IOC		
3	ท่านอดทนต่อการทำงานที่เหนื่อยกายและใจเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4	ท่านอดทนต่อการให้บริการและควบคุมดูแลผู้ต้องขังเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
5	ท่านอดทนต่อการปฏิบัติตามระเบียบราชการเพียงใด	0	+1	+1	2	0.66	ใช้ได้	
6	ท่านอดทนต่อการปฏิบัติงานที่มีลักษณะเข้าเวรเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2. ด้านความอดทนต่อทุกขเวทนา								
7	ท่านอดทนต่อการต้องลงโทษผู้ต้องขังเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
8	ท่านอดทนต่อความสูญเสียของผู้ต้องขังเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
9	ท่านอดทนต่อความเจ็บป่วยจากการทำงานได้เพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
10	ท่านอดทนต่อความโมโหผู้ต้องขังเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
11	ท่านอดทนต่อความเจ็บป่วยของผู้ต้องขังเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
12	ท่านอดทนต่อความไม่สะดวกสบายในที่ทำงานได้เพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3. ด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ								
13	ท่านอดทนต่อคำดูถูกดูแคลนจากผู้ต้องเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
14	ท่านอดทนต่อคำใส่ร้ายจากเพื่อนร่วมงาน/ผู้ต้องขังเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
15	ท่านอดทนต่อการทะเลาะเบาะแว้งภายในเรือนจำเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
16	ท่านอดทนต่อคำเสียดสีจากเพื่อนร่วมงาน/ผู้ต้องขังเพียงใด	0	+1	+1	2	0.66	ใช้ได้	

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(ΣX)	IOC		
17	ท่านอดทนต่อการเลือกปฏิบัติของผู้บังคับบัญชรเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
18	ท่านอดทนต่อการว่ากล่าวตักเตือนในการปฏิบัติหน้าที่เพียงใด	0	+1	+1	2	0.66	ใช้ได้	
4. ด้านความอดทนต่ออำนาจกิเลส								
19	ท่านอดทนต่อการติดสินบนจากญาติ/ผู้ต้องขังเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
20	ท่านอดทนต่อการยั่วยุจากผู้ต้องขัง เพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
21	ท่านอดทนต่อระบบอุปถัมป์ เพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
22	ท่านอดทนต่อการแบ่งผลประโยชน์ภายในเรือนจำ เพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
23	ท่านอดทนต่อการเลือกปฏิบัติกับผู้ต้องขังเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
24	ท่านอดทนต่อความอยากมีอยากได้จากหน่วยงานเพียงใด	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช								
1	ด้านความอดทนต่อความลำบาก	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2	ด้านความอดทนต่ทุกขเวทนา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3	ด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4	ด้านความอดทนต่ออำนาจกิเลส	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

มหามกุฏราชวิทยาลัย

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) ของแบบสัมภาษณ์

โดยใช้เทคนิค IOC (Index Of Item Congruence)

เรื่อง การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ข้อ	คำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(ΣX)	IOC		
1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	
ตอนที่ 2 การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช								
1	การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชตาม หลักความอดทนต่อความลำบาก ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	
2	การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชตาม หลักความอดทนต่อทุกขเวทนา ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	
3	การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชตาม หลักความอดทนต่อความเจ็บใจ ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	
4	การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราชตาม หลักความอดทนต่ออำนาจกิเลส ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไร	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	
ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช								
1	แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อความลำบาก ควรส่งเสริมอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	
2	แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อทุกขเวทนา ควรส่งเสริมอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	
3	แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่อความเจ็บใจ ควรส่งเสริมอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	
4	แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักความอดทนต่ออำนาจกิเลส ควรส่งเสริมอย่างไร	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	

สรุป การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) ของแบบสอบถาม
โดยใช้เทคนิค IOC (Index Of Item Congruence)
เรื่อง การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(ΣX)	IOC		
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล							
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
5	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 2 การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช							
1. ด้านความอดทนต่อความลำบาก							
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
5	0	+1	+1	2	0.66	ใช้ได้	
6	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2. ด้านความอดทนต่อทุกขเวทนา							
7	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
8	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
9	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
10	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
11	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
12	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3. ด้านความอดทนต่อความเจ็บใจ							
13	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
14	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(ΣX)	IOC		
15	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
16	0	+1	+1	2	0.66	ใช้ได้	
17	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
18	0	+1	+1	2	0.66	ใช้ได้	
4. ด้านความอดทนต่ออำนาจกิเลส							
19	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
20	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
21	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
22	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
23	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
24	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช							
1	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
2	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
3	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	
4	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้	

มหามกุฏราชวิทยาลัย

สรุป การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Context Validity) ของแบบสัมภาษณ์

โดยใช้เทคนิค IOC (Index Of Item Congruence)

เรื่อง การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม	ค่า	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	(ΣX)	IOC		
1	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	
ตอนที่ 2 การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช							
1	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	
2	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	
3	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	
4	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	
ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช							
1	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	
2	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	
3	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	
4	+1	+1	+1	3	1	.ใช้ได้	

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

แต่ละข้อมีค่าระหว่าง 0.66-1.00

ความเห็น

.....

.....

(ดร.สุปรีชา ชำนาญพุฒิพร)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

Case Processing Summary

	N	%
Valid	30	100.0
Excluded[a]	0	.0
Total	30	100.0

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.886	24

มหามกุฏราชวิทยาลัย

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	87.9000	93.128	.181	.887
A2	88.2000	90.786	.248	.888
A3	88.1667	91.868	.264	.886
A4	88.2000	90.993	.317	.885
A5	88.1333	92.878	.176	.888
A6	88.3667	90.516	.342	.884
B1	88.4333	89.151	.393	.883
B2	88.5333	87.430	.555	.879
B3	88.5667	88.461	.389	.884
B4	88.7333	87.513	.557	.879
B5	88.6667	88.368	.462	.881
B6	88.5000	89.017	.482	.881
C1	88.7000	83.872	.742	.874
C2	88.8000	84.510	.657	.876
C3	88.5000	83.983	.780	.873
C4	88.6333	86.240	.550	.879
C5	88.5000	85.293	.607	.877
C6	88.1333	88.326	.536	.880
D1	88.0333	93.757	.097	.890
D2	88.3333	83.471	.626	.876
D3	88.5000	85.086	.698	.875
D4	88.6667	85.747	.579	.878
D5	88.5000	87.431	.527	.880
D6	88.4333	90.944	.291	.886

ภาคผนวก ฉ
หนังสือจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ที่ จว. ๒๒๒/๒๕๖๖

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑. ชื่อโครงการวิจัย

ชื่อเรื่อง การใช้หลักขันติธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช

TITLE : AN APPLICATION OF KHANTI DHAMMA PRINCIPLE IN THE PERFORMANCE OF THE OFFICERS IN NAKHON SI THAMMARAT CENTRAL PRISON

๒. ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย

ธวัช สุขแก้ว

๓. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน

คณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ มติที่ ๓๓๓/๒๕๖๖ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักการของจริยธรรมการทำวิจัยในคน โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ และไม่ก่อให้เกิดภยันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัย กลุ่มตัวอย่างและผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงการวิจัยที่เสนอได้ ตั้งแต่วันที่ออกเอกสารรับรองผลการพิจารณาการทำวิจัยในคนฉบับนี้ จนถึงวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๗

ออกให้ ณ วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖

ลงนาม

(พระมหามวินทร์ ปุริสุตฺตโม, ผศ.ดร.)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการทำวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ช
รูปภาพการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

นายณรงค์ หนูคง
ผู้บัญชาการเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช
สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566

นายพูชนะหิรัญรัตน์
ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง
สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566

นายธีโรจน์ โพธากาญ
ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง
สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566

นายศราวุธ รักษ์ยศ
ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง
สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566

นายวิระ สุขช่วย
นักทัณฑวิทยา ชำนาญการ
สัมภาษณ์วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2566

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล : นายธวัช สุขแก้ว

วัน/เดือน/ปีเกิด : วันที่ 13 เดือนมกราคม พ.ศ.2524

สถานที่เกิด : จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถานที่อยู่ปัจจุบัน : เลขที่ 140/2 หมู่ที่ 5 ตำบลท่าขึ้น อำเภอท่าศาลา
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2543 : ปวช. (ช่างก่อสร้าง) วิทยาลัยเทคนิคทุ่งสง

พ.ศ.2551 : รป.บ รัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2544 : เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ระดับ 1 ทัณฑสถานเปิดทุ่งเบญจา จังหวัดจันทบุรี

พ.ศ.2547 : เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ระดับ 2 ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง กรุงเทพมหานคร

พ.ศ.2551 : เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ ปฏิบัติงาน เรือนจำจังหวัดตรัง

พ.ศ.2554 : เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ ชำนาญงาน เรือนจำกลางนครศรีธรรมราช